

ARGIA

MAHAINGURUA

MIGRAZIOA

Maleta eskuan,
ametsak besapean

ERRAMUN OSA

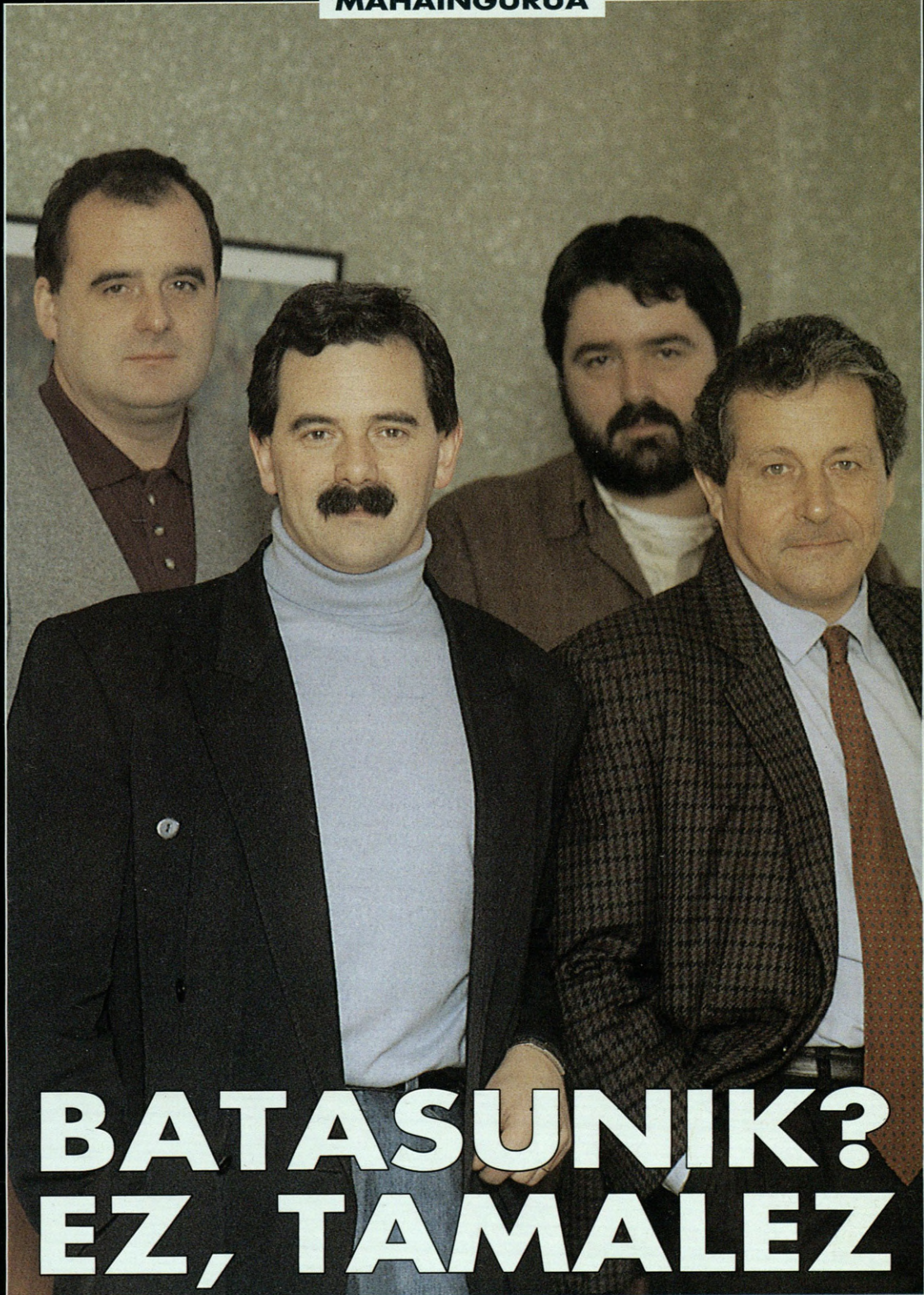
«Gaurko eskaintza
bere horretan utzita
euskalduntzearenak
egin du»

GOBERNUZ KANPOKO ERAKUNDEAK

Herrialde txiroekiko
elkartasunaren
termometroa

ESTEBAN LARRAÑAGA

«Trikitilariek
denek elkarrekin
jardungo dugun
unea iritsiko da»

BATASUNIK? EZ, TAMALEZ

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Kazetari oroja(ki)leak

CHIAPAS. Hori eta bertan borrokan dihardutenak izan dituzue mintzagai komunikabideetakoek azken hilabeteen. Aldeko jarrera garbiak, epelagoak, eta aurkakoak topatzerik izan da komunikabideen farmazia zabal horretan, baina esanguratsua da Euskal Herriari dagokionez gehientsuenek jo dutela indarraren erabilpena epaitu baino honen iturburuan izan litekeen injustizia aipatzera.

Mexiko estatuko lurralderik ustiatuene-takoa, herri indigenak erabat zapuatuak eta miseria gorria. Neroni ere ez naiz hasiko armak hartzeko hautua juzkatzen, baina iruditzen zait badela *Mendebalde* izeneko honetan izugarritzko azaluskaria. Armak hartu eta itzelezko iskanbila sortu behar izan dute mexikarrek norbaitek begiak hara luza ditzen. Ez dut zalantzan jarriko agian hori litzatekeela euren Gobernuari atentzioa deitzeko biderik beharrezkoena, baina lotsagarri iruditzen zait behin gertatu eta gero munduan zabaleko komunikabideek izugarritzko azalpen eta datu mordoia ematea.

Chiapasen miseria ez dakit zenbateraino-koa dela, ez dutela jateko, janzteko eta ezertakorik, beren kultura indigena zapaldua dela... Eta lehen ez al zen ala? Datu guzti horiek eskuetan izan eta ezin al da ezer egin

harik eta odola isurtzen den arte.

Orain denak egin gara *zapatistak*. Armak hartu dituzten arte ez genekien ezer, ordea, nahiz eta oraintsu orrialdeak eta tinta ugari bota dugun EEBB, Kanada eta Mexikok sinatu duten akordioaren erradiografia zehatza egiten. Bi hilabetez ekonomikoki Mexikoren egoera eta garapena zehatz-mehatz aztertu eta Chiapas non zegoen ere inork ez zekien. Tiro hotsak entzun eta kazetari guztiek harrotu dituzte hango miseriaren hautsak. Edozein jatetxeko mahaian egunkarian hango egoera tamalgarria irakurritz ez da batere zaila izaten *zapatista* bihurtzea.

**Alazne Lardizabal
Bilbo**

Joserra Aizpuruari

URTARRILAREN 23ko ARGIA irakurtzerakoan hire sailk tinkoko (?) —Bata zuria erantzita— «Elurretan koman» idazlana irakurri diat. Irakurri bezain laster pentsatu diat eskubidea baduala nahi duana idazteko, eta baita denbora galtzeko eskubidea ere. Baina ez diat uste irakurleari denbora galarratzeko eskubiderik duanik. Hire sail hortarako gaurkoan ez bazaik ezer hoberik burura etorri aise hobe huen, nik behinik-behin hobe niake, lekune hori zurian, hutsik, utzi izan bahu (beste batzutan atseginez irakurtzen dizkiadala hire artikulua esan nahi diat bidenabar).

Aldizkari eta egunkarietako atal?, sail?, tinko? edo erderaz *seccion fija* deitzen diren horiek, prentsaren minbizietako bat direla iruditzen zaidak. Hori, irakurleen gutunei edota iritziei luzera neurtua eskatzea bezalaxe. Gehiegitan izaten dituk *sail tinko* hoiek txorraden gotorleku. Helburu bakarra lekua hizkiz betetzea denean hobe hutsik uztea. Eta ez nauk hireaz ari, hain zuzen ere, «Euskaldunon Egunkaria»-n eta «Egin»-en maiz eta ardura irakurri beharrean izaten naizen horietaz baizik.

Aurrera Joxerra. Iruñean ikasle izan duan honek, agur.

**Joxe Manuel Aleman
Artika (Nafarroa)**

H I R U G A R R E N B E G I A

Mugak ezabatu dizkigute

AZKONAK jaurtikitzen jardun dugu, zeharka bada ere, entziklopedien inguruko erauntsia zela eta. Orain, hitzontzien gaitza inondik ere, entziklopedien beharraz aritu behar halabeharrez. Hau marka!

Azken alean narkotrafikarien ibilbide eta diru zuriketari buruzkoak arretaz irakurri ditugu, eta gainera gustu handiz hartu guztiaren erakusgarri paratu diguten mapa izugarri eta hagitz hornitua. Haa-tik, mapa zorrotz begira-

tzear konturatu gara entziklopedia eta hori guztien gabezia, eta beharraz. Ordenagailuz halako irudiak (bai, infogramak esaten zaien horiek) osatzen dituztenek oinarriak eta ereduak behar dituzte, eta nonbait *inperioak* hornitzen gaitu horrelakoez. Esan nahi dugu mundu mapa zoragarri horretan Espinia eta Frantzia lanik gabe lekutu ditugula, baina ez dugula Euskal Herria inon aurkitu. Agian ez daukagulako narkotrafikoarekin zerikusirik. Se-

guruenik erabiltzen ditugun eta erreferentzia zaizkigun mapa eta gainera koetan Euskal Herriak jasotzen ez delako (ez noski ARGIAren eskutik erdietsi ditzakezun mapak, herri gutxiengotuak... han garbi asko zehaztuta baitatoz gure mugak, gure zoritarreko mugak).

Geuk gustura irakurri badugu, ez zuten gutxiagorik egingo bertakoek. Ederria iruditu zaigula Tolosari buruzkoa. Eta iraganera egindako *xarmabidaia*k bertsolari zaha-

rrarengana eraman gaitu. Iraganeko kontuen tar-tean, bestalde, fluoratu-ez fluoratu eztabaida. Gure ingurugiroa zaindu, edo haginei begiratu... Alde bietako iritziak jasotzen ziren erreportaian, bakoitzak haren ostean bere ondorioa atera dezan. Hirugarrenekook ez dugu inongo arazorik izan erantzuna topatu eta aukera egiten. Ez ardoa fluoratzen ez diguten bitartean!

MIKEL ELORZA

7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.

8. Batasunaz eztabaidatzeko bildu ditugu EAJ, EA, EUE eta HBko ordezkariak. Abertzaleen nahiak eta ezinak. AITZIBER YARZA.

16. Politika ttantaka.

18. Nazioarte kronika. XABIER LETONA.

20. Al Fatan ere gero eta tentsio handiagoa.

Arafaten etxeko itoginak. XABIER LETONA.

22. Nazioarte ttantaka.

24. Pedro Luis Rio Oiarbide, INEMeko Bizkaiko arduraduna. «Lan agentzi pribatuak INEMen osagarriak eta lagungarriak dira». MYRIAM GARTZIA.

26. Maleta eskuan, ametsak besapean. MYRIAM GARTZIA.

30. Euskal administrazioek NBek herrialde azpigaratuentzat eskatutako % 0,7a ez dute ematen.

Elkartasunaren neurgailu. AMAGOIA IBAN.

34. Erramun Osa: «Gaurko eskaintza bere horretan utzita euskalduntzearenak egin du». J.J. PETRIKORENA.

40. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

42. Trikitilarien Elkarteko lehendakari kargua utzi du Esteban Larrañagak. «Iritsiko da denek elkarrekin jardungo dugun momentua». JOXI GOIKOETXEA.

46. On Manuel Lekuona sortu zela mendeurrena beteko da otsailaren 9an. Lekuona zaharraren altxorra, euskal tradizioaren lekuko. RITXI LIZARTZA.

50. Hilaren bukaeran izango da Antzerki Zentro Andaluziarra Barakaldon. Garcia Lorcaren tragedia ikuspuntu herrikoiaz. JOXI GOIKOETXEA.

52. Kultura Agenda.

54. Argitalpenak.

56. Kultura ttantaka.

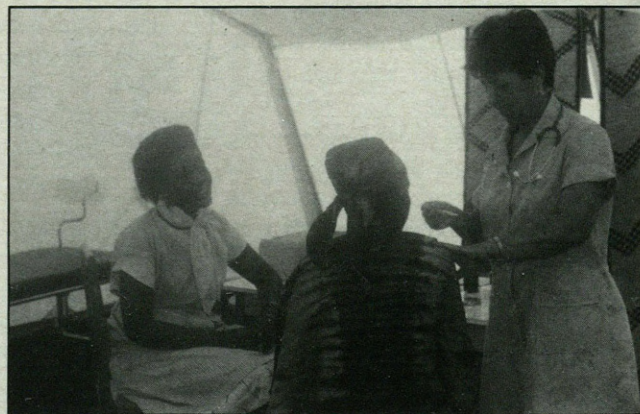
58. Aukeran.

64. Denborapasa.

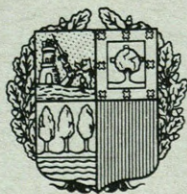
66. Chiapas, inortarren eskualdea. JUAN CARLOS VAZQUEZ.

MAHAINGURUA: Abertzaleen batasuna askotan aipatu izan den gaia da, eta orain berririo piztu da hauteskunde autonomikoetarako bederatzi bat hilabete falta direla. Gai honen inguruan aritzeko Joseba Egibar, EBBko bozeramailea, Joseba Alvarez, HBko Mahai Nazionaleko kidea, Inaxio Oliveri, EAKo idazkari nagusia eta Xabier Gurrutxaga EUEko idazkari nagusia bildu ditugu. Mahainguruan moderatzaile modura Pello Zubiria aritu zen./8

ERAKUNDEAK: Gobernu Kanpoko Garapenerako Erakundeak asko dira Euskal Herrian. Hegoaldeko herrialdeekin kooperazio proiektuak edo gizartea ohartaraztea izaten da euren helburua, munduko beste hainbat tokitan gertatzen denaz gizartea kontura dadi. Euskal Herriko elkartasun maila neurtzeko erabili ditugu, nahiz eta GKE hauez gain, beste hainbat elkartasun mota egon./30

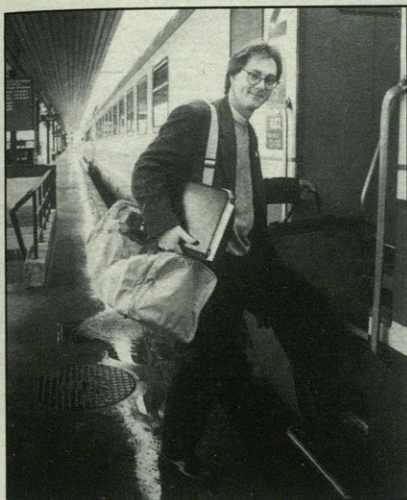
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

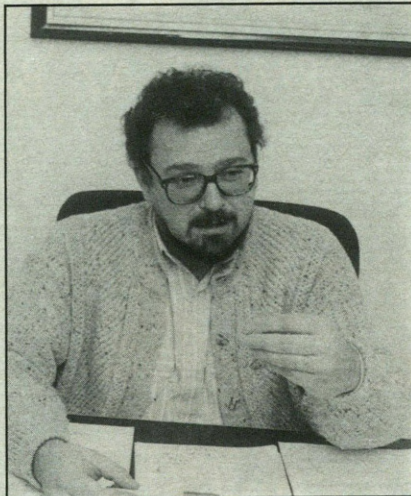
Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

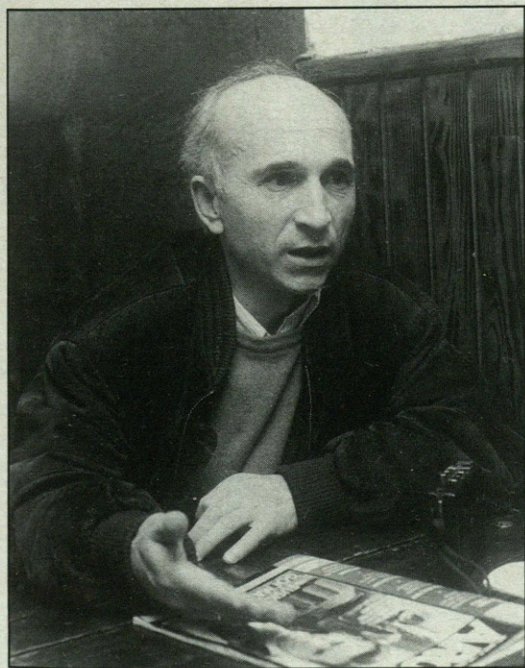
Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

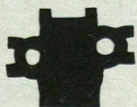
MIGRAZIOA: Euskal Herriaren historian zehar migrazio mugimendu desberdinak jasan ditugu. Ameriketara joatea egun oporretako kontua bihurtu bada ere, errealitatea bilakatu da emigrazioaren eragina. Aldiz, Iparraldeak etorkin gehiago jasotzen ditu, emaitza migratorio positiboa duela. Beste fenomeno garrantzitsua barne migrazioa dugu, Hegoaldean kostaldetik Gasteizerantza eta Iparraldean barnealdetik kostaldera ematen dena./26

ERRAMUN OSA: AEKren gerrikoak estuturik jaso du, zentro libreak diru gabe utzi ostean. HABEren euskaltegi pilotuen habeek berriz, lurrera egin dute. Zer gertatzen ari da helduen euskalduntze-alfabetatzearekin? Erramun Osa AEK-ko Bizkaiko arduradunak erantzunik eman digu, egiturak berrantolatzearen beharraz eta herri ekimenen eta instituzioen arteko bilguneak osatzeari buruz pentsatzen dituenak aipatuz./34

ESTEBAN LARRAÑAGA: Euskal Herriko Trikitilarien Elkarteko lehendakari kargua utzi berri du Esteban Larrañagak. Iaz dimisioa iragarri zuenean beste bi proiektu sortu ziren euskal kulturako tresna zaharraren inguruan. Bi egitasmoak eta trikitixa mundu nahasiaren egoera eta etorkizunaz mintzatu ginen Trikitilarien Elkarteko lehendakari ohiarekin./42

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.
GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.
ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.
PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.
PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.
HARPIDETZAK: Olatz Korta.
BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez «Zapa».

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.
BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.
IRUÑA: Patxi Larrión.
URRUÑA: Ixabel Etcheberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.

BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogitia.
GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.
IRUÑA: Iñigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usubiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Iñaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asumendi, Iñaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elosegi, Ramon Etchezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Iñaki Martiarena «Mattin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uria, Iñaki Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Fernando Villar, Iñaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.
ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.
DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

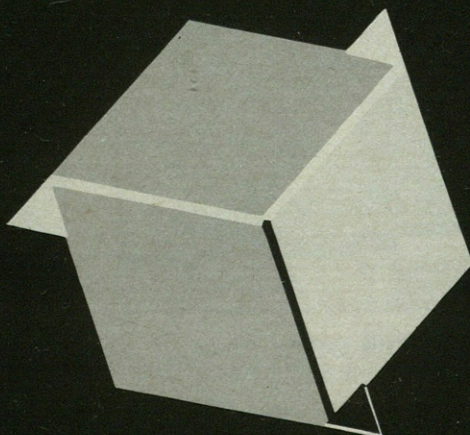
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabaltzuri 2, 1. ezkerre. 48002 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

APIKA

GURE INFORMATIKAZ BAI

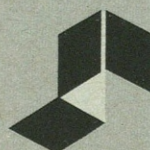
1. Aztertu

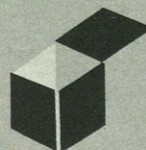
2. Instalatu

3. Irakatsi

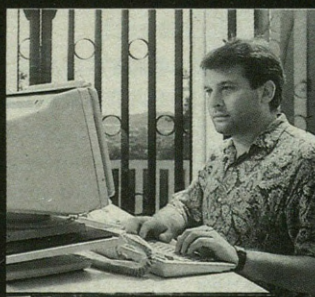

4. Sustatu

ETENGABE LANTZEN DITU APIKAK

1.1. Azalpena: 01. SPAN-SPAIN TELESPORT S.A.		Estatu: M	
1.2. Komunikazio: 01. SPAN-SPAIN TELESPORT S.A.		Diruz: M	
1.3. Espetadore: 2		1.4. C.I. (Est):	
1.5. Espetadore: 2		1.6. C.I. (Est):	
1.7. Espetadore: 2		1.8. C.I. (Est):	
1.9. Espetadore: 2		1.10. C.I. (Est):	
1.11. Espetadore: 2		1.12. C.I. (Est):	
1.13. Espetadore: 2		1.14. C.I. (Est):	
1.15. Espetadore: 2		1.16. C.I. (Est):	
1.17. Espetadore: 2		1.18. C.I. (Est):	
1.19. Espetadore: 2		1.20. C.I. (Est):	
1.21. Espetadore: 2		1.22. C.I. (Est):	
1.23. Espetadore: 2		1.24. C.I. (Est):	
1.25. Espetadore: 2		1.26. C.I. (Est):	
1.27. Espetadore: 2		1.28. C.I. (Est):	
1.29. Espetadore: 2		1.30. C.I. (Est):	
1.31. Espetadore: 2		1.32. C.I. (Est):	
1.33. Espetadore: 2		1.34. C.I. (Est):	
1.35. Espetadore: 2		1.36. C.I. (Est):	
1.37. Espetadore: 2		1.38. C.I. (Est):	
1.39. Espetadore: 2		1.40. C.I. (Est):	
1.41. Espetadore: 2		1.42. C.I. (Est):	
1.43. Espetadore: 2		1.44. C.I. (Est):	
1.45. Espetadore: 2		1.46. C.I. (Est):	
1.47. Espetadore: 2		1.48. C.I. (Est):	
1.49. Espetadore: 2		1.50. C.I. (Est):	
1.51. Espetadore: 2		1.52. C.I. (Est):	
1.53. Espetadore: 2		1.54. C.I. (Est):	
1.55. Espetadore: 2		1.56. C.I. (Est):	
1.57. Espetadore: 2		1.58. C.I. (Est):	
1.59. Espetadore: 2		1.60. C.I. (Est):	
1.61. Espetadore: 2		1.62. C.I. (Est):	
1.63. Espetadore: 2		1.64. C.I. (Est):	
1.65. Espetadore: 2		1.66. C.I. (Est):	
1.67. Espetadore: 2		1.68. C.I. (Est):	
1.69. Espetadore: 2		1.70. C.I. (Est):	
1.71. Espetadore: 2		1.72. C.I. (Est):	
1.73. Espetadore: 2		1.74. C.I. (Est):	
1.75. Espetadore: 2		1.76. C.I. (Est):	
1.77. Espetadore: 2		1.78. C.I. (Est):	
1.79. Espetadore: 2		1.80. C.I. (Est):	
1.81. Espetadore: 2		1.82. C.I. (Est):	
1.83. Espetadore: 2		1.84. C.I. (Est):	
1.85. Espetadore: 2		1.86. C.I. (Est):	
1.87. Espetadore: 2		1.88. C.I. (Est):	
1.89. Espetadore: 2		1.90. C.I. (Est):	
1.91. Espetadore: 2		1.92. C.I. (Est):	
1.93. Espetadore: 2		1.94. C.I. (Est):	
1.95. Espetadore: 2		1.96. C.I. (Est):	
1.97. Espetadore: 2		1.98. C.I. (Est):	
1.99. Espetadore: 2		1.100. C.I. (Est):	

Bakoitzak bereari

HEGO Euskal Herrian buruturiko greba orokorraren itzalpean igaro zen joan den astea, eta horrek bete ditu komunikabide gehienen orriak, baina hala ere, politika mundua ez gel-dirik egon. Ondorengo orrietan alderdi abertzaleen batasun eta elkarlanaz ari ginen bitartean, EA eta HBren inguruan ere gai hau izan da pil-pilean. EAK HBk bi alderdien arteko elkarriketak burutzeko luzatu zion proposamena onartzea erabaki zuela kaleratu zen. Plazaratu zenez bilera honen helburua gaur egun Euskal Herriak jasaten duen egoera aztertzea litzateke. Berria horrela kaleratzeak, aldiz, haserre sortu du HBn, hauen esanetan bilera hau egiteko eskaintza urrian Anaitasuna po-

likioldegian autodeterminazioaren inguruan zabaldu beharreko eztabaidarekin lotua baitago. Ondorioz, bildu baino lehen hasi dira mokoka bi alderdi hauek, eta horrela behintzat hainbestetan aipatzen den elkarlanari oztopoak besterik ez zaizkio jartzen.

HERRI, herri honetan bakoitzak bereari ekiten dionaren beste seinalea Gregorio Ordóñez, EAEko PPko bozeramailearen hitzak. EA eta HBren arteko elkarriketa horren arian eta PSE-EEk ezker abertzalearen inguruan eginiko adirazpenak hartuz (batez ere Eguigurenek HBrekiko zubiak eraiki behar dira esateak), hauen aurka jotzeko aukera ez du galdu. Ordóñezek ustez, EA bezala Ajuria

Eneko Itunetik kanpo legoke PSE-EE jarrera hori mantentzen jarraitzen badu. Ordóñezek PSE-EE Itunetik kanpo geratuko balitz ere, Itunak indarrean jarraitzen duela esaten jarraituko luke agian. Baina guzti hau azaltzeko, ahaztu egin zaio bere alderdiak ere ez dituela onartzen, edo oso zaila zaiola onartzea behintzat, Itunean azaltzen diren beste zenbait puntu, bergizarteratzea kasu. Ongi dago bakoitzak bereari eustea, baina horretarako bakoitzak jarritzako tranpan ez erortzen ikasi beharra dago.

ARZALLUZEK ere bereari, azken urteetan EAjren ahotan gehien ibili den gaietako baten inguruan, transferentzien gaia, hain zuzen. Arzalluzek Donostian adierazi zuenez, lege-gintzaldi honetan amaituko da transferentzien aferra. Hori bai, horretarako zein bide erabiliko duen azaldu ez badu ere. Azalpen bakarra Estatutua lege dela izan da, baina azken zazpi urteetan ere lege izan da eta ez dugu transferentzia bat bera ere jaso. Eusko Legebiltzarrak 54 transferentzia eskatu zituenean ere entzun genuen Madrilek hori oinarri gisa onartu ezean aurrerapausorik emango ez zela, hala ere orain hoge transferentzia onartzeko asmoa agerian utzi dute, negozioa zaila aurrikusten bada ere. Transferentziak lortzeko Arzalluzen gogoia baino zerbait gehiago behar dugu eta horrelako adierazpenak gehiegitan entzun ditugu jada sinisgarritasun handia emateko, behintzat. Bada garaia hitzak utzi eta ekintzei ekiteko.

Txemi Gorostiza abokatuaren epaiketan ari den fiskalak ere bereari eutsiz jarraitzen du. Gorostizaren aurkako salaketa mantentzeko zegoen froga bakarra Entzutegi Nazionalak baliozabetzat hartu bazuen ere, zazpi urtetako espetxe zigorra eskatzen jarraitu zuen. Adierazgarria fiskalaren jarrera, are gehiago epaiketan egin zituen galdera gehienak baliozgarria ez den zinta baten inguruan eginak zirela kontuan izanik.

Batasunaz eztabaidatzeko bildu ditugu EAJ, EA, EUE eta HBko ordezkariak

Abertzaleen nahiak eta ezinak

Noizean behin indarrez kaleratu ohi den gaia da abertzaleen arteko batasunarena; orain ere pil-pilean dabil urriko hauteskundeen itzalean. Gai honi buruz mintzatzeko, Joseba Egibar, EBBko bozeramailea; Joseba Alvarez, HBko Mahai Nazionaleko kidea; Inaxio Oliveri, EAKo idazkari nagusia, eta Xabier Gurrutxaga, EUEko idazkari nagusia bildu ditugu. Pello Zubiriak egin du moderatzaile lana.

PELLO ZUBIRIA. *Abertzaletasunaren berrikuntza eta berregituraketarako atera den manifestuaren inguruan eztabaidak eman dira. Aldaketarik ikusi al duzue hasieratik bona?*

XABIER GURRUTXAGA.

Mahainguruan parte hartu zuten lau alderdietako kideek ikusi dute zenbait sailetan elkarlana bultzatzea beharrezkoa dela, baina hala ere horretarako zailtasun ugari aipatu dituzte.

Manifestu horren asmoak berrikuntza eta berregituraketaren inguruko kezak azaltzen ditu, eta behar dira, abertzaletasunak gizartearen sortu diren arazo berrien aurrean konponbideak jarri behar baititu.

Batez ere abertzaletasun demokratikoan berregituraketa behar da, baina norbaitek uste badu berregituraketa alderdi batean sartzea dela, oker dabil.

JOSEBA EGIBAR. Gizartearen pentsaera bat azaldu dute. Batzuek alderdien laborategiko formula dela pentsatzen badute ere, pertsona batzuk gogoetak gurtzatuz antzeko ondorioetara iristean lortutakoa da.

Berregokitzapen edo berrikuntza bat ematea ezin bestekoa da. Arazo berriei erantzun berriak eman behar zaizkie. Gure aniztasuna errespetatuz garbi dago gizartearen bizkarrezurteza alde batera uzten badugu beste batzuk aterako dituztela etekinak.

INAXIO OLIVERI. Nazio eraikuntzaren prozesua askok espero genuen abiaduraz ez doala eta azken hauteskundeetan eman den ahultasuna ikusiz, gogoeta hori nahiko zabaldua dago. Berrikuntza beharra dago.

Elkarlanaren nahia dago, eta horrek du jendearengan oihartzun handien. Baina manifestu horretan hori ez dago ongi planteatua, abertzaletasuna indar politikotik bakar baten inguruan ezin baita egituratu. Arazoa ez da alderdi gehiegi izatea, ez baikaude hainbeste, baizik eta elkarrekin lan egitea. Manifestu horretan dauden militantei alderdien batzorde eragileetara joan eta elkarlana bultzatzeko saioa egitea eskatuko nieke.

JOSEBA ALVAREZ. Alderdietako kide den jende

koalifikatuek adierazi dute abertzale demokratiko bezala definitzen diren alderdiek ofizialki esaten ez dutena. Berritu beharra dagoela eta horrek azaltzen du lehendik markatutako prozesu batek goia jo duela.

Baina bestetik, abertzaletasun demokratikoa aipatzen du eta hori salbueslea da. Gainera, aurrera begira gaurko egoera okerrean oinarritzen dira. Hori gure ustez ahultasun nabarmena da. Beste ahultasun bat lurraldetasunari dagokio, Estatutua aipatzen baita, Nafarroa eta Ipar Euskal Herria

kanpoan utziz.

X. GURRUTXAGA. Abertzaletasun demokratikoa aipatzen da ezinbestekoa delako. Bortizkeriaren arazoak behartzen gaitu. Demokratiko hitza jarri behar izatea defentsiban jartzea da.

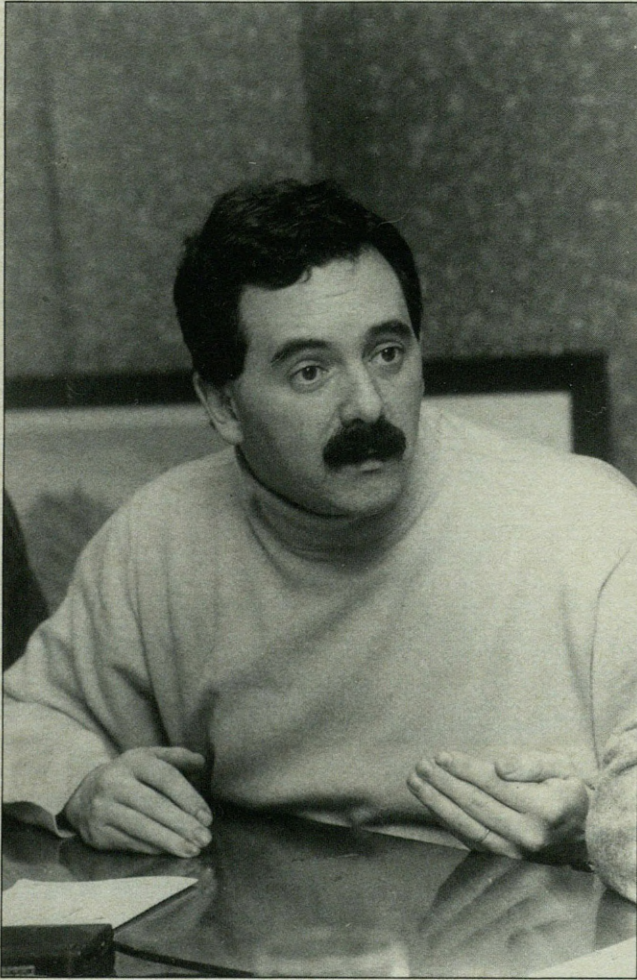
Manifestu horren funtzioa ezten, akuilu izatea da. Serio planteatu behar da: edo baztertzen dugu posible ez delako edo ez dezagun frustrazioa sortu.

P. ZUBIRIA. *Nik gobernu birukoitzaren inguruan gauza pare bat azaldu nahiko nituzke. Manifestuan berregituraketa aipatzen da. Nola daiteke gehiengo soziala abertzaleena izatea eta ez batzea eta ez agintean egotea? Hiruen arteko akordio hura bezalako zerbait egin behar al da Europako hauteskundeetarako edo autonomi elkarteetako hauteskundeetarako? Edo lauren artekoa ere posible al da?*

J. EGIBAR. Antzeko gogoeta bat Europako hautes-

Inaxio Oliveriren ustez, «EAJ eta PSE-EEren proiektuak agintean egotean neutralizatu egiten dira eta ez dugu aurreratzen; aldiz, Espainia estatuaren osakuntzan aurreratzen ari da. Ondorioz, atzera goaz»

■ «Ni nola eseriko naiz HB, ETA edo KASekoekin Asuncionen salataria naizela pentsatzen badute?» ●
JOSEBA EGIBAR

Xabier Gurrutxagarentzat ETAre indarkeria oztopo handia da, baina bestetik ere azaldu duenez, «PSOEk esango balit, nik presoak torturatuko ditut ETAkoak komentitzeko, nik ez nuke beraiekin hitz egingo»

kundeei begira EUEk luzatu zigun. Gogoeta horrekin guztiok ados egon gaitezke. Baina ez dakit zehaztu ahal izango den, ziurrenik ez. Baina lehenago edo beranduago hori iritsiko dela sinesten dut.

Gobernu hirukoitzaren porrota eman zen esperientzia bat izan zen, eta agian abertzaletasunarentzat oso kaltegarria den frustazioa izan zuen ondorio gisa. Baina ikasgai ere izan zen.

P. ZUBIRIA. *Zer ikasi zenuen bartatik?*

J. EGIBAR. Behar adinako heldutasunik ez genuela antzeko proiektuak aurrera eramateko. EAJk eduki zezakeen presa bat lehenago gertatutako zatiketa konpontzeko, eta EA mapa politikotik desagertu zitekeela

pentsatzeko. Baina une honetan osagarritasun bat eman daiteke. Baldintza hobeak ditugu elkarlanean aritzeko gu hirurok, EAJk HBrekin baino edo EAJk sozialistekin baino.

P. ZUBIRIA. *Eztabaida honetan gobernu hirukoitz bura dago mabai gainean; eta etorkizunean posible al da?*

I. OLIVERI. Ez dago zalan-tzarik ikuspegi abertzale batetik gidaritza alderdi abertzaleek eraman behar-ko luketela. Bestela gaur egungoa gertatzen da, hau da, geroari begira bi estrategia neutralizatzen direla. Une honetan agintean dauden bi alderdiek gure etorkizunerako proiektu oso ezberdinak dituzte, hori pentsatu nahi dut behintzat, eta

uste dut horrela dela. Bi hauek agintean egotean neutralizatu egiten dira eta ez dugu ezertxo ere aurreratzen. Aldiz, Espainia estatuaren osakuntzan aurrera doa eta guk aurreratzen ez dugunez, atzera goaz.

PSE-EE hainbeste urte agintean egoteak sozialki legitimatu du, indartu egin du. Horrek ekarriko du hauteskunde arloko indartzea,

■ «PSE-EE hainbeste urte agintean egoteak sozialki legitimatu du, indartu egin du» ●

INAXIO OLIVERI

Pello Zubiria moderatzaile gisa izan zuen mahainguruan lau alderdietako kideak ordu luzez aritu ziren abertzaleen batasunaz hitz egiten.

indar erlazioa hobia izango da ziurrenik estatalistentzat.

J. EGIBAR. Agian ez, azken urteetan beherantz joan baitira.

J. ALVAREZ. Azken hauteskundeetan ez.

I. OLIVERI. Gubernuan elkarlana erraza zen, eta ez irauteko arrazoia alderdikeria izan zen. Diputazioak eta udalak beste era batera eratu ziren.

J. ALVAREZ. Euskal gizar-teak eskatzen duena ez da hainbeste gobernu hirukoi-tza baizik eta euskaldunak gure herrian zuzendaritza politiko bat eramatea, eta hor beste aukera bat dago, gehiengo parlamentaria hain zuzen. Bestetik, PSOERI

hainbat urtetan agintean egoteak legitimitatea eman dio eta horrek ekarri du euskalduna ez den sektorea harrotzea eta euskaldunak, aldiz, uzurtzea. Gobernu hari dagokionez, porrota Donostiako Udalean emandako istiluak eta abar zirela medio eman zen.

J. EGIBAR. Araba salbatzeko izan zen hori.

J. ALVAREZ. Araba salbatzeko Donostia saldu? Politika horrekin ez goaz inora eta gainera ikusiko dugu zer salbatzen den. EAJk ere susma dezake beste espektro zabalagoa behar duela. Baina beti PSOeren aurrean indartsuago azaltzeko.

X. GURRUTXAGA. Aber-

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
DONOSTIA

Joseba Egibarrek argi azaldu du etorkizunean abertzaleen arteko akordio eta elkarlana emango dela, hala ere, argi berezirik pizten ez bada autonomikoetara bakoitza bere aldetik joango dela ere aitortu du.

tzaleen elkarlanetik urruntzen gaituen estrategia irensgarritasuna da, absor-tzioa. Baztertu behar da, ha-laber, norbera bestearekiko guztiz alternatiboa dela esatea, hori ez baita egia, eta hala bada koalizioa ez da posible.

P. ZUBIRIA. *Datozen au-tonomi elkarteko hautes-kundeetarako hasiak zau-dete hitz egiten horretaz?*

J. EGIBAR. Europako hauteskudeetan zerbait lor-tu izan balitz urrats handi bat emana egongo zatekeen. Autonomikoetarako aurri-kuspen logiko bat eginda, baldin eta argi berezi bat pizten ez bada bakoitza bere aldetik joango da.

P. ZUBIRIA. *Batasunaz ari gara, baina aldagetak ba al dago benetan?*

I. OLIVERI. Ez dut uste al-daketa gehiegi dagoenik.

J. EGIBAR. Joseba Egibar bezala, antzeko pausoak eman beharko lirakeela deritzot. Autonomikoetan ez bada udal hauteskundeetan derrigorrezko izango dira.

P. ZUBIRIA. *Zergatik?*

EA eta EUEk ez dute orain bezainbesteko ordezkaritza izango, hor EEren klabea izan daiteke. PPK hazkun-dea mantentzen badu, eta badirudi hala izango dela, PSOE, PP, UA eta IUK (Biz-kaian zerbait lortzen badu), horiek EA, EAJ eta EUEk

egiteko batu behar dugunik, batasun horrek beste ezer ez badu eransteko, gizarteko biztanleen zati handi baten aurka ari baikara. Elkarlana etorri etorriko da. Baina beharrak bultzatua.

I. OLIVERI. Zenbakietatik aparte hemen beste arazo bat dago, askoz ere sakona-go. Normalizazioaren arazoa dago, eta ez soilik bio-lentzia desagertzea, hori baino askoz ere zailagoa da. Normalizazioa litzateke, abertzale ikuspegitik, ge-hiengo sendo batek nazio sentimendua izatea. Horrek esan nahi du abertzaleek gizartea nazio sentimen-duarekin lotzen dituen ba-loreen gainean lan egin behar dugula. Hori lortzea oso zaila da batzuk gober-nuan egonda eta beste ba-tzuk oposizioan.

■ «Abertzaletasun demokratikoan berregituraketa alderdi batean sartzea dela uste duenak, oker dabil» ●

XABIER GURRUTXAGA

J. EGIBAR. Edukiko dugun mapa elektorlagatik. Baina baldin eta 1995eko mapan HB, (12-13 eserleku), EAJ (22) eta PSOE (17) bere horretan mantenduko balira, eta hala izango dela deritzot.

baino gehiago zenbatu de-zakete. Gobernu hirukoi-tzerako zenbakiak ere ego-kitu behar dira.

X. GURRUTXAGA. Guk ez dugu defenditzen abertza-leok espainolismoari aurre

J. ALVAREZ. Gobernu hirukoitza hainbeste aipatzea alderdi horien eboluziotik sortzen den beharra da. Euskal Herrian gai nagusia soziologikoa da eta ez hainbeste hauteskundeetakoa. Lehen inertzia integratzailea askoz ere handiagoa zen. Baina gaur egun sektore bat aktibatu da eta jende horrek ez du hain argi ikusten Eus-

■ «EJk ere espektro zabalagoa behar dezake, baina beti ere PSOEren aurrean indartsuago azaltzeko» ●
JOSEBA ALVAREZ

kal Herrian beraiekin kontatzen duen baina Estatutik kanpo egin daitekeen proiektu bat dagoenik. Abertzaleen apustua hauek berenganatuz oinarri berriak bilatzea izan behar du.

P. ZUBIRIA. *Ez al da gertatzen abertzaleak gaingintu zaituztela errealitateak? Adibide bezala Iparraldeko lagun batek esaten zidana jarriko dut. Iparraldeko instituzionalizazio prozesua azkenean eskuin frantsesa ari da beregain hartzen. Iparraldean hau gertatzen ari da, Nafarroan Alli ere bereak egiten ari da eta bitartean alderdi abertzaleak Hegoaldeaz edo gehienak gainera EAeri buruz ari zarete. Hori ez al da noraezaren seinale?*

J. EGIBAR. Hori oso ikuspegi motza da. Herriak ikusten du non dauden errotuak proiektuak, eta botoemai-leak badaki PSOEren menpe

dagoela PSE-EE. Alderdi honek bere egoera larria ikusten du eta horregatik, baskizatu edo autonomizatu egin behar du bere proiektua. Iparraldeko frantsesak Ajuria Enea halabeharrez etortzen dira, beharrak bultzatua, ideologikoki ez baitute gure proiektuarekin inolako harremanik.

I. OLIVERI. Helburu bezala herri honen helburua auto-

nomismoan finkatzen baduzu, geldirik geratuko gara. Badakit hori ezin dugula bihar edo etzi gaingintu, baina estrategia horretara abiatu behar da.

J. ALVAREZ. Hemen bazegon lurraldetasun aldarrikapena eta hori gaur egun edo diskurtso metafisiko batean geratzen da edo hori zuritzen saiatzen da, Akitan-

Joseba Alvarezek azaldu duenez, «PSOEk Euskal Herriaren ezagutzarako izugarritzko oztopoak jartzen dituen arren, giza eskubideak bortxatzen dituen arren, beraiekin hitz egiten da eta akordioak lortzen dira. Hori HBrekin ez da egiten eta hori aukera politiko bat besterik ez da».

Inaxio Oliveriren ustez, «normalizazioa litzateke, abertzale ikuspegitik, gehiengo sendo batek nazio sentimendua izatea»

teko akordio batzuekin. Nazio ikuspegia garatu behar da, harremanak garatuz, ez bakarrik elkarrizketa mailan, baita alderdien mailan ere. Ardanza, Alli eta Valade biltzen dira eta badi-rudi zerbait badagoela, eta hor hain zuzen gure proiektuaren desegituratzea dago.

J. EGIBAR. Ez nago ados. Hortik ez dugu egitura politiko bat aterako, baina lehen pentsaezinak ziren harremanak ematen dira.

X. GURRUTXAGA. Nazio eraikuntzaren terminoan ados jar gaitezke hainbat puntutan, eta horrela azaldu nazio eraikuntzaz ari garenean Euskal Herri honetaz ari garela. Hori egin gabe daukagu.

P. ZUBIRIA. Hemen ikusi da, hirukoitza aipatzean eta, biru alderdi alde batetik eta beste bat beste batetik, eta horren argudioetako bat bezala indarkeria aipatu da. Dagoen hesi hori gainditzeko biolentzia bukatzea behar da edo alderantziz

izan behar du, eta lauren artean da posible planteatzea biolentziaren irtenbideari buruzko bidea?

J. EGIBAR. Niretzat bi bide daude. Lehen, ETak edo HBk edo KASEk duen tesia. Defizit demokratikoa gainditu ahal izateko beharrezkoa da ETA eta Espainiako gobernu edo boterearen artean akordio bat lortzea. ETak ez du gurekin hitz egin nahi. Bide horrek orain arte porrot egin du eta etorkizunean ere porrot egingo du. Beste bide bat dago, eta

■ **«Hirukoitzaren garaian EAJk eduki zezakeen presa lehenago gertatutako zatiketa konpontzeko, eta EA mapa politikotik at usteko» ●**

JOSEBA EGIBAR

hau nolabait esateko, etxeko litzateke. Geroan estrategia komun bat eman daitekeelakoan, irteera bat ematea gai honi. Ez zait ezinbestekoa iruditzen Espainiako gobernu joko honetan sartzea. Egon daiteke beste formula bat ere, eta horretaz luze hitz egin daiteke, beharbada ez publikoan. Hor zerbait egin daiteke. Baina izugarritzko mesfidantza dago, ni nola eseriko naiz HBko edo berdin zait ETA edo KASEkoekin ni Asuncionen salaria naizela pentsatzen badute?

X. GURRUTXAGA. Biolentziaren existentziak zaildu egiten du abertzaleen elkarlana. Biolentzia desgertu dadin abertzaletasunak du interes berezia, politikoki interesatzen zaio.

Abertzaletasunarentzat ETA-Estatua estrategia erabat kaltegarria da, azkenean gatazkaren giltza Estatuaren esku uzten baita eta ez euskarl gizartearen esku. Negotziaketa politikoaren estrategia beharrezkoa da baina abertzaletasunaren barruan.

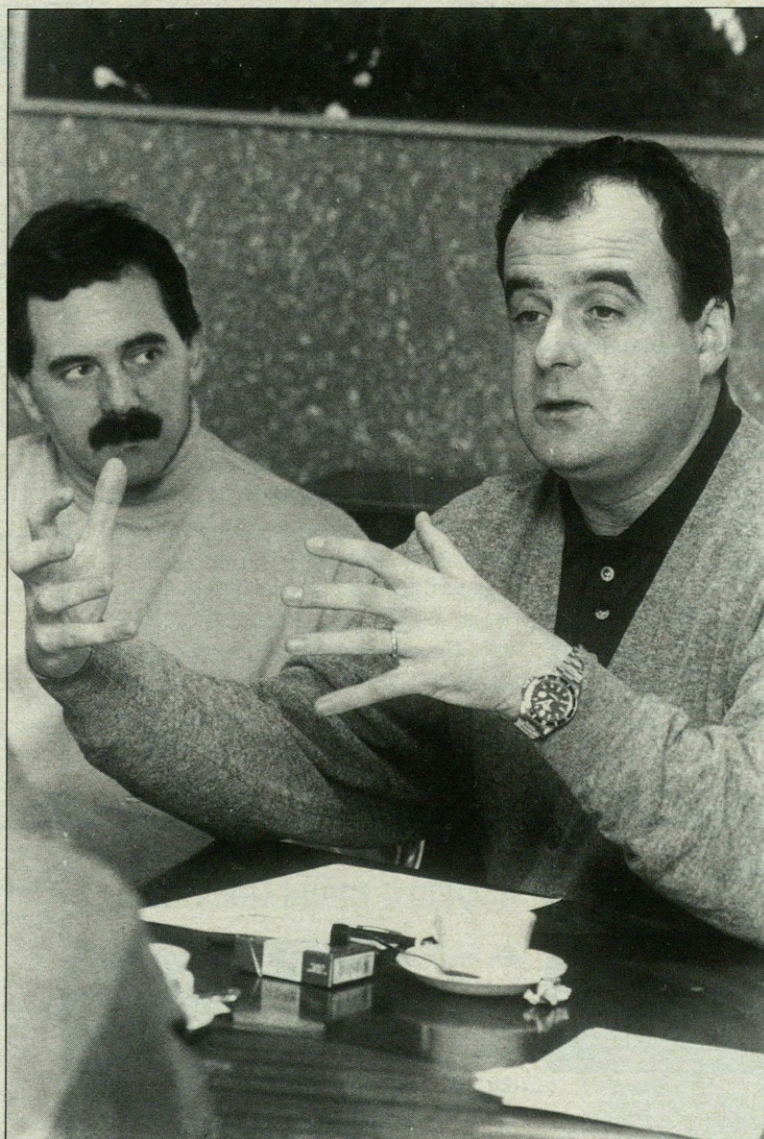
I. OLIVERI. Elkarrizketa orokor horretan lehenengo gauza izan beharko du normalizazioa eta bake prozesua mahai gainean jartzeak. Horregatik ikusten dut elkarrizketa oraintxe behar dela. Beste gauza bat da ETak Gobernuarekin presoak direla eta abar iritsi beharreko akordioak.

J. ALVAREZ. Defizit demokratikoa egon badago eta horretan denok ados gaude. Defizit hori dagoen bitartean espresio indarrezko bat egongo da. Funtsezkoa da ondorioz, Euskal Herriari ukatzen zaizkion eskubide guztiak onartzea. Hori ikusirik ezin da batzuekin eta besteekin ezberdin jokatu. Atentatua dagoenean ez dugu HBrekin hitz egingo,

bestela bai, gaur aurrera bihar atzera. EAJk PSOerekin ez du horrela jokatzeko, ez dio esaten tortura amaitzen ez den bitartean ez dut zurekin hitz egingo edo EAeri dagozkion transferentziak bideratzen ez dituzun bitartean ez dut zurekin akordioak egingo eta abar.

■ «EAJk Araba salbatzeko Donostia saldu? Politika horrekin ez goaz inora eta gainera ikusiko dugu zer salbatzen den» ●

JOSEBA ALVAREZ

Lehen hala ikusten ez bazen ere, gaur egun, Joseba Egibarrek azaldu duenez, alderdi abertzaleak estrategikoki osagarriak dira.

Baina hala ere jarraitzen du. Horrek adierazten du interes politikoa nagusi denean elkarizketa eta akordio politikorako bidea jorratzen dela. Elkarizketa behar da eta maila guztietan.

X. GURRUTXAGA. Baina zuk esaten duzu hitza eta beste zerbait ere.

J. ALVAREZ. Ez dut esaten hori behar denik, biolentzia hor dago. Ajuria Eneko Itunaren bideak porrot egin du, arazoa ez baita konpondu eta gauzak berehala konponduko direla esateak gero mina sortzen du, konponzen ez direnean.

J. EGIBAR. Hor izugarritzko kontraesana duzu. Ajuria Eneko Itunak porrot egin duela diozu, baina bake nahia erabat zabaldua dago eta indarraren bidez ezin dela ezer lortu. Zuentzat adostasuna zuei arrazoia ematen zaizuenen dator. Gainera erreferentzia Madrilen bilatzen duzue, HB eta ETaren zat Corcuera eta Vera izan dira jainkoaren hurrenak.

J. ALVAREZ. Hori zuk diozu.

J. EGIBAR. Hori hala da eta pribatuan aitortu egiten duzue gainera.

P. ZUBIRIA. Azkeneko zati bonek, antza denez, erakusten du indarkeria amaitu bitartean ez dela akordiorik emango.

X. GURRUTXAGA. Abertzaletasunak planteatzen badu lankidetzaren finkoa helburu gisa, aipatu behar dugu ezinezkoa dela.

P. ZUBIRIA. Udaletxe batean ere ez?

J. EGIBAR. Agian bai.

P. ZUBIRIA. Gipuzkoako

Foru Aldundian?

X. GURRUTXAGA. Ezinezkoa bihurtzen da biolentziarekin egunerokotasunean bizitzea. Biolentzia dagoen bitartean herritarrak esango luke: «Zer arrazo egingen dute lau alderdi hauek gobernuaren gizartearen arazo nagusienean jarrera guztiz kontrakoak dituztenean?».

J. ALVAREZ. PSOerekin arazo horiek daudenean, al-diz, ez da hori planteatzen. Euskal Herriaren ezagutzarako izugarritzko oztupoak jartzen dituen arren, giza eskubideak bortxatzen dituen, arren beraiekin hitz egiten da eta akordioak lortzen di-

ra. Hori HBrekin ez da egingen eta hori aukera politiko bat besterik ez da.

X. GURRUTXAGA. Jartzen duzun parekotasuna ez da zilegi, ezberdintasun nabarmena dago. Zuek esaten duzue biolentzia ez duzuela gaitzetsiko. Niri PSOek esango balit, nik presoak torturatuko ditut ETAkoak komentzitzeko, nik ez nuke beraiekin hitz egingo.

J. ALVAREZ. Ba hori da sakabanatzea.

X. GURRUTXAGA. Ez, hori diskutitu beharrekoa da.

Aitziber Yarza

E Z P A L A K

■ GALINDOREN OHOREAREAGATI KALTEORDAINA

LEHENENGO Negu Gorriak taldeak «Ustelkeria» kantuan azaldutakoaren aurka kereila bat aurkeztu zuen Rodriguez Galindo koronelak. Joan den astean epaileak kantuan iritzi bat besterik ez zela azaltzen esan eta kalteordaina ez zutela ordaindu behar erabaki zuen. Baina, Rodriguez Galindok bestelako auziak ere bazituen Pepe Rei «La red Galindo» liburuaren egilea eta berai argitaratu zuen Txalaparta argitaletxearekin ere.

Oraingoan, epaileak Galindoren kereila onartu eta Pepe Rei eta Txalaparta argitaletxea 5 milioi pezeta (227.000 libera inguru) ordaintzera behartu ditu. Tafallako epailearen ustez, «oborea eta intimitatearen legez kanpoko sartzeari egin da liburu hone-

tako zenbait pasartetan». Hala ere, zehaztasunik ere eman du, «beste zenbait ataletan Konstituzioak informazio askatasunari ematen dizkion babes konstituzional guztiak betetzen direnez, ez dago inolako deliturik».

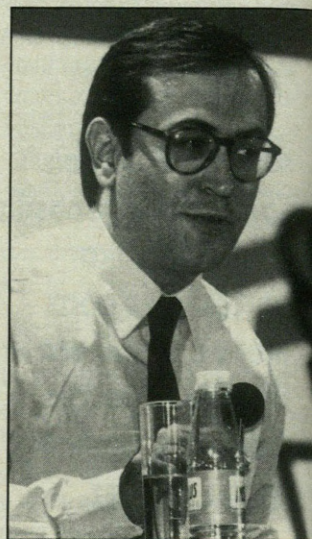
Akusatuaren defentsako abokatuek, ordea, oso bestela ikusi dituzte gauzak. Hauen ustez, defentsarako funtsezkoak ziren zenbait datu ez dira onartu eta horregatik, Iruñeko Entzuegian errekurtsoa ezartzeko asmoa azaldu dute.

■ EA ETA ERC EUOPAR ALDERDI BERRIAREN BILA

EA eta Kataluniako ERC alderdiak elkarrekin aurkeztuko dira Europako hauteskundeetara, baina horretaz gain bestelako asmorik ere badute. Ortzadar talde parlamentariaren barruan Europa Aliantza Librea osatzen duten alderdi berria antolatu nahi dute, federalismoaren ideia oinarritzat hartuz. Talde honen helburua nazio guztien autodeterminazio eskubidea bermatzea litzateke.

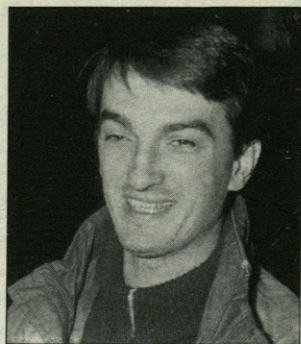
■ AVT-K PRESO OHIEN KONTU KORRONTEAK ENBARGATZEA ESKATU DU

Terrorismoaren Biktimen Elkarteak bost preso ohiri kontu korronteak enbargatzea eskatu du. Era honetan garai batean jarritako epaian azaltzen zen kalteordaina kitatu ahal izateko. Hau lortzeko, bost preso politikoren helbidea eta lan egiten dute enpresen helbideak bidali dizkio fiskaltzari. Bost preso politiko hauek zigorra beteta irten zuten kalera.

«EAJk porrot egin zuen eta HBrekin elkarriketak hasteko saioa egiten dugun guztiek porrot egingo dugu».

Nicolas Redondo Terreros, Bizkaiko PSE-EEko idazkari nagusia. Deia, 94-I-23

«Txantoiak etengabeak diren arren, gainditua dagoen preso kopurua oso eskasa da. Eguno politikaren emaitza bakarra hamar bat bizitza izan dira».

Txemi Gorostiza, Abokatuak. Egin, 94-I-23

«Estatuko Segurtasun Indarren biltzea eginda dago jada».

Jose Maria Gurrutxaga. El Correo Español, 94-I-23

G O R D E T Z E K O A K

ALLI KATE MOTZEAN LOTZEKO SAIOA

JESUS Aizpun eta Juan Cruz Allik berriro ere iritzi ezberdinak kaleratu dituzte bortizkeria amaitzeko eraren inguruan. Allik edozein bake prozesu mahai baten inguruan negoziatuz amaitzen dela azaldu zuen eta honek Jesus Aizpunen haserrea sortu zuen. Ondoren, Alli Elkarri-rekin bilduko zela kaleratu zen eta UPNren zuzendaritza bildu egin zen Allik bilera horretan zein bide jarraitu behar zuen azaltzeko. Antza ez dira Allik bere kabuz egin edo esan ditzakeen gauzez gehiegi fio.

K A R T A J O K O A N

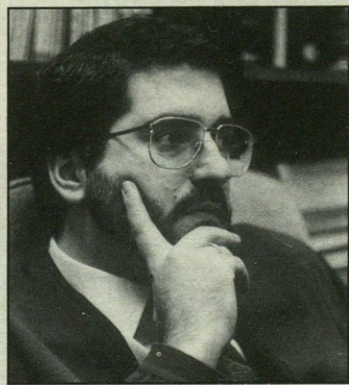
en bido...

...ordago!

«Zatiketa aurrerakoitasuna da».

Pablo Mosquera, UAko idazkari nagusia. Deia, 94-I-24

JESUS EGIGUREN

Transferentzien gaiak oraindik ere hor darrai eta bakoitzak bestearen baratzara botatzen du pilota. Oraingoan, Espainiako Gobernuak Eusko Jaurlaritzari hogeit hamar transferentzia eskaini ondoren hasi da saltsa, hasieran EAJ nahiko ezkor azaldu baita. Egigurenen esanetan, «EAJren jarrera bera da Estatutuaren garapena oztokatzen ari dena, eta sinestezina da eskaini zaizkien hogeit hamar transferentzien inguruan azaltzen duten interes eza». PSE-EEko buruaren esanetan, «oso zalantzarazkoa da EAJk transferentzietan interesa baduenik, hauteskundeetako bere interesen arabera ibiltzen baita» ●

JOSEBA ZUBIA

Lehendakaritza Saileko kontseilariaren erantzunak jokoaz kanpo utziko zuen ziurrenik Jesus Egiguren. EAJk hogeit hamar transferentzia horiek jasotzearen aldeko jarrera garbia azaldu baitu. Lehen Madrilek 54 transferentziak onartzea jartzen zuen aurrebaldintza bezala eta Zubia izan da jarrera honen defenditzaile sutsuenetakoa. Hala ere, Joseba Zubiak transferentzien inguruko kontraesan sakonak PSE-EE eta PSOEn artean ematen direla esaten jarraitzen du. Bitartean Joseba Egibarrek dena edo ezer ez estrategia baztertu behar dela azaldu zuen, Zubiaren lehengo jarrera baztertuz ●

«Ipar Euskal Herriko egitura politikoa aurten eraikiko dugu».

Daniel Poulo, Urruñako auzapeza eta Lapurdiko Biltzarreko lehendakaria. Egunkaria, 94-I-23

«Geldirik gaudenean garrantzitsua ez da eburn metro korritzea baizik eta lehen pausoa ematea».

Xabier Onaindia, Gernika Batzordeko kidea. Egin, 94-I-25

Hau lehendakari hilera!

ALGERIAK nagusiki sei lehendakari izan ditu Frantziarekiko independentzia lortu zuenetik, hiru 1991ra arte —Ben Bella, Bumedian eta Benyedid— eta harez gero beste hiru —Mohamed Budiaf, Ali Kafi eta egungo Liamin Zerual—. Ez da lasterketa makala azken urteetako hau; errekorren bat irabaztekotan edo ari bide dira algeriarrak.

Teorian iragan astean egindako Adiskidetze Nazionalerako Konferentziak hiru urtetarako egindako izendapena da Zerualena. Ondoren hauteskunde libreak beharko lirateke, teoriarekin jarraituz; horretarako eman zaizkio estatu lehendakaritza zein armada gidatzeko botere zabalak. Guztiak teoriak, dena den. Batetik, porrot egin duen Adiskidetze Nazionalerako Konferentziak baino

armadak izendatu du Zerual; bestetik, bi urte pasatxotan Algeriak hiru lehendakari ezagutu badiu (Benyedid barne), praktikan ez dago zergatik pentsatu beharrik egungo egoeran honek hiru urte berak bakarrik beteko dituenik; eta, azkenik, Zerual lehendakari izanik ere, Benyedid lehendakaria baztertu zuen Jaled Nizar generalak jarraitzen du izaten Algeriako benetako agintaria.

EGOERA latza da alde guztietatik.

— **Algeriako hiru urtetako sasi iragapen hau hasieratik abiatu da hilda** ●

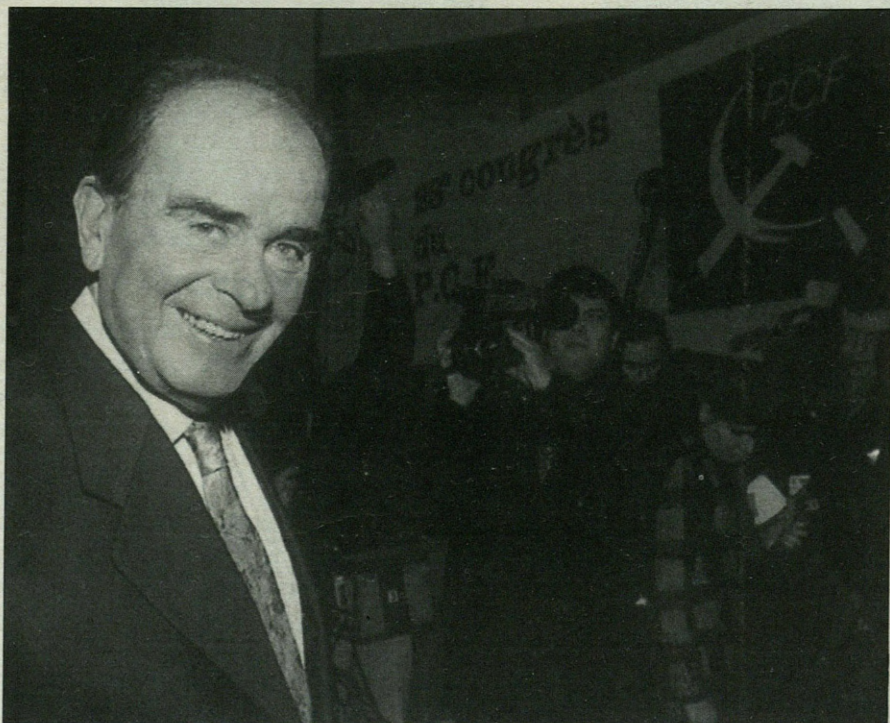
Ekonomia jota —besteak beste BP-Garen % 80 kanpo zorra ordaintzeko erabili behar du—, gizartea erabat banatuta, gerra zibil izkutua... eta elkarrizketarako urrats gutxi eta ahulak. Egoera honek ez dio inori mesederik egiten, zalantza barik, baina norbaitek irabaztekorik badu horiek sektore islamistak dira. Islamiarren fedea samur bideratu liteke islamisten bidetik.

Orain arteko urteetan ere zailtasunak handitu ahala eta agintaritza laikoak hauekiko konponbiderik jarri ezean, FIS buru islamistak gero eta sendago agertu dira. Mendebaldeko agintaritza eredu jarraitzaile gisa aurkeztu ditu FISak orain arteko gobernua, eta gero eta hondamen sakonagoa gero eta indar handiagoa botere islamistaren alternatibak. Hau

Europako Mendebaldeko azken komunista dinosaurioak, Georges Machaisek, utzi du jada Frantziako Alderdi Komunista (PCF).

Dinosaurioaren agurrarekin dinosaurio izaerari utzi gura izan dio komunismo sobietarraren ereduari, mendebaldeko alderdi komunista handienetatik inork baino gertuagotik jarraitu izan dion alderdiak. Robert

Hue, idazkari nagusi berriak, Marchaisen bide beretsuari jarraituko dio nahiz eta, garaia garai, jantziz ere aldatuko duen apur bat. Ez dira Marx eta Engelsen sasoirik honenak, are gutxiago Leninenak, eta belaunaldi berriek izen horiek baino beste zerbait beharko dute haien funtsa bereganatzeko. Eta, eginak eginda ere, haien mezuek behar dute oraindik gari jotarik.

TERMINOLOGIA

Otso. Zakur bandi baten antzekoa den ugaztun haragijale basatia.

Otso gizarajoa beti izan da gaiztoena. Zenbatetan entzun behar izan dugu —edo esan dugu— badatorrela, nahiz eta gero behin ere agertu ez. Arras ezaguna den istorio batean behin eta berriro errepikatzen da kontua: «Badator!, oraingoan bai». Baina ezer ez. Europako Batasuneko zenbait estatu artean adostutako Schengen-eko akordioekin ere beste horrenbeste gertatzen da. Otsailaren 1ean sartu behar zuen indarrean baina, bostgarrenez, EBren poliziarena egingo duen otso beltza mendian geratu da berriro. Alabaina, akordio barik ere polizi zakur sendoa badugu jada eta Schengen-eko otso hori ere laster izango dugu etxeko atarian.

ere, dena den, nekez izan liteke alternatiba. Batez ere, iraultza algeriarak utzitako ondarea medio, gizarte erdiak horrelakorik inondik inora onartzen ez duenean. Elkarriketa ageri da alternatiba bakar gisa, islamistek ezingo baitute armada menderatu eta alderantziz ere ez. Zenbait eta lehenago gainera, hiru urtetarako sasi iragapen hau hasieratik baitago hilda.

BERPIZTEN ari dena PAE eta Israelen arteko bake akordioa da. Dena den, ezin palestinarren larrialdia gorde. Gutxieneko Gaza-Jeriko akordioa lortuta ere, berau horren gogor negoziatzen ibili beharrak ez du paisai ederrik erakusten. Oraingoz, israel-darrak negoziazioen guda hau irabazten ari dira.

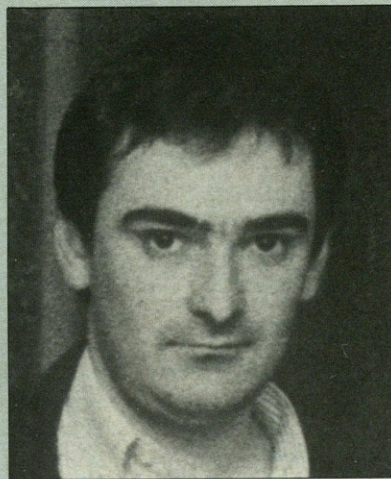
Xabier Letona

Desarmea bai, baina...

LORENA Bobbitten epaiketa zuzenean ari ziren ematen CNNtik, baina moztu egin zuten, Moskurekin konektatzeko; Errusia, Ukraina eta Estatu Batuetako lehendakariak desnuklearizazio akordio garrantzitsu bat sinatu behar zutela. Berehala, CNNk protesta dei ugari jaso zituen 'mozketa traumatikoagatik'. Ez da harritzekoa. Nori inporta diote misilek? Nor da negu nuklearraren beldur? Apokalipsi atomikoari ipuin zahar baten tankera hartzen diogu. Bonba ez, zakila galtzea: horixe da gizateriaren terrorea XX. mende bukaeran.

Misilak, telefono gorriak, klabeen maletina, jeneral zoroen eskuetan daude. Zer egin horien aurka? Zaila dugu muturrik sartzea superpotentzien jokoan. Baina, tira, zibilizazioak bizi duen arrisku nagusia hori ez bada, zakil-mozketa baizik, sintoma ona deritzot. Esango nuke kurioso ibili ezke-ro halakoak ebitatzea ez dela zailegia. Apokalipsia kontrolpean daukagu.

ZALAPARTA unibertsala zabaldu du kasuak. Batzuei fri-boloa irudituko zaie senar ex-marine bortxatzaileari zera moztu dion emazte ekuatoriarraren auzi honek mundu mailako arreta erakartzea, baina nik, ez dakit, kutsu 'humanoa' ikusten diot albisteari. Feminismoa, falokrazia... Hor ibili ditugu dantzan eztabaida mordoxxa bat. Nire aburuz, Lorenaren erreakzioak ez zuela karga ideologikorik izan. Senarrak zerabilen era ikusita, erantzun logikoa iruditzen zait. Feminista erradikal izateko tankerarik ez duen «Time»-ko komentaria bati (Barbara Ehrenreich) irakurri diodanez, erasotzaileari erasorako arma kentzea autodefentsa hutsa da, eta Bobbitt ex-marineak zakila erasorako armatzat zeukan. Honekin, hara, Estatu Batuetako beste mamu sozial ezagun batekin egiten dugu topo; armek ez dutela hiltzen, gaizkileek baizik. Horixe da armen salmenta librerako argudio nagusia. Ideia Bobbitt kasuari aplikatuz gero, zakila biktima errugabea izan dela ondorioztatzen dugu. Baina ikuspuntu progresistago batetik, ordea, armen kontrola ezinbestekoa iruditzen zaigu, eta beraz... lizentzia atera beharko dugu?

LUIS FERNANDEZ

Kazetaria

LASAITASUN apur bat, arren: ez dezagun burua gal (ez beste ezer). Desarmea bai, baina neurri batean. Has gaitezen garrantzitsutik: misilak. Ondoren, kaleko pistoladunak (gero eta gehiago daude, hau da hau despliegea!). Eta gero gerokoak, hau da; sukaldeko labainak eta gainerako tresna domestikoak.

Al Fatan ere gero eta tentsio handiagoa

Arafaten etxeko itoginak

Hil edo bizikoa. Horrelakoa da Iasser Arafat PAEko buruzagiaren egoera bake akordioei dagokienez. Hamas eta PAEko talde ezkertiarak aurka izateaz gain, Al Fata barruan ere gero eta oposizio handiagoarekin egiten du topo. Ez horrenbeste akordioa dela eta, agente guztia bere eskuetan biltzeko joeragatik baizik.

PALESTINAREN

Askapenerako Erakundeko «Zaharra» une gorria pasatzen ari da Israelekin bake akordioa lortu dutenetik. Palestinarren autodeterminaziorako zubi gisa ikusten du autonomia estatutua, baina zubi hasiera bera ere

oztopatua dauka. Iazko abenduan Israeleko Armadak Gazatik eta Jerikotik ateratzen hasi behar zuen, Armadaren atzera egitea bertan behera geratu zen eta

baita autonomia prozesua bera ere. Oraindik Israelek ez du amore ematen eta Iasser Arafat buruzagiak gero eta fronte gehiagori egin behar dio aurre.

Iasser Arafat gero eta bakanduago geratzen ari da Al Fatan

Hasiera batean Hamas zen oztopo nagusia, PAE barneko talde ezkertiarak ere gogor azaldu ziren Arafat-Rabin bake akordioaren aurka. Baina denborak aurrera egin ahala Al Fatan bertan ere, Arafaten erakundea eta PAEko erakunde nagusia, gero eta arazo gehiago dauzka.

Arafat boteretsua

Aldeko zein aurkakoen iritziz, ikuspuntuaren arabera, bake akordioa hil edo bizikoa da palestinarentzat. Arafatentzat bai, bederen. PAEren inguruan dauden pertsona garrantzitsu askorentzat, akordio hau baino askoz hobeak lortzeko aukerak izan dira. Hortan da behintzat Edward W. Said idazle palestinarra. Said EEBBetan erbesteratua dago, 1977tik 1991ra bitartean PAEko Nazio Batzordekoa izan da eta bake ahalegin ugarian parte hartu izan du.

Saidek salatu duenez, akordio hau baino askoz hobeagoak lortu ahal izan ditu PAEk azken hamarkadatan. «Israel onartzeak ukapen ugari ekarri dizkio

Oraintsu izan da lurralde okupatueta Al Fatako ordezkari bat Tunisian, Arafati erabaki eta izendapenak zabaldu egin behar dituela esanez.

PAEri —salatu du Said-ek—: PAEren Agiriaren ukapena, biolentziarena, terrorismoa eta, 242. eta 338. ebazpenak ezik, NBEko gainerako ebazpenen ukapena. Intifada berari ere uko egin behar izan dio».

PAEren arazoak, dena den, ez dira oraingoak. 1991ko Madrileko konferentzian jada, erakundearen ezkerreko talde nagusiek —George Habachen FPLP eta Naief Hawatme— elkarriketei ezezkoa eman zieten nahiz eta gero, isilpean bada ere, onartu egin zituzten. Alabaina, Arafatentzat larriena Al Fatan bertan gertatzen ari dena da: Abu Amar-ek (Arafaten gerra izena) gero eta barne oposizio handiagoari aurre egin beharrean dago. Izen ugari aipa litezke azken bolaran Arafat eta PAEko buruzagitzaekin arazoak izan

dituztenen artean, aipagarrienetakoa Faruk Kadumi, PAEren Atzerri Arazoetarako arduraduna izandakoa, Arafat berarekin batera PAEren sortzaile 1964ean. Bake elkarrizketetan guztiz baztertuta geratu zen. Al Fataren beso armatua ere ezin du guztiz kontrolatu Arafatek, eta beronek egindako

dira. Oraingoan ez bake akordioarekin ados ez zeudelako, Arafatek, gero eta gehiago, erabakiak berak bakarrik hartzen dituelako baizik. Ashraui erretiratu egin da PAEren bizitza publikotik. Gazan ere Al Fata barneko dimisioak itogin geldiezin moduan datoz azken asteetan. Haidar Adel

■ Arafatek bere menpe du PAEren kontrol tresna nagusienetakoa, hots, erakundeari atzeritik datozkion sosak ●

atentatuak salatzeraino ere heldu behar izan du.

Horrekin batera Hanan Ashraui eta Faisal Huseiniren (Madrileko Konferentzian palestinar ordezkari-tzaren buruzagietakoak) protestak ere behin baino gehiagotan entzun ahal izan

Chafi, Madrileko Konferentzian palestinar ordezkari-tzaren burua, Tuniseraino abiatu da palestinar ordezkari-tza baten buru, Arafati egoera honek gehiago ezin dezakeela iraun azaldu asmoz. «Erabaki maila beherantz luza dadin gura du-

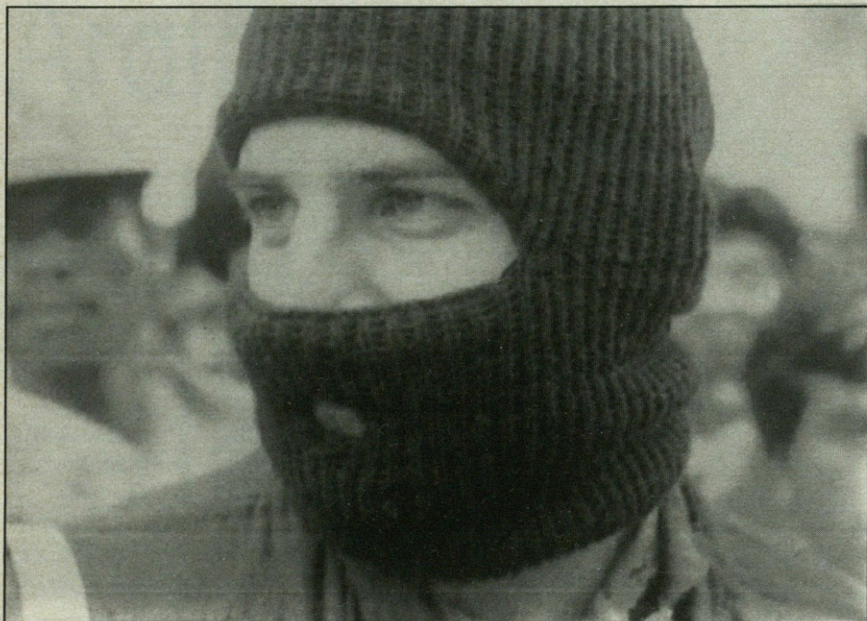
gu, abalmen guztia Abu Amaren esku gera ez dadin».

Al Fata barruko salaketan arabera, «izendapen oso garrantzitsuak berak bakarrik egin ditu eta zehetasunik txikiena ere kontrolatu gura du 'Zabarrak'». Guzti horretaz gain, Arafatek PAEren kirten garrantzitsuena ere bere esku du: bere burua nazioartetik datorren dirua biltzeaz arduratzen den erakundearen lehendakaria izendatu du eta diru guztia bere kontrolpean dago.

Gatazken oihartzun txikiak besterik ez zaizkigu heldu oraindik, eta akordioaren garapenak izango du zer ikusirik barne gatazka hauen etorkizunean. Argi dago Arafaten joko-zelaia gero eta murriztagoa dela.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ HARRISON FORD ETA ZAPATISTAK

GURE garaiko gertakizunei denborarik ere ez zaie uzten garrantzi historikoa har dezaten. Golkoko gerra eta hilabete gutxi batzuetara estatubatuarrek gertakizun haien bertsio amerikarra zineman eskaini ziguten. Orain ere, Mexikoko zapatisten altxamendua hasi zela hilabete baino ez Harrison Ford aktore iparramerikarrak zapatisten altxamenduak zinemarako osagai guztiak dituela adierazi du. Berari Marcos komandantea, zapatisten buruzagi gaztea, izatea gustatuko litzaioke.

■ AMODIO KONTUAK ISRAELEKO ARMADAN

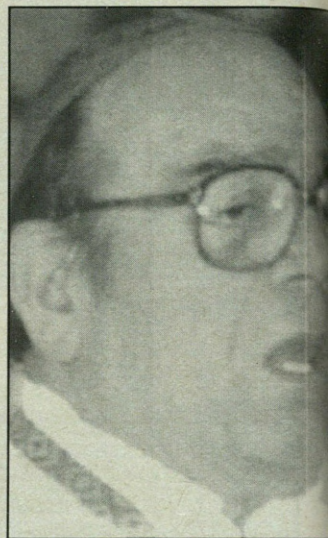
POSTU militar baten gainean paratxutista israeldar batekin amodia egiteagatik Israeleko Emakumezkoen Armadatik egotzi zuten neska bat. Bitxia

bada ere, salaketa Zisjordaniako palestinar talde batek egin zuen, «soldaduek euren sentimenduak mindu, helduak larrialdian jarri eta umeek ikusi beharko ez lituzketen irudiak eskaini zituzten eta». Paratxutistak Armadan jarraitzen du.

■ HISTORIAKO INFLAZIORIK HANDIENA SERBIAN

HERRIALDE garatueta, inflazioak hiruzpalau puntu gora egin dituela eta gizarte osoa asaldatzen da. Horrengatik, buruan kabitua ere ez zaigu egiten zenbait herrialdetan inflazioak 1.000 edo 5.000tik gora egin duela. Gero eta gauza harrigarriagoak ikusteko jaioak gara antza eta inflazioaren erresuman serbiarrek jadanik Guinness errekorren liburuan sartzea erdietsi dute 1993an lortutako ehuneko mila milioiko inflazioa kausa, historian inoiz izandako inflaziorik handiena.

ELLE MELE

«Bitarteko baketsu guztiak ukitu ondoren, ez zegoen ibili gabeko beste biderik. Erregimenaren arreta erakartzeko oihu bat egitea, indioek ez zuten beste aukerarik (...) Erantzun baikorrik ez badago, bertarako irtenbide bat bilatzen ez bada, jadanik ez da itzulbiderik izango».

Samuel Ruiz, San Cristobal de las Casaseko (Chiapas) gotzaina.

«Erabat argi esan behar dugu: Ligak ez du onartuko lagun gisa Estatuaren hondamenean parte hartu duen alderdirik».

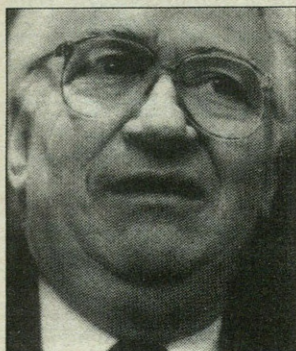
Umberto Bossi, Italiako Ipar Ligako buruzagia.

O I H A R T Z U N A K

SU-ARMAS HILDAKO GEHIAGO EEBB-ETAKO HEGOALDEAN

BETI pentsatu izan dugu New York edo Washington direla Estatu Batuetako hiririk bortitzenak. Akaso horrela izango da, baina «Washington Post» egunkariaren esanetan, pentsamendu hori guztiz erratua da. Egunkari honek azaltzen duenez, su-armen biolentziaren kultura hegoaldetik dator eta Miami eta Atlantako hilketa portzentaiak New York edo Washingtonekoa baino askoz ere handiagoak dira. Egunkariaren esanetan, oro har, hegoaldean Kanadako mugan baino askoz ere indartsuagoa da biolentziaren kultura. «Bigarren Mundu Gerraren ondoren hegoaldeko herritar ugari —zuri zein beltzak— iparraldera emigratu zutenetik, hilketak eta erasoak kirol nazional bihurtu dira», zehazten du egunkariak.

«Armez altxatu diren taldeen arazoari beltzeko, arazoaren mamiraino jo eta altxatuen atzean arazo sozial larriak daudela onartu behar dugu».

Belisario Betancur,
Kolonbiako lehendakari
ohia.

«Gaur egun, Bosnia-Herzegovina osoan, gure indarrak dira aurrera egiten duten bakarrak. Bosniako unitate kroaziarrak ez lirateke ezer Kroaziaren laguntza zuzena barik. Indar paramilitar serbiarrak ere ez lirateke balere indartsuak Beograden indar eta arma barik».

Rasim Delic, Bosniako
Armadaren komandante
nagusia.

BANBUTI PIGMEOEN EGOERA LARRIA ZAIREN

ZAIRE-KO oihan tropikalean 50.000 pigmeo banbuti oso egoera larrian bizi dira. Egoera hau azaleratu ere ez zen egingo Burgos aita eta Doscita Van der Ven misiolari katolikoak haien egoera salatu ez bazuten. Legez ardetik existuko ez bailiran, gehienek ez dute inongo agiririk. Horrez gain, gutxi batzuek bakarrik dakite irakurtzen edo idazten eta gaitz larriak oso hedatuak daude euren artean. Bantuek (inguruko gainerako herrien izendapen orokorra) animaliatzat dituzte eta ia esklabu gisa erabiltzen dituzte. Pigmeoak, aldiz, Bantuak baino azkarragotzat jotzen dute euren burua, «hauek ez baitira oiha-nean bakarrik mugitzeko gai».

Pedro Luis Rio Oiarbide, INEMeko Bizkaiko arduraduna

«Lan agentzia pribatuak INEMen osagarri eta lagungarri dira»

Espainiako Lan Institutuko Pedro Luis Rio Oiarbidek ondo deritzo Lan Merkatuaren Erreformak ekarritako aldaketari. Hauetako batek, lan agentzia pribatuen sorrera ahalbideratzen duena, zuzenki ukitzen du erakunde hau. Abenduan, bestetik, langabetuen zerrenda inoiz baino gizenago agertu zen INEMen.

ARGIA. Aurreko abenduan marka berria lortu genuen langabetuen kopu-

ruan.

PEDRO LUIS RIO. Baina gu ez ginen kaltetue-

nak izan. Hala ere, laster geldituko dela uste dut, egoera ekonomikoa hobetzen denean eta kontratazio berriak indartzen direnean. Noski, hau ez da goizetik gauera gertatuko. Hala ere, aurrikuspenak ez dira oso alaiak krisia industria alorrekoa dela ikusita. Bizkaia, adibidez, azpiegitura ekonomikoa industria arlokoa du eta epe ertain batera langabetu kopurua igotzea espero da.

arautzeak errealitateari erantzun dio, dagoeneko egon badaudelako. Hala ere, ez dut uste hauen ekimenak INEMen zeregina zalantzan jartzen duenik. Aitzitik, osagarriak eta lagungarriak direla pentsatzen dut. Kontratazioa, gure ustez, beste erakunde lagungarri batzuek egin dezakete.

A. INEM transferentzietan eztabaidatuenetarikoa du. Orain aldatzea erabaki da. Ez al da errazagoa INEMen gestioa elkarte autonomoek egitea?

P.L.R. INEM erakunde bizia da, hau da, berrikuntzak behar ditu eta horregatik dago hain sarri guztion ahotan. Transferentziei buruz zera esango nizuke: INEM da une honetan Espainiako erakundeetan deszentralizatua eta gestio hori, beraz, bertakoa da. Gainera, esan dezakegu INEMek jendearekin harreman zuzena duela eta Eusko Jaurilaritza bera baino hurbilagoa dela. Transferitu behar denentz baloratzea ez dagokit niri.

A. Lan Sustapenerako dekretu-lege berriaren arabera, INEMetik kontratatzeiko beharra kendu eta lan agentzia pribatuen sorrera arautzen da. Ez al dira neurri hauek INEMen porrotaren adierazgarri?

P.L.R. Ez. Pertsona guztiek INEMera joan beharko dute, hau da, baja eta alta bertan emateko beharra mantentzen da. Bestetik, lan agentzia pribatu berrien

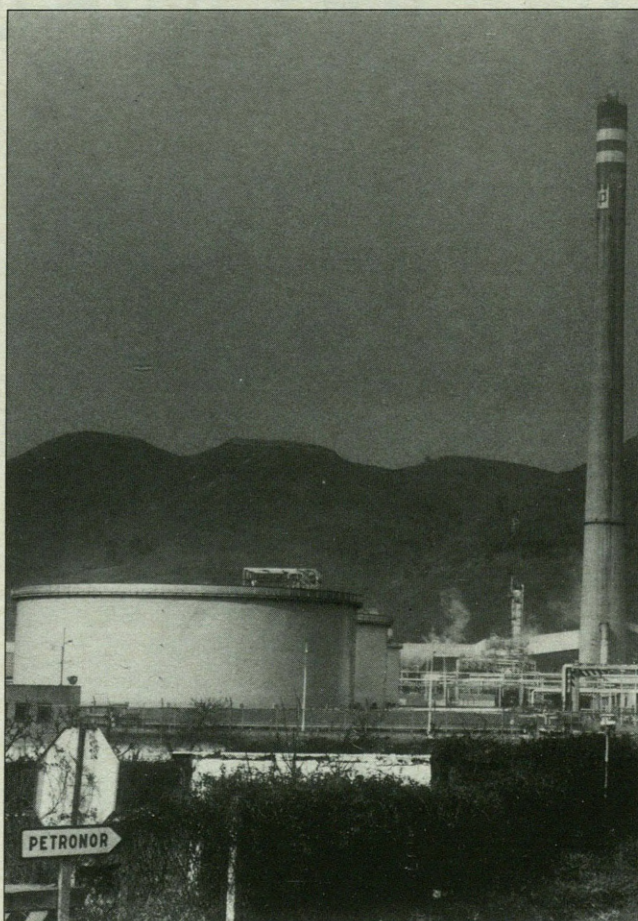
«Epe ertainera langabezia igo egingo da, krisia industria arlokoa delako».

Petronorrek 25 urte beteko ditu

Petronor, Bizkaiko Muskiz herrian kokatuta dagoen Europako birfindegirik handienetako bat 25 urte bete ditu. Zilarrezko jaiotza hau ospatzeko, enpresak hurrengo bost urteetan egingo diren 45.000 milioi pezetatako inbertsioen berri eman du.

GAUETAN, argi txuriz jositako Muskizeko birfindegia milaka izarren lurperatzea dirudi. Une honetan 25 urte betetzear dituenean, haiserako birfindegi txiki hori eta 8.500 milioi pezetako (370 milioi libera inguru) aurrekontuarekin egin zena, batz bestea 9.000 milioioko inbertsioak burutu ditu epealdi horretan.

Baina euskal enpresen rankingan bigarren postua betetzen duen honek —Iberdrola taldearen atzetik— datozen bost urteetarako 45.000 milioietako inbertsioa planifikatu du. Gehiengo, 26.000 milioi coquer lantegi berria egiten

1990-92 epealdian Petronorrek 40.000 milioi pezeta irabazi zituen.

emango dira eta gainerakoa elkarsortze (COGENERACION???) bigarren unitate batean. Diru kopuru hauek ez dira hain harrigarriak kontutan hartzen baditugu Petroleos del Norte (Petronor), 1992 urteko negozio kopurua 176.000 milioi pezetakoa izan zela eta 1990-92 epealdiko etekin kopurua 40.000 milioiokoa.

Etengabeko aldaketak

Akziodunen artean ere, aldaketak egon badira ere, bankoak eta petroleo enpresak izan dira historikoki birfindegi honen jabeak. Haiserako (1972) Petronorreko zuzendaritzaren mahai inguruan Banco Bilbao (% 9), Banco Vizcaya

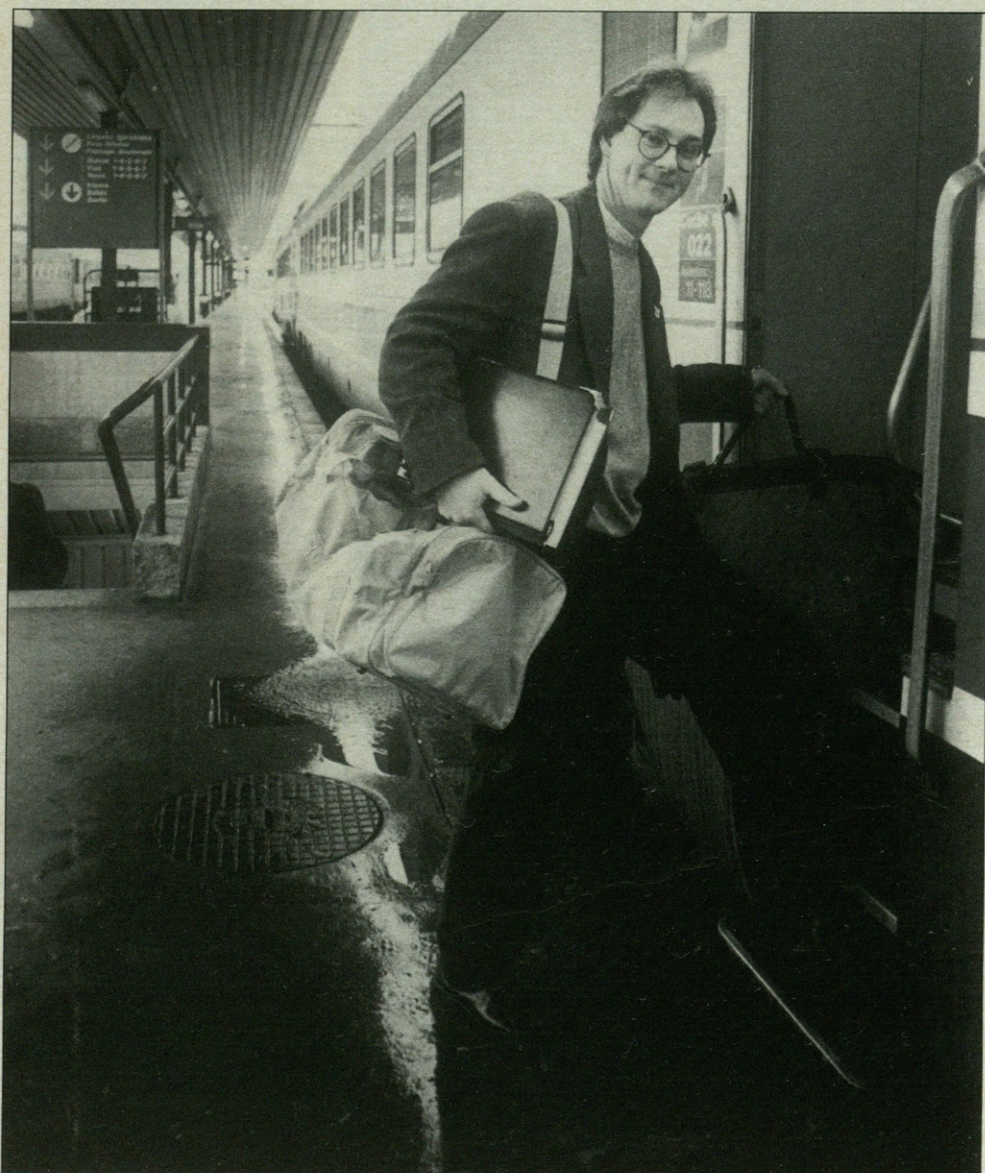
(% 9), Bilboko Aurrezki Kutxa (% 4,5), Bizkaiko Aurrezki Kutxa (% 4,5), Campsa monopolioa (% 30), Rio Gulf de Petroleos (% 5) eta Gulf Oil Corporation (% 38) genituen. 1979an Gulf Oil Corporationen testigua Campsaren esku gelditu zen, % 52ko jabetzarekin. 1980-1987 bitartean Pemex mexikar enpresak akzioen % 34 kontrolatzen zituen. Baina 1989tik aurrera Repsolek lehenengo % 52 hartu zuen, gerora % 86,33a lortzeko. Gaur egungo akziodunen zerrenda hau lirake: Repsol (% 85,98), BBK (% 10,95) eta Corporacion Española de Hidrocarburos (% 3).

Repsolok Espainian dituen birfindegia handiena da Muskizeko Petronorrek bigarren birfindegia martxan jarri zuenetik. Gaur egun, lantegi honek 11.000 tonako ahalmena du eta 1992an, adibidez, bere produkzioa 9.000 tonako izan zen —erdia baino gehiago kanpo merkatuetara joan zen—. Langile kopuru une honetan 988koa da.

1972an fuel-oila zen Petronorren eskaintza. 2.000 urtean gasolina, gas-oila, plomarik gabeko gasolinak ala coquerra izango dira Petronorren produktuak.

Myriam Gartzia

MALETA ESKUAN, AMETSAK BESAPEAN

Migrazioa ez da atsegin-bidaia izaten. Azken urteotan eta Euskal Herriak bizi duen egoera ekonomiko larria dela medio, gure herriak ez ditu hainbeste seme-alaba berri jasotzen. Aldiz, gero eta gehiago dira maletak egin eta mugaz gaindi abiatzen direnak aukera hobeagoen bila.

BELVEDERE kalean bizi da, Londreseko hegoekialdeko Grenville auzunean. Egoitzatik nahiko hurbil dagoen metro geltokian, bide urdina hartu eta Piccadilliren lerro grisak bere lantokiraino eramango du. Zuzenbide ikasketek ez diote asko laguntzen jantzi dendan, eta bi italiar eta danimarkar bat ditu lankide

Emigrazioa fenomeno nabarmena bilakatu da Euskal Herrian azken 15 urteetan.

arratsaldero. Ainhoa Garziak abendu hasieran utzi zuen Bilbo maleta eta hegazkin bilete batekin. Gabonak han pasatu ditu, beraz, dagoeneko ezaguna egiten zaion hiri honetan. *«Itzelezko zorte ona izan dut, lana eta lagunak aurkitu ditut berehala».*

Ainhoa bezala, gero eta gehiago dira Euskal Herria uzten dutenak, gehienetan gazteak eta aldi bateko lana aurkitzeko asmoz, eta zorteak hala ahalbidetzen badu Euskal Herrira itzultzeko. Gaur egungo egoera ekonomikoa ez die aukera gehiegi ematen gazteei: langabetua izatea kasu gehienetan, edo aldegitia, lanera zein ikastera. Hel mugak Londres, Madril, Parise, Bartzelona, Toulouse, Bordele edo Berlin izan daitezke.

Egoera berean da Iñaki Olazabal Ezeiza. Dusseldorf-eko Kounelis Arte Akademiara joan zen duela bi urte eskultura ikastera andoaindarra, eta orain hemen egon arren, askotan itzultzen da Alemaniara lan kontuak direla medio. Esen-eko bidean harrapatu dugu, zango bat han eta bestea hemen, baina Iñakik berak gogorarazten digunez, hainbat ikaslek bezala hain emankorrak ez diren garaiak ere bizi ditu, bekak azken bi urte hauetako sei hilabete besterik ez baitzuten estaltzen. *«Ostalari-tzan edota lan beltza egiten dibardute emigrante gebienek. Horrela irabazten diren sosei esker bizi-raun behar da bertan».* Lan beltza, batez ere, eraikuntzak margotu edota kontopontze sektorean izaten dira. Lagunartean hitzartzen dira horrelako konpromezuak, paperik gabe. *«Herrimina duzunean, eta asko-*

Migrazio ez hain positiboa Ipar Euskal Herrian

ADEPAB-EK, Euskal Herriko garapenerako agentziak, aurreko irailean migrazio mugimenduei buruz egindako dosieraren arabera, 68tik hona eta areago 82tik hona inmigrazioa igotzen joan da. Aldiz, emigrazioa beheiti doa Ipar Euskal Herriko hiru probintzietan neurri berean.

Ipar Euskal Herrian emigrazioa lasterrago igo da barnealdean, baina biztanleriaren arabera inportanteagoa izaten jarraitzen du kostaldean. Aldegite kopuru ttipiena, beti biztanleriaren arabera. Zuberoan da eta altuena BAMen (Baiona, Angelu eta Miarritzeko barrutia).

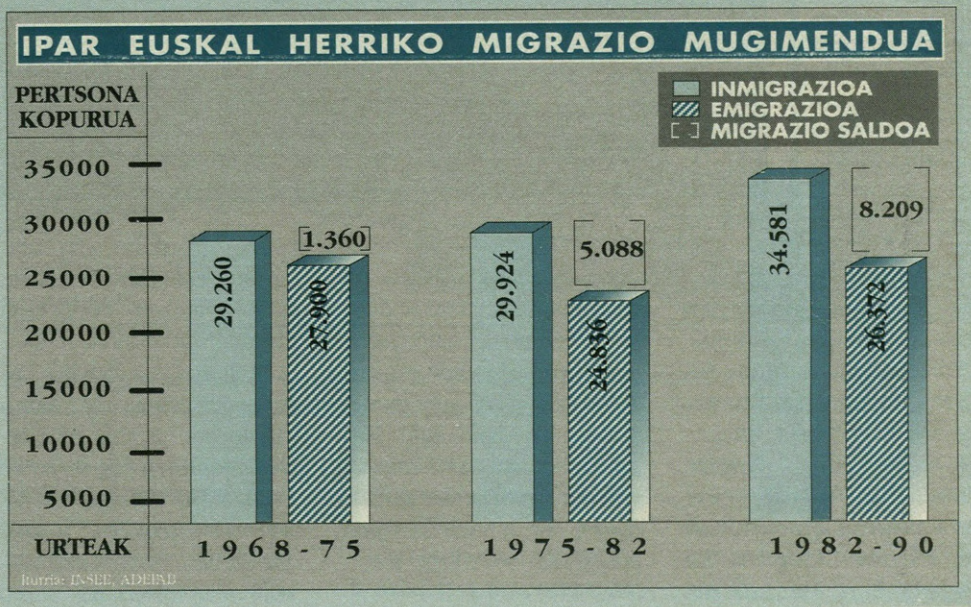
Kopuruei dagokienez, Iparraldera etortzen diren etorkinen % 25 Parise ingurutik datoz eta emigranteen % 17 hara doa. BAM inguruan kokatzen direnen % 52 Frantziatik etorria da —Akitania kanpo—; aldiz, barne migrazioaren kopurua gero eta garrantzitsuagoa da, bertaratzen direnen % 17 Iparralde bertatik, barnealdetik baitatoz.

Ikerketa horren arabera, jende gehiago doa BAMetik Lapurdi barnealdera alde-rantziz baino, beti ere kontuan hartuz zona honek kopuru nabarmen bat koka-

tzen ikusi duela. Nafarroa Beheretik, 1982 eta 1990 artean, 3.087 pertsonak aldegin dute, horietarik % 47 gelditu da Euskal Herrian eta % 57 kanpora joan da. Herrialde honetan emaitza negatiboa da. Zuberoan bezala, joaten direnen % 21 bakarrik gelditzen baitira Euskal Herrian. Herrialde honek harreman bereziak ditu, emigratioari zein inmigratioari doakio-nez. Biarmorekin. Herrialde honek Euskal Herriarekin dituen harremanetan, dena den, inportanteena Nafarroa Behearekin dauka, etorkinen % 47 Nafarroa Beherera baitoaz eta immigranteen % 54 bertatik baitatoz.

Iparraldearen migrazio mugimendua orokorrean positiboa izan arren —hau da, jende gehiago dator joaten dena baino—, ikasleei dagokienez ezkorra da, asko Bordelera joaten baitira Ipar Euskal Herrian unibertsitatek ez baita.

Bi ideia nagusi ateratzen dira Adepab-ek egindako ikerketa honetatik: etortzen den inmigratioa familiek osatzen dute, eta migratio mugimenduak Iparraldeak bizi duen biztanleriaren zahartzearen arrazoi garrantzitsuetakoa da.

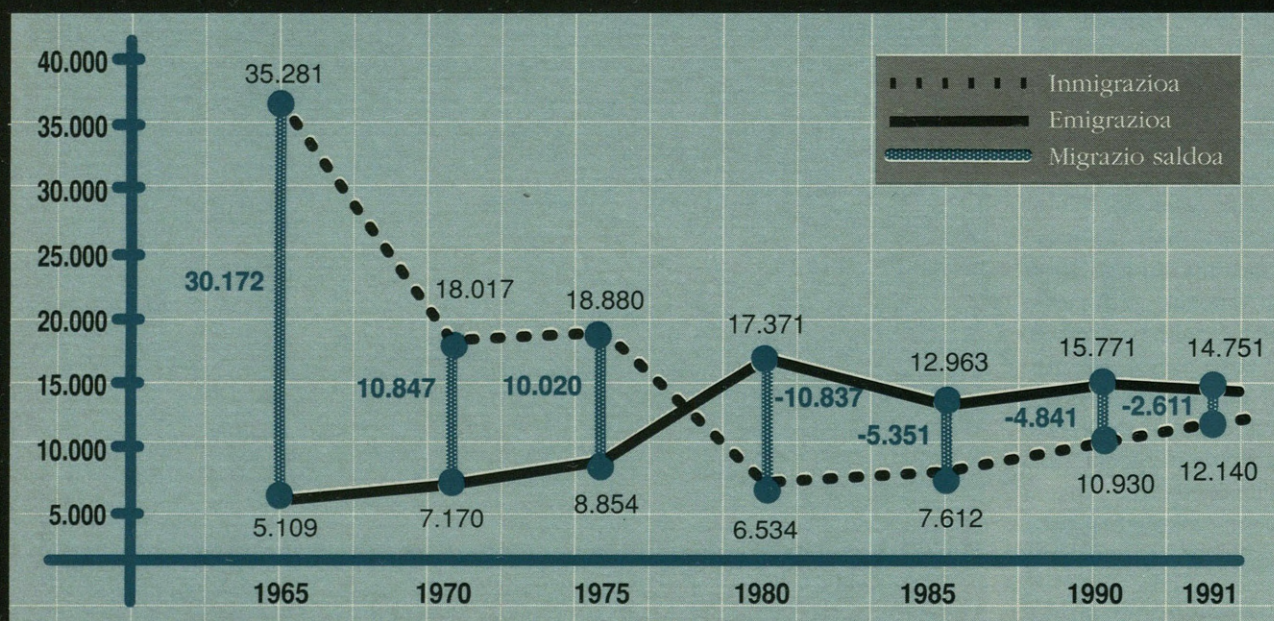

tan izaten da hori, aldegitako gogoia etortzen zaizu. Ikasketek eta lanak ez dute lagunak egiteko tarterik uzten. Gogorra da askotan».

Herrimina izan ala ez, Euskal Herritik aldegitzen duten gehienak itzultzen dira. Hori da Amaia Nabaskues eta Aitor Herranzen asmoa ere. Madrilen bizi di-

Ipar Euskal Herriak emaitza positiboa du Adepab-en arabera, hau da, gehiago dira etortzen direnak joaten direnak baino.

EAE-KO MIGRAZIO BILAKAERA

Iturria: EUSTAT «Migrazio mugimenduak»

Nafarroako migrazio emaitza positiboa izan arren, EAEn nabarmena da azken 15 urteetan emigrazioaren handitzea. Inmigrazioa ere askotxo jaitsi da, eta epealdi honetan EAEk 40.000 biztanle galdu ditu.

NAFARROAKO SALDO MIGRATORIOAREN BILAKAERA

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
INMIGRAZIOAK	7.631	3.544	6.036	7.633	9.335	9.629	6.331
EMIGRAZIOAK	1.848	1.279	2.234	2.601	3.846	2.759	1.556
BARNE MIGRAZIOAK	4.953	2.127	3.933	4.320	5.803	6.363	4.066
MIGRAZIO SALDOA	5.783	2.265	3.802	5.032	6.489	6.890	4.775

ra duela urtebete eta Gizarte Segurantzaren toki-aldaketan zain daude Euskal Herrira itzultzeko. Amaiak Kazetaritza ikasi zuen, Aitorrek Ingeniaritza, baina gauzak hala ikusta, aldegittea erabaki zuten. Oposaketak ziren Amaiaeren aukera bakarra lanposturen bat lortzeko. «Gogorra da erabaki hori hartzea. Lagunak, familia eta ingurua uztea ez da pentsatzen den bezain erraza, batez ere gustuko ez duzun lan batera bazoaz. Baina ez zegoen beste aukerarik».

Hiru eredu hauek nahiko

adierazgarriak dira. Emigranteen artean, 20 eta 35 urte bitarteko gazteak ditugu gehiengoa, unibertsitate mailako ikasketekin eta zerbitzuen alorrean lan egiteko prestatuak daudenak. Hegoaldeko gazteen helmugak hiri handiak izaten dira, Madril eta Bartzelona batez ere, baina Valentzia, Zara-

20 eta 35 urte bitarteko gazteak dira emigranteen artean gehiengoa

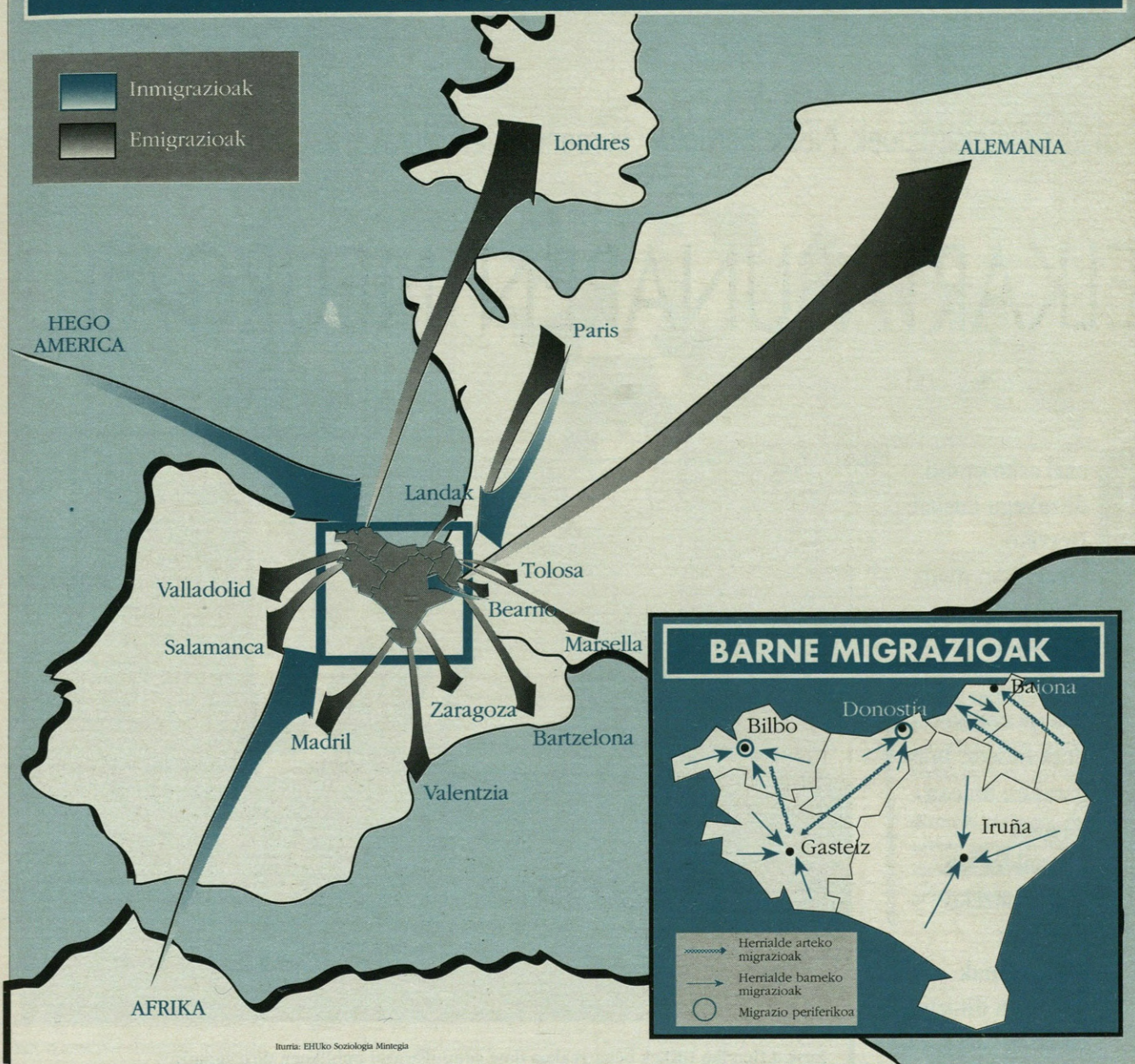
goza, Valladolid eta Salamanca ere izan daitezke, alegia, batez ere zerbitzuen alorrean diharduten hiriak.

Hala ere, eta EHUKo Lorenzo Vicariok eta Manu Martinezek azaldu digutenez, «emigranteen beste multzo garrantzitsu bat 55 urtetik gorakoena da. Hauek itzulerako emigranteak dira, baina uste baino gutxiago dira azterketen arabera, emigrazioaren % 20 besterik ez. Bai gazte zein helduen emigrazio hau industri eraispena jasaten duten zonen ondorioa da».

1980tik hona Hego Euskal Herriko migrazio emaitza —hau da, inmigrazioen eta emigrazioen artean dagoen tartea— negatiboa da, jende gehiagok aldegiten baitu etortzen dena baino. Bestelakoak ziren 1980 bitarteko urteak.

Bestela bizi du migrazioak Ipar Euskal Herriak. Gazte askok Ipar Euskal Herria uzten dute ikasketak direla medio, bertan ez baitago azpiegitura nahikorik baina Hegoaldean gertatzen denaren kontra, inmigratioa emigrazioa baino askoz ere nabarmenagoa da.

KANPO MIGRAZIOAK

Kanpo emigrazioei dagokienez, Espainiako hiri handiak dira euskal herritar gehien jasotzen dituztenak. Barne migrazioetan nabarmena da Iparraldeko barnealdetik kostalderantz abiatzen dena eta Hegoaldean Bizkaia eta Gipuzkoatik Gasteiza.

Kostaldeko migrazio tren

este fenomeno aipagarria eta Euskal Herri osoari dagokiona barne migrazioa da. Iparraldean, adibidez, ezaguna da barnealdeak jasaten duen basamortutze larria. Kostaldean dauden Baiona eta Miarritze dira barnealdetik jende gehien

jasotzen dutenak. Hegoaldean, barne migrazio kopuru hauek garrantzitsuak izanagatik ere, aurkako norabidea ematen da: Bizkaia eta Gipuzkoatik Araba, batez ere Gasteiza, abiatu direnak asko izan dira. Dena den, badirudi Gasteizek jasotzen duen etorkin kopurua zertxobait murriztu dela azken urteotan. Ez du-

gu ahortzi behar, bestalde, hiri honetan bizi direla arabarren % 80.

Joan etorrien kopurua ez da hala ere garrantzitsuegia —Iparraldearen kasuan ezik, eta honek duen biztanlego kopuru txikia dela kausa—, baina bada zerbaiten adierazgarri: Euskal Herriak ez du garai bateko indar ekonomikoa eta,

gauzak honela, emigrante kopuruak gora egin deza-keela ez da ahuntzaren gauerdiko eztula. EAEk, adibidez, azken 15 urteetan 40.000 biztanle galdu ditu. Laster gehiago izan daitezke.

Ixabel Etxebarria
Myriam Gartzia

Euskal administrazioek NBEk herrialde txiroentzat eskatutako % 0,7a ez dute ematen

ELKARTASUNAREN NEURGAILU

Lasai asko erabil ditzakegu Euskal Herriko elkartasun maila neurtzeko. Gobernuz Kanpoko Garapenerako Erakundeez, hots, garapen bidean dauden herrialdeekin kooperatzeko proiektu desberdinak burutzen dituzten elkarteek ari gara. Euskal Herri osoan 80 bat inguru egonagatik ere, euskal administrazioek ez dute Nazio Batuen Erakundeak eskatutako Barne Produktu Gordinaren % 0,7a ematen.

Euskal Herriko GKEek beharrezkoa dute administrazio publikoen dirulaguntza proiektuak burutzeko.

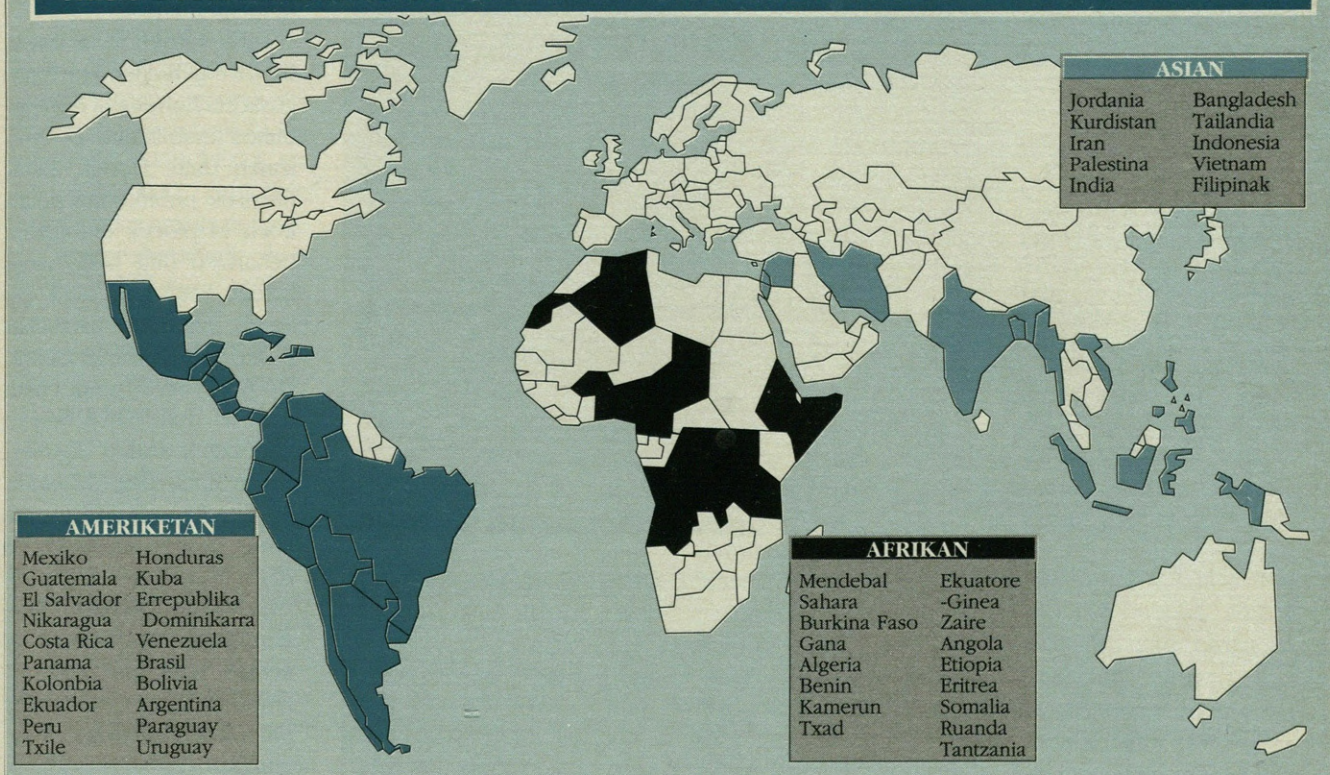
1960. urtean Nazio Batuen Erakundeak proposatutakoaren arabera, beharrezkoa da garatutako herrialdeen Barne Produktu Gordinaren % 0,7 hegoaldeko edota garapen bidean dauden herrialdeei laguntzeko. 20 urtetik gora pasatu badira ere, gutxi dira proposamen horri jarraitzen zaizkion estatuak, herrialde eskandinabiarrak eta Holanda zehazki. Gainerako guztiak,

Euskal Herria barne, ez dira heltzen horren erdira ere.

Gobernuz Kanpoko Garapenerako Erakundeez hitz egiten dugunean, gobernuekin zer ikusirik ez duten hegoaldeko herriei kooperatzeko jaio diren elkarteek ari gara. Historikoki elkarte erlijiosoak egin duten lana, misioak eta ebanjelizatze prozesua direla medio, gaur egun gizarte osora hedatu da eta honek

GKE (Gobernuz Kanpoko Erakundeak) desberdinen sorrera ekarri du. Gaur egun, erakunde erlijiosoak mantendu eta oraindik indartsuenak badira ere —Manos Unidas, Caritas, Misiones Diocesanas, eta abar ditugu hauen eredu—, elizgeak eta euren burua laikotzat definitzen duten beste batzuk ditugu —Hegoa, Intermon, Medicus Mundi, Askapena, Garape-

HEGO EUSKAL HERRIKO GOBERNUZ KANPOKO ERAKUNDEEN PROIEKTUAK MUNDUAN

na, Mugarik Gabeko Medikak eta Botikariak eta abar—. Guztira, Hego Euskal Herrian 80 GKE ditugu, gehienak EAEn. Oso kopuru garrantzitsua biztanleria kontuan hartuta. Dena den, 1992ko azterketa baten arabera, GKE guztiek erabiltzen zuten diruaren % 98 Elizaren esku zegoen.

GKE hauen artean ere desberdintasun handiak egon arren —batzuk alderdi politikoak edo sindikatuen bidez sortu dira, beste batzuk erlijiosoak dira, eta gainerakoak independentzat jotzen dute euren burua—, denak bat datoz aldarrikapen batean: Barne Produktu Gordinaren % 0,7 eskuratzeara.

Aldarrikapen honen inguruan sortu ziren, duela bost bat urte, Nafarroa eta EAeko GKEen Koordinadorak, dagokien BPGren % 0,7 eskatzeko. Ekinaldi desberdinen bidez —gose

gerbak barne— lortu dituzte proiektuen finantzaketa publikoaren maila desberdinak. Baina Eusko Jaurlaritzaren aurrekontua, esaterako, ez da BPGren % 0,1era heltzen, arlo honi dagokionez —1994eko aurrekontuan, GKEen proiektuak sustatzeko 1.000 milioi pezeta (43 milioi libera inguru) dira—. Nafarroakoa, biztanleko diru gehien gastatzen duen gobernu autonomikoa izan arren, 480 milioi pezetakoa da (BPGren % 0,04). Ipar Euskal Herrian, bestalde, ez dugu aurkitu Hegoaldeko GKEen ezaugarriak betetzen dituen

Eusko Jaurlaritzaren dirulaguntza ez da BPGren % 0,2ra heltzen

bat bera ere. Inguru honetan dauden elkarteak estatu mailakoak izateaz gain, Bordelen edo Paben kokatzen dira.

10 urtetan zehar, hegoaldeko herrialdeek 4.500 milioi dolar (635.000 milioi pezeta/27 miliar libera) behar dituzte Iparraldeko garapen maila lortzeko. Agian horrela esanda dirutza izugarria ematen badu ere, datu bezala zera esan dezakegu: kopuru hauxe dela hiru Ipar Amerikako publizitate agentziek duten fakturazioa edo 'garatutako' herrialdeen gastu militarra egunero 2.000 milioi dolarrekoa dela.

Aski ondo ezaugutzen dituzte GKEek datu hauek eta horregatik ohartarazpen kanpaina bati ekin diote. Bilbon erakusketa bat antolatu dute, otsailaren 7tik aurrera Donostian izango dena, eta 28tik aurrera Gasteizen. Nafarroako GKEek

Euskal GKEek batez ere Ertamerikan eta Hego Amerikan egiten dute lan, baina gero eta gehiago dira Afrika eta Asiarantz zuzentzen direnak. Hala ere, denen artean garapen bidean dauden herrialde gehienetara heltzen dira.

Andres Basauri, EAEko Gobernu Kanpoko Erakundearen Koordinadorako lehendakaria

«Ezin dugu soilik administrazioen diruekin bizi»

ARGIA. Administrazioek ez dute Barne Produktu Gordinaren % 0,7 ematen. Zergatik?

ANDRES BASAURI.

Arrazoi desberdinak daude. Alde batetik Europako beste herrialdeek ez dutela ematen, gutxi batzuek ezik. Estatu espainiarrak ere % 0,21 besterik ez du ematen. Baina garrantzitsuenak ez dira horiek. Nik esango nuke administrazioek ez dutela jasaten presio sozial nahikorik. Denok dakigu nola funtzionatzuten duten politikariek. Gizarteak presionatuko balu Gobernuak % 0,7 hori eman dezan, emaitzak izango genituz-

ke. Baina nire ustez, euskal gizarteak ez dago sentibilizatuta gai honekin.

A. Baina Euskal Herriak elkartasun historia luzea eta emankorra izan du, batez ere Hego eta Ertamerikako herrialdeekin.

A.B. Egia da. Areago, une honetan euskal elkartasuna nazioarte mailan nabarmena da. Hala ere, gizarte osoaren sentibilizazioa behar da. Aldiz, kooperazio instituzionalaz hitz egiten dugunean, ez dakit eraginkortasun nahikoa lortzen dugun. Eusko Jaurlaritzak emandako 1.000 milioi horiekin ezin dugu pentsatu leku guztietara hel gaitezkeenik.

Aurten gauzatutako proiektuak mantendu ahal izango ditugu aurrekontu hori murriztuz badoa? Hasitako bideari jarraipena eman behar zaio.

A. Zergatzen da proposatzen diren proiektuak finantzatzeko Eusko Jaurlaritzak ez badu diru nabikorik ematen? Egin gabe uzten dira?

A.B. Hori da ekidin behar dena, hau da, ezin gara soilik administrazioen diruarekin bizi. Beste diru iturri batzuk bilatu behar dira.

A. Jasotzen dituzuen laguntzak txikiak izanik, ez al daude GKE gehiegi?

A.B. Agian kritigarria izan daiteke kopurua, seguruenik batasun prozesu bat bizi beharko dugulako, baina hala ere, ez zait iruditzen gehiegi garenik, azken batean horrek aniztasuna bermatzen duelako.

leak eraikitzen dituzten bitartean, beste batzuek Kubara jotzen dute aroztugi proiektu batekin. Botikak bidali urgentziazko kasuetan, edota erbestera guatemaldarrei laguntzea. Hala ere, GKE hauen finantzaketa bideak ez dira soilik publikoak izaten. Normalean, bazkideen bidez independenteak edo alderdi edota lotura duten sindikatuetatik lortzen dute diru iturria. Diruari dagokionez, desberdintasun handiak daude hauen artean. Manos Unidas GKE erlijiosoiaren fakturazioa 4.700 milioi pe-

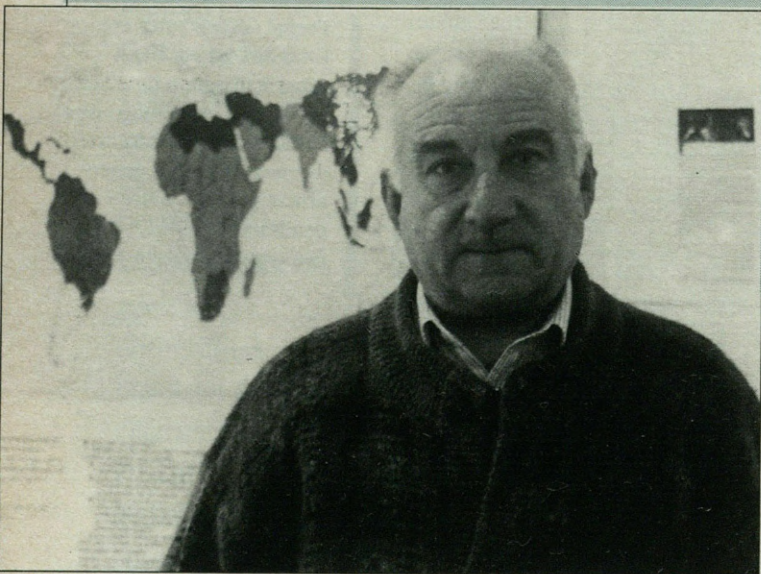
zetakoa den bitartean, Mugarik Gabe-rena 100 milioira ez da heltzen.

Diru iturrien falta izaten da GKE gehien arazo nagusia eta horregatik diru publikoa erabiltzeko beharra izaten dute. Honek administrazio publiko eta politikoen irizpideek erabiltzera behartzen ditu hein handi batean, eta hau dela eta salatu izan da batzuetan Eusko Jaurlaritzaren definizio falta. Bere izenik eman nahi ez duen GKE bateko kide batek azaldu digunez, «Hego Amerikan, adibidez, Euskal Etxeak dauden tokiak, Txile, Venezuela eta Argentina, izaten dira dirulaguntza askoren jasotzaile, eta Hego Amerikan bertan badaude beste herrialde batzuk hauek baino premia handiagoak dituztenak».

Laguntza ala kooperazioa?

Hego Amerika, Ertamerika, Afrika eta Asia. Une honetan euskal GKEak kontinente guztietara heltzen dira, baina askotan ez da hain erraza izaten laguntza hitza ulertzea. «Borondate onez ez gara inora heltzen, txarto ulertutako errukiak ez digu laguntzen», azaldu digu Juan Carlos Aretxabaletak, Medicus Mundiko kideak.

GKEak sortu zirenetik, bigarren mundu gerraz geroztik, «astakeria dextente egin dira begoaldeko herrialdeetan, nabiz eta hasierako asmoa laguntzea izan», azaldu digu Jesus Gonzalezek, EAEko Koordinadorako kideak. Oso posible da eta gertatu izan da inoiz, laguntza eta proiektua aurrera eramaten dutenak elementu berria eta distorsionatzailea izatea hegoaldeko komunitate e-

Andres Basauriren ustez, «beharrezkoa da herrialde garatuen bizimodua zalantzan jartzea. Sentibilizazio kanpainen bidez gizarteak ohartarazi behar dugu, gero politikariak presionatzeko».

sinadura bilketari ekin diote % 0,7 sonatua lortzeko. Joan den azaroan gose greba bat ere burutu zen hegoaldeko herrialdeen premiak gogorarazteko.

Premia hauek mota askotakoak dira eta GKEen proiektuak ahal diren guztiak asetzen saiatzen dira. Batzuek Ruandan ospita-

tan. Areago, herrialde garatu-
tuetako irizpideak erabil-
tzeak komunitate hauetan
ez du zertan hoberena izan
behar. Burutu diren proiektu-
tuei jarraipena ematea eta
hauen autofinantzaketa bi-
latzea da GKEen kezka, eta
horregatik GKE gehienek,
orain arteko emaitzak ikusi-
ta, euren akatsetatik ikasi
dute. «Ezin duguna egin ze-
ra da: hara joan eta gu
protagonista bakarrak bi-
lakatzera. Bertako komuni-
tateak ere parte hartu behar
du proiektuan honi jarrai-
pena emateko, proiektu hori
mantentzeko», azaldu digu
Medicus Mundiko kideak.
Jesus bat dator iritzi hone-
kin. «Mugarik Gabe-tik beti
saiaitzen gara bertako
GKEekin bat egiten, hau da,
baiek dira zer behar duten
eta nola behar duten esaten
digutenak, guk egiten du-
guna da bemen diru itu-
rriak eta proiektuak finan-

Burutzen diren proiektuen jarraipena eta bertako komunitatearen partehartzea dira GKEen kezka.

tzatzeko dirua bilatu». Ho-
rregatik laguntza hitza ego-
kia bada ere, euskal GKEek
kooperazioa erabiltzea
nahiago dute. Ipar eta He-
goaren arteko kooperazioa.

Dena den, gure BPGren

% 0,7a ez da hegoaldeko
herrialdeek behar duten
gutzia, Ipar eta Hegoaren
arteko harreman honetan
gure bizimoduaren egoki-
tasuna dago zalantzan, hau
da, gure BPGren % 99,3.

Premiek ez baitute mugarik
ezagutzen, elkartasuna bere
esanahiaren % 100ean uler-
tzeko beharra dugu.

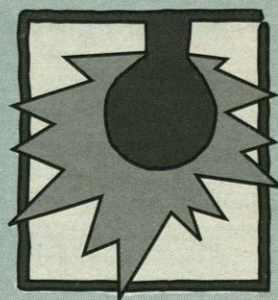
Myriam Gartzia

ARGIA

EZ GALDU AUKERA HAU!

Orain harpidedun eginez gero, Antxeta
argitaletxearen **komiki bilduma** dohainik

HARPIDETZA TXARTELA Tel: (943) 37 15 45 Faxa: (943) 36 10 48

IZENA _____ 1. DEITURA _____
2. DEITURA _____ HELBIDEA _____
TFNOA _____ HERRIA _____
KODE POSTALA _____ HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____
SUKURTS. HELBIDEA _____ SUKURTS. ZKA. _____
KONTUAREN ZENBAKIA _____

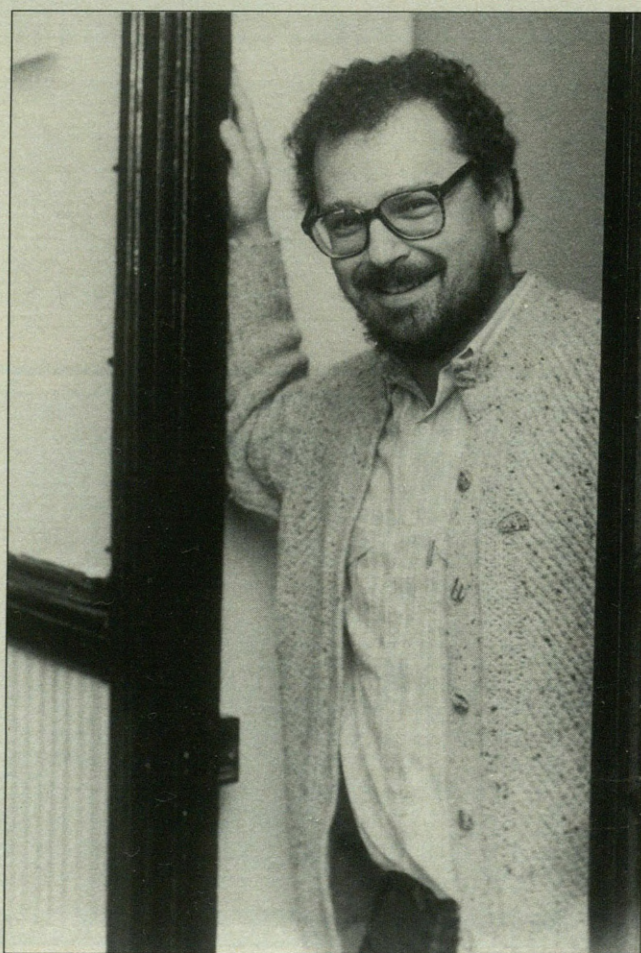
ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

**HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)**

Hego Euskal Herria
10.900 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 10.900 pzta
Beste Atzerriak
114.250 pzta
Airez 22.500 pzta

«Gaurko eskaintza bere horretan utzita euskalduntzearenak egin du»

Euskalduntze -
alfabetatzea
hitzetik hortzera
dabil
hilabeteotan:
zentro libreak
dirurik gabe,
HABEko
euskaltegi
pilotuak ixteko
zorian... Egoerari
errepasoa
emateko Erramun
Osa Bizkaiko
AEK-ko
arduradunarekin
aritu gara.
Berrantolatu
beharraz
mintzatu zaigu,
herri ekimenak
eta instituzioak
hari berera
ekartzearen
premia. Gauzak
dauden bezala
denbora galtzen
ari garela uste du,
eta kaltetu nagusia
euskara dela.

Erramun Osa uste du arazo nagusia egungo egituraketan dagoela.

ARGIA. Zentro libreak laguntzarik gabe utzi dituztela eta, HABEtik aipatzen da arazoa ez dagoela HABE eta AEKren artean, HABE eta AEK-ko zentro li-

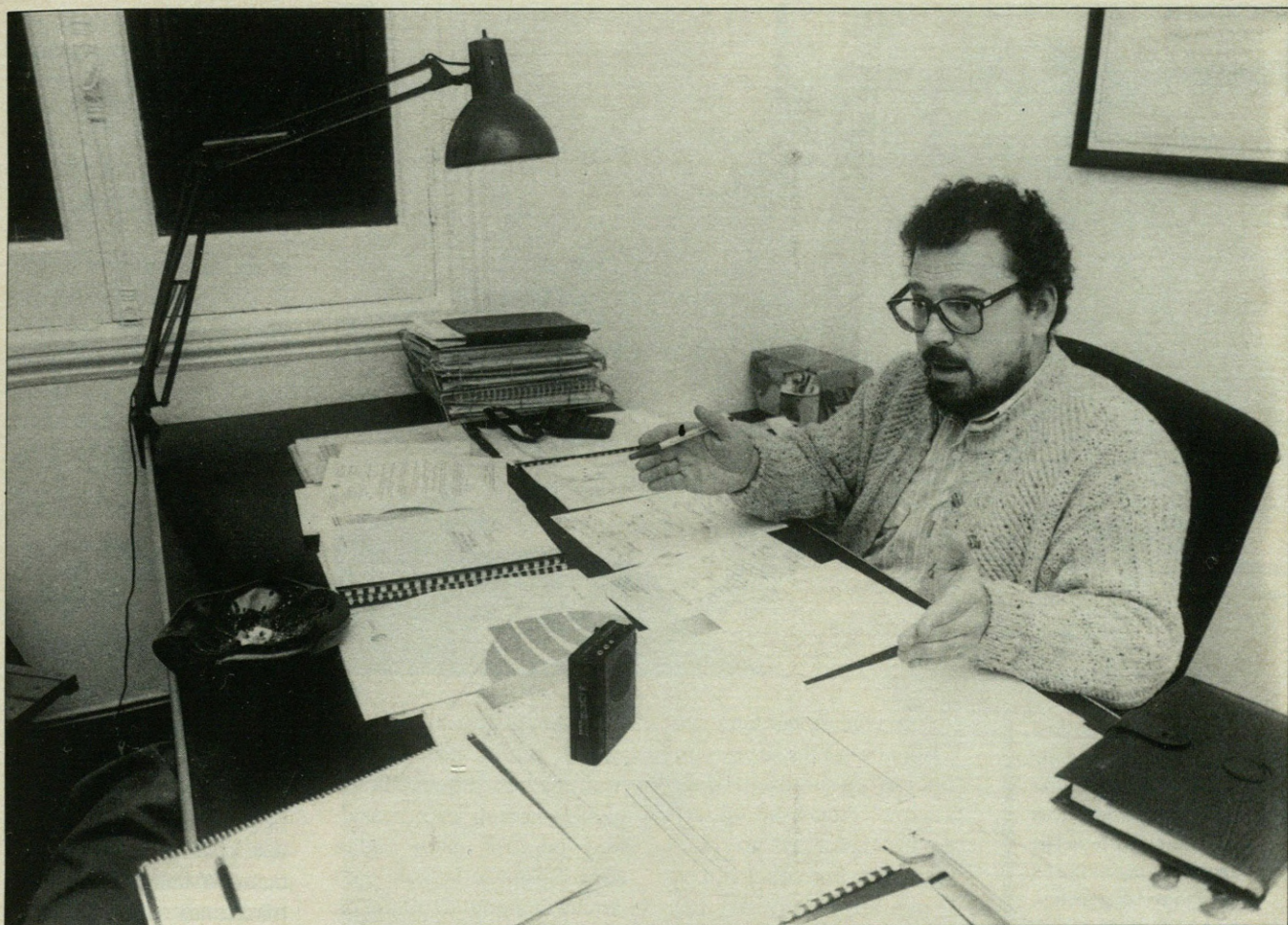
breen artean baizik. Horrela ulertzen al duzu?

ERRAMUN OSA. Urte mordoan daramat AEKn, eta ez dut ezagutzen azken sei hilabete hauetan hainbat ji-

poi eman digutenik. Ekainaren bukaera aldera etorri zitzaigun lehen abisua, ebazpen baten bitartez non zentro libreak Irale programatik kanpo utzi baitziren. Martin Etxeberriak deitu zigun jarraian, zentro libreak laguntzarik gabe utziko zituztela esateko. Homologatuekin etorri zen arazoa gero, iraila aldera, hainbat baldintza ezarri nahian aritu baitziren. Ez da izan, beraz, euskaltegi libreekin soilik gertatu den arazoa. Hain zuzen ere, duela gutxi hainbat zentro librek HABEk homologatu ditzan —baldintzak betetzen dituztelako— egindako eskaerei ez zaie erantzunik eman.

Eta guzti honen aurrean zer alternatiba eskaintzen du? Ez daude prest dirulaguntzarik gabe utzi dituzten ikasle guzti horiek udal euskaltegietan jasotzeko, 2.200 milioitik gora pezetako emaitza izango lukeelako erabakiak. Bestalde, 100 milioi pezeta ez dizkigute eman nahi. Elkarriketarik ere ez dute nahi.

Arazoa, argi eta garbi, AEKrekiko jarrera da. Orain arte joera ahalik eta bitarteko gutxien eskaintzea izan da, egiten dugun lana ahalik eta gogorren baldintzatzea.

Azken erabakiak are baldintzatuko du AEKren jardura. Baina ez da euskaltegi bakarra ere itxiko; alderantziz, berriak irekitzen ari gara, Bergaran joan den astean, eta laster batean Ondarroan. Metodo berria ere aurkeztekotan gara.

A. Erru guztia Joseba Arregiri leporatu diozue, euskal kulturaren etsai handienetarikoa dela esanez.

E.O. Joseba Arregik kultura alorrean eta hizkuntz politikarenean eman duen jokaera okerra izan da, euskal kulturgintzari begiratzea besterik ez dago: argitateak, zinemagileak, antzerkigileak, musikagileak... ez dakit nor egon daitekeen berak ordezkatzeko duen politikarekin bat.

Faltan sumatzen diot berak besteekiko aldarrikatzen

duena: tolerantzia, errealtatearekiko errespetoa, elkarriketen beharra... hots, euskalduntzean inondik ere ikusten ez ditugunak.

A. EAJren baitan eta beste alderdietan erreakzio kontrajarriak azaleratu dira auziaren aurrean. Zer adierazten dute?

E.O. Arregiren jokaerak asko baldintzatu du alderdi ezberdinena. PSE-EErekin elkarriketatu izan garenean, Kultura sailburuak daraman politikarekin ez datozela bat adierazi izan

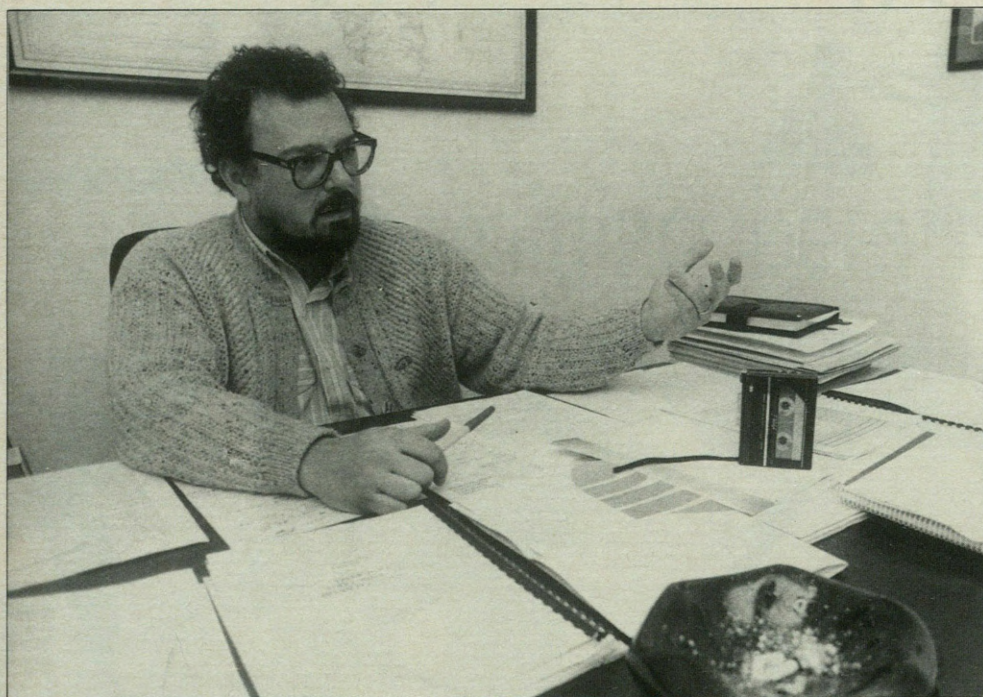
zaigu. EAJn ere, batzuek ikusten dute nora goazen, eta euskalgintzan aurrera egingo badugu funtsezkoa dela elkarlanerako baldintzak sortzea, ez dagoela aurkakotasunik, posible dela helburuetan hainbat gauzatan ados ez egotea eta desadostasunean ere akordio puntuak lotzea, eta horietatik abiatuta lorpenak erdiestea. Horretarako behar beharrezkoa dugu komunikazioa eta elkarriketa.

A. HABEren zentro pilotuak ixtera doazela baizatu da. Zeri erantzun diezaioke erabakiak eta zertan alda ditzake euskalduntze-alfabetatzearen egiturak?

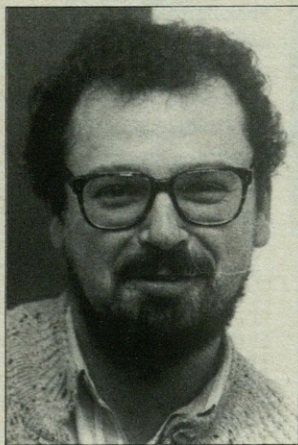
E.O. Arazoak leku guztietan daude, zentro pilotuetan, homologatuetan, udal euskaltegietan eta libreetan.

«EAJn batzuek ikusten dute nora goazen, eta euskalgintzan aurrera egingo badugu funtsezkoa dela elkarlanerako baldintzak sortzea, posible dela helburuetan hainbat gauzatan ados ez egotea eta desadostasunean ere akordio puntuak lortzea».

«Instituzio eta herri ekimenen arteko inertziatzko harlauza gainditu behar dugu» ●

«Zentro pilotuak ixten badira diru baliabide batzuk eskura izango ditu Arregik; orain da garaia ikusteko ea benetan arrazoia edo aitzakia zen murrizketarena».

Azken batean, helduen euskalduntze-alfabetatze munduaren egituratzean dago arazoa. Bestelako oinarri batzuk finkatzen ez diren bitartean, arazoak bat bestearen atzetik etorriko dira. Aurki udal euskaltegi batzuk itxi egingo dituzte; beste batzuk hor daude...

Beste erreflesio bat ere egin daiteke: orain arte Jo-

seba Arregik eman duen aitzakia dirurik ez daukala izan da, eta horregatik ez dituela libreak jaso. Euskaltegi pilotuak ixten badira diru baliabide batzuk esku artean izango ditu. Orain da garaia ikusteko ea benetan arrazoia edo aitzakia zen diru baliabideena.

A. Haatik, eta HABESEA

NORTASUN AGIRIA

Zizurkilen jaioa; itxura helduagokoa, hogeita bederatzi urte ditu ● Goi batxilergora bitarteko ikasketak bete zituen ● Barakaldon bizi da ● Hamar urte daramatza AEKn ● Ezkongabea, urteak daramatza Josunerekin bizitzen eta seme

bat dute: Eñaut, sei urtekoa ● Afizioak: paseatzea, mendira irtetea eta irakurtzea. Atxagaren azken liburuarekin ari da. Gehien gustatu izan zaion liburua «Poliedroaren hostoak», Joan Mari Irigoienena ● Denetarik jaten du, sobreko zopa 'pusketadunak' ezin ditu irentsi, baina ● Palentziara joaten da oporretan, herri txiki batera, ez irati ez telebistarik ez dagoen lekura

legearen hamar urte bete direnean, egituratze aldetik urrats nagusiak ekarri dituela azpimarratu izan da, euskararen ikas prozesua finkaturik dagoela eta irakaslea profesionalizatzea lortu dela.

E.O. Emaitzak zertan dira? Ez omen dago azterketarik eginda, diotenez. Zertan oinarritzen dira, beraz, pauso horiek eman direla esateko? Ez dut uste egituratu denik euskalduntze-alfabetatzea, hain zuzen ere inoiz baino desegituratuagoak gaude. Sarea bera berrantolatu behar da, helburu berriztatuei begira, orain artean dekretu bidez egin denak sakon-sakoneko arazoak ez ditu konpondu eta.

Eskaintza publikoa ez da kalitatean oinarritzen, ezta profesionaltasunean ere, beste aukerak egiten dituztenekiko diskriminazioa baino. Eskaintza bat diskriminazioan oinarritzen denean eta ez kalitatean, eta baliabiderik gutxien duen eskaintzak, urtero, ikasle gehiago biltzen baditu, euskaltegi gehiago irekitzeko gauza bada, zerbaitek huts egiten du.

A. Emaitzek?

E.O. Hemen gutxietsi izan da euskaltegi libreek egiten duten lana. Hauek 42 pezeta jasotzen zituzten ikasle eta orduko. Euskaltegi publikoek berriz, 500 pezeta. Aldea beraz, hamar/bat baino handiagokoa. Datuek ordea, ez dute inondik ere erakusten proportzio hori ateratzen diren euskaldunetan ematen denik. Orain arte egindako ikerketek diotenez, euskaldun gehiago euskaltegi libreetatik atera dira.

EGA titulua errazen euskaltegi libreetako ikasleek lortu dute. Indarrean dau-

den oinarriak, beraz, ez dira baliagarriak.

A. *Oinarriak aldatu beharraz ari zara. Non kokatuko zenuke aldaketa?*

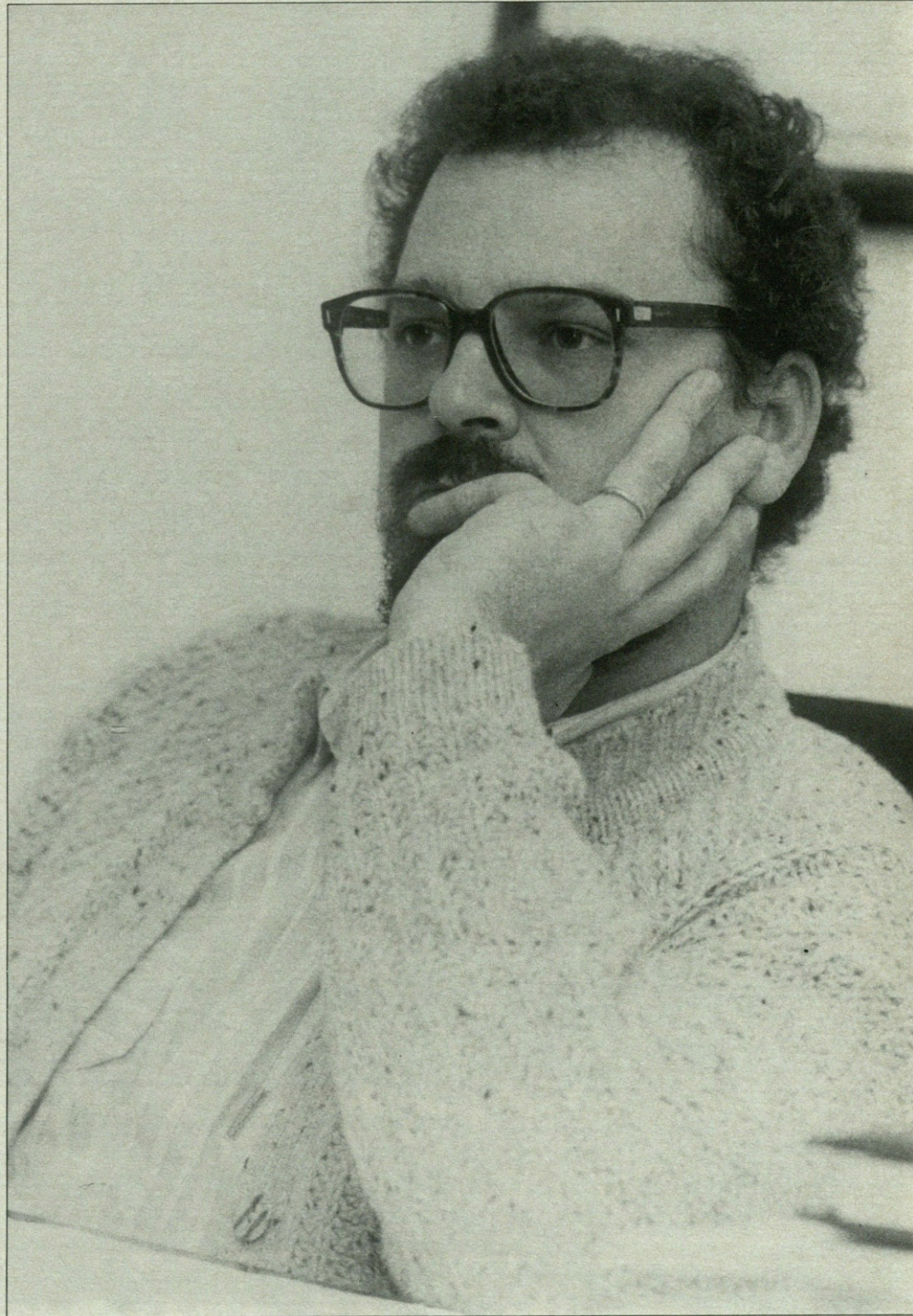
E.O. Helburua bada gutxi batzuentzat eskolak antolatzea, ez bada gizartea benetan euskalduntzea, pertsona helduei erantzutea, jai dugu. Itzelezko desorekak daude

■ «Euskararen berreskurapenerako, datozen urteetan euskalduntzea erabakiorra izango da ●

helduen euskalduntze-alfabetatzean eta haurren munduan erabiltzen diren baliabideen artean, eta beste ataletan.

Euskararen legeak hamar urte bete ditu. Datu orokorreari begiratuz gero, honen beste euskaldun gehiago dagoela aipatzen da. Baina, 1981. urtean zer mugimendu eta ilusio zegoen begiratzan badugu, eta nolakoa dagoen gaur egunean, konturatuko gara 1981-86 tartean askoz ere euskaldun gehiago atera genituela 1986-91ean baino. Teorian B eta D ereduen ugaltzea ostein etorri da, baina euskalduntze-alfabetatzea indartsuen zegoen garaian, herri ekimena indartsuen zegoen garaian, eman zen hazkunde handiena, eta ez bitarteko gehien egon denean.

Euskara berreskuratzera zuzendutako politika ezin da soilik sostengatu haurren euskalduntzean, eta hori behin eta berriz errepikatu

izan dugu. Funtsezkoa da helduen euskalduntze-alfabetatzea, eta oso zaila da aurrera egitea, gizartea moldatzen ari garen pertsona helduok frantseseraz edo gazteleraz mintzatzen bagara.

Datozen urteetan erabakiorra izango da helduen euskalduntze-alfabetatzea, euskararen berreskurape-

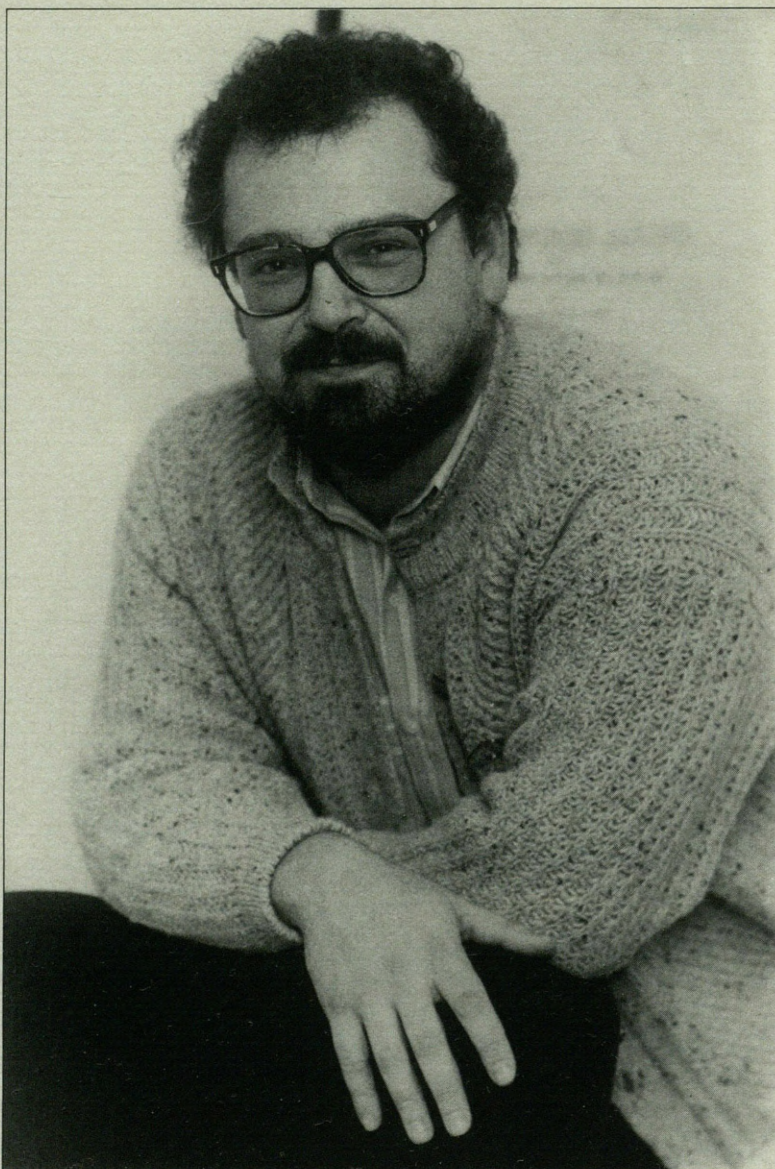
nean aurrerapausoak emateko.

A. *Aurkakotasunean eta sakabanaketan oinarrituriko euskalduntze-alfabetatzearen egunerako lana aldatzeko baldintzarik ikusten al duzu?*

E.O. Hemen euskaltegi pilotuak, hitzarmenpekoak, udal euskaltegiak, homoga-

«Helburua bada gutxi batzuentzat eskolak antolatzea, helburua ez bada gizartea benetan euskalduntzea, pertsona helduei erantzutea, jai dugu».

«Ez dugu
euskaltegi
bakarra ere
itxiko,
alderantziz,
berriak
irekitzen ari
gara, Bergaran
joan den astean,
eta laster batean
Ondarroan.
Metodo berria
ere
aurkeztekotan
gara».

tuak, libreak... daude, baina helburua da arazoa, hau da, euskalduntze-alfabetatzea k zer funtzio betetzen duen hizkuntzaren berreskurape- nean; erabakiorra da edo ez? Orain arte bigarren mailako garrantzia eman zaio eta ordezkari politiko batzuek, tamalez, belaunaldi galduak direla, hauekin ez dela kon- tatu behar eta ahaleginak beste lekuetan jarri behar direla esa izan dituzte. Hori oker ikaragarria da.

Inertzia azko harlauza gainditu behar dugu lehe- nik, hots, instituzio eta herri ekimenen arteko aurkakot- asunarena, eta berdin herri

ekimena osatzen dugunon artekoa. Gero, garbi dago legeria ez daitekeela oztopo bat izan, egoeraren dinami- zatzeko tresna baino. Orain arte, euskalduntze-alfabeta- tzean legeria aitzakiatzat erabili izan da etengabe proiektu oso interesateak galgatzeko, lan munduan, transmisioan eta alfabetat- zean adibidez. Alfabetatzea oinarrian berpentsatu behar da. Garbi dago bestalde, euskaraz bizitzeko gai ez den olde berria datorrela hezkuntza araututik...

Ez dut pentsatzen hel- duen euskalduntze-alfabe- tatzeak etorkizunik duenik

gaur eguneko eskaintza bere horretan mantenduz. Proiektu berezituak bultzatu behar ditugu, koantitatiboki eta koalitatiboki garrantzi- tsuak izango direnak, hau da, hizkuntzaren ezagutza eta erabilera lotuko dituzte- nak. Horretarako herri era- kunde eta instituzioen ar- tean adostasunetara iristeko nahiak behar du egon, eta lan banaketa egitea.

A. Adostasunera iristeko saioetan Ipar Euskal He- rrian aldeko baizeak ditu- zuela adierazi duzue. EAEn eta Nafarroan murrizketak gordindu dira, baino.

E.O. Espektatibek zer emango duten ikusteke gaude. Bayrouk hainbat gauza esan ditu, baina iaz ez zen ezer ikusi. Aferak aurre- ra egin dezan euskara aitortu behar da, eta norabide ho- rretan, legeriaren aldetik euskarriak erdietsi behar di- tu euskarak bere garapena ahalbidera dezan. Hori ezean gainerakoak adaba- kiak izango dira.

■ «Eskaintza publikoa ez da kalitatean oinarritzen, ezta profesional- tasunean ere» ●

Datu batzuk bitxiak dira: mugaz bi aldeetako lanki- detzarako proiektua aurkez- tean pentsatzen genuen oz- topo gehienak Akitaniatik etorriko zirela. Baina prakti- kan alderantziz izan da: Eus- ko Jaurlaritzatik etorri da ezetza. Guk aurrera jarrai- tuko dugu, ahalik eta jende gehien inplikatur. Izan ere, iaz lehenengo euskaltegia ireki genuen Baionan, eta urrats handia izan zen. Bide horretan, eta oztopo han- diena den onarpenari buruz lan eginez, hitzarmena sina- tzeraz joko dugu.

Nafarroan kontua ez dator bakarrik Vascuencearen Le- gearen aldetik, borondate ezagatik ere, gehien bat hor dago arazoa. Euskalduntze- alfabetazearen arautzen duen dekretua dago, eta egoera dinamizatzeko tresna izan beharrean egoera horren aurrean hesi bat da. Dekre- tua aldatzeari begira ari gara, eta horretan IKArekin batera lan egingo dugu.

J.J. Petrikorena

txura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANtZA

Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA
Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Kulturaren bazterrerraino txangoa

ERTZEAN edo bazterrean ditugula errepikatzen digute, nahiz eta alboan eduki haiengandik urrun gaudela, eta ez dela gauza onik. Ipar Euskal Herria eta 'hango' kulturaz hainbat gogoeta egin daitezke zentzu honetan, hots, distantzia fisikoetatik harantzago nagusitzen ari den errealtateaz, Txomin Hegik gogoratu digunez. Apurka-apurkako hurruntzearen hoztasuna sumatzen al digu Euskal Kultur Erakundeko arduradunak? Pastoralak eta Carrefour baino ez direla ezagutzen dio, mugaz behetiko 'arrotzari' begira. Ez zaio arrazoirik falta, urteak etorri urtean joan, gauzak bere horretan baitaude (elkarrengandik tarte handian, eta ertzekoa, erdiratzeko aukerarik ezean, jokoz kanpo).

Ez dugu mugaz goitiko kulturaren

usainik hartzen kasik. Zer zabalkunde jasotzen dute bada, bertako ekoizpen gehienek, antzerkia dela, dantza taldeak, literatura eta bestek? Ez dira, eta nekez uler daiteke zergatik, Irundik behera kontuan hartzen. Ez dira euskarazko kulturaren alfabeto nagusian deklinatzen (pastoralen fenomeno pozgarria alde batera). Iduri luke, kulturaren inguruneari ematen zaion tratamenduari loturik, harresiez inguratua ditugula, jai eta zeremonia berezietan baino irekitzen ez zaizkien ateetan zain.

IPARRALDEKO kulturgintza ez dago, ordea, zeremonia handitarako. Kultur etxeen etorkizuna birplanteatzeko garaia dela aitatu dute kudeatzaileek, dinamizatze aldetik erren ari

direlakoan (Pizkundea bera hilik ikusten du Txomin Hegik). Ibileran dituzten akatsen aurrean, zer egin? Antolamendu berririk behar al da? Galdera hauen inguruko kristaletik begira ari zaizkigu.

Euskal Kultur Erakundea ere, moldaketa berriaz ari da (kulturgintzarako dirulaguntzak nondik nora banatu eta lehetasunak erabakitze aldetik. Hor, besteak beste, ondareari buruz ikerketak egiteko lanpostua sortuko duela iragarri digute). Diru baliapide oso urriez lan handirik egitea dagokio, hainbat premien aurrean taldeen koordinazioa eta kulturaren sustatzeari erreparatuz.

Antzerkigintzan bestalde, berrantolamendua formakuntzaren harira antzeman badute ere, hutsuneak na-

Hondarribiko Eskifaia abesbatzak Espainiako Arte Ederretako Meritoaren 1993ko Zilarrezko Domina irabazi du. Carmen Alborch Kultura ministrariaren eskutik jasotako saria, urteotako lanaren ondorioz etorri dela adierazi du Jabier Busto abesbatzaren sortzaile eta zuzendariak. 1978tik gaurkora, lan bikaina egin du Eskifaia, eta egun, Europa mailako onenetarikotzat jotzen da. Horren adierazgarri, iazkoan, Frantzia, Italia eta Austrian lortu zuen arrakasta. Izan ere, arrakastaren harmoniara egokituak dituzte ezarriak.

Inglaterra eta Frantzia bitartean

bariak dira, orain artean taularatzen ziren taldeak isildu eta gero (iazkoan ez zen ordezkartzarik Azpeitian izan; Galarrotsak ez dira jokatu aurretik). Antzerkiaren birloratzea ikastetxeetan bilatuz Euskal Euskal Antzerki Taldeen Biltzarrearek egindako esfortzuek ezin dute, hargatik, etendako katea osatu, eta antzerkigintza berotzeko (hil zorian dagoena pizteko) bestelako ekimenik beharko da aurrerantzean.

— Iparraldeko egitasmo gehienak ez dira euskarazko kulturaren alfabeto nagusian deklinatzen ●

Guztiarekin, ertzeko edo bazterrekoen errealitatea tapa-tapa pauso estuan ibilian dabilela antzematen da. Irtenbide zaileko atakan beti ere.

BAZTERREAN ere, baina beste arrazoi batzurengatik, ikusten du bere burua Ikas-Bi eskola publikoetako gurasoen elkartek. Klase elebidunak hedatu nahian egiten ari diren saioak administrazioak oztokatzen dituela azpimarratu zuten urteko Biltzar Nagusian, Frantziako Hezkuntza Nazionaleko ministroa den François Bayrouri errua leporatuz.

Eskola publikoko gurasoak aurrez-aurre ditu azkenaldion ministroak. Euskarari babes ofiziala ematearen alde hainbatetan mintzatu dena, euskarari zangotrabak jartzeaz akusatzen dute. Izan ere, esan zenbat gauza esaten diren beti, baina egin...

J.J. Petrikorena

INGALATERRA eta Frantzia bitartean dago Euskalerrria, geografikoki ez bada ere, artistikoki begiraturik. Arte munduan artistek eta kritikoez beren buruaz eta besteaz uste dutena kontutan hartuz gero Euskadi, Frantzia eta Espainia artean egon beharrez, Frantzia eta Inglaterra artean legoke, esan bezala. Hau guztia bururatu zait aste honetan Xabier Gereñok W. Somerset Maugham-i buruz idatzitako artikulua irakurri dudanean. Aste honetan bertan bete dira 120 urte idazle hau jaio zela eta hori dela-eta idazten zuen Gereñok nik asko estimatzen dudana eta gaur egun ia inork irakurtzen ez duen idazle ingeles horri buruz.

SOMERSET Maugham-ek kontatzen du bere «Idazle baten koaderno» liburuaren hitzaurrean nola Jules Renard idazle frantsesak bere «Journal» ospetsua atera zuten Frantziako beste idazle guztiak erabat sumindu eta haserretu zitzaizkion bertan beraietaz idatzitakoak. Eta honen haritik dator Somerset Maugham-ek egindako erreflesioa.

Halaxe zioen: «Esaten da txakurrek ez diotela elkarri koska egiten. Ordea hau ez da egia Frantziako idazleen artean. Inglaterran, aldiz, idazle bat bestearengatik ezer gutxi arduratzen da. Oso harreman gutxi izan ohi dute euren artean. Eta batak ez du bestearen lana irakurtzen ere. Behin batean kritiko amerikar bat Inglaterrara iritsi zen zenbait idazle ingeles ospetsu orduko literatura ingelesaren egoeraz elkarrizketatzen, eta egin behar hau bertan behera utzi zuen konturatu zenean nobelagile ospetsu batek, elkarrizketatzen zuen lehena, ez zuela irakurri Kipling-en lanetik obra bakar bat ere. Idazle ingelesek ez dute inbiriarik izaten beste idazleen arrakastagatik. Kontrako kritikek ez diete batere minik egiten eta ez dira, pare bat idazle ezik, kritikoen atzetik ibiltzen. Pakean bizi dira eta besteak ere pakean uzten dituzte.

FRANTZIAN ordea gauzak oso bestelakoak izan ohi dira. Han bizimodu literarioa sosegurik gabeko gerra ankerra da non idazke bakoitzak bestearen kontrako guda pertsonala mantentzen duen, non idazle talde txiki batek eraso ezin gogorragoa jotzen dion beste kuadrilari, non etengabe zelatan egon beharra dagoen arerioan engainu eta zikinen aurka eta non ezin den inoiz seguru jakin lagunak ez ote daukan puñalea gordeta deskuido batean bizkarraldetik guri sartzeko. Denek denek kontrako gerra da eta edozein maltzurkeria eta azpijoku erabil daiteke. Samintasun, inbidia eta traizio, gaiztakeria eta gorrotoz jositako bizitza da hangoa.

Somerset Maugham-ek mende honen hasieran egin zituen erreflesio hauek. Orain mende hau bukatzeaz dagoelarik eta Euskalerrriko arte mundua kontutan izanik hobeto ulertzen dela, uste dut, lehen nik esandako iritzi ez geografiko hori.

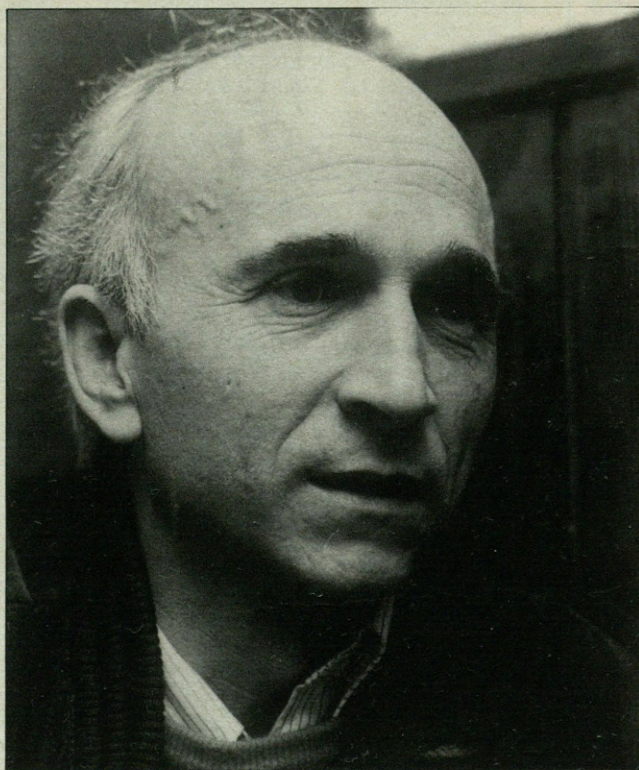

JOXEMARI ITURRALDE

Trikitilarien Elkarteko lehendakari kargua utzi du Esteban Larrañagak

«Iritsiko da denek elkarrekin jardungo dugun momentua»

A benduan utzi zuen Euskal Herriko Trikitilarien Elkarteko lehendakaritza Esteban Larrañagak. Bere alabarekin zegoela topo egin genuen Urretxun, eta elkartearen egindako hogeita bat urteko ibilbideaz hitz egiten hasi ginen. Trikitixa munduko arazoaren konponbidea, iaz sortu ziren bi egitasmoak eta etorkizuna izan ziren landu genituen gainerako gaiak.

21 urte eta gero utzi du kargua Esteban Larrañagak.

ARGIA. Euskal Herriko Trikitilarien Elkarteko lehendakariaren kargua utzi duzu.

ESTEBAN LARRAÑAGA Kargua utzi dut baina bile-

retara joaten jarraitzen dut trikitizale bezala. Zezenak barreratik ikusteko gogoanukan, hainbeste denbora toreatzen ibili ondoren. patata

A. 21 urte egin dituzu, beraz, elkartearen.

E.L. Legezkatuz gero, hiru urte t'erdia. Indar, aurpegi eta batez ere ideia berriak beharrezkoak dira, gazteek beste ikuspegi bat eskaintzea. Lehen, kultura aldetik motzagoak ziren trikitilariak, baserri inguruko jendea zen, eta gaur egun gazte asko dago, kultura handikoak, denbora libre asko daukatenak eta horiek eman behar dute aurrerapausoa. Trikitixa aurrera ateratzeko gazteek egin behar dute bidea, zaharrak ahaztu gabe.

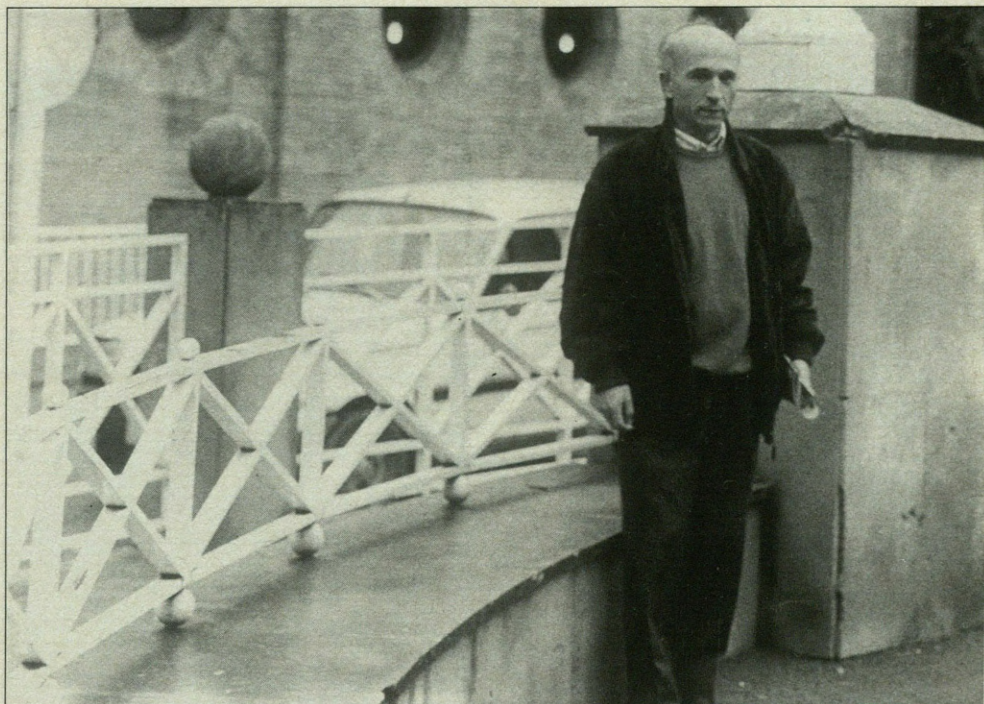
A. Urte hauetako zein alde on eta txar azpimarratuko zenituzke?

E.L. Lehendabiziko txapelketa antolatu nahi izan genuenean sei trikitilari aurkitzeko baserriaz baserri ibili behar izan genuen. Lotsati samarrak ziren trikitilariak jendaurrean jarduteko garaian, eta gaur egun, zorionez, lorpen handiena trikitixa eskoletara eramatea izan da. Gaztetxoek ezagutzea

eta ikastea. Euskal Herri osoan daude zabaldua eskolak, zotziehunetik gora haur dabilta ikasten. Base-ritarren tresna zaharra kaletan ibili da, eta edozein folk taldek erabiltzen du egun trikitixa.

Txapelketak gehiegi bultzatu ditugula izan daiteke akatsa. Askotan, prestatzeko pizgarria izan daiteke, baina lehian ohitu ditugu gazteak txikitandik. Azkeneko txapelketa presaka egindako gauza izan zen, onerako baino kalterako gehiago ekarri zuen. Joseba Tapiak lehenengo txapelketa irabazi zuenean izugarrizko bultzada izan zuen trikitixa munduak, baina ez genituen arrazoiak aztertu.

Gure kulturako tresna zaharra defenditzeko egin genuen lana garai horretan, emaitzak oso onak izan ziren, baina egun beste urrats bat eman behar da.

A. *Nondik norakoa da Trikitilarien Elkartearen egoera une honetan*

E.L. Geldirik dago. Bi zatiketa sortu ziren iaz, eta Trikitilarien Elkartearen ba-

rruan lan egitea proposatu genien. Talde batek ez dauka eragozpenik horretarako, baina bestearen proposamenaren zain gaude. Bilerazabalagoa egin behar dugu

Trikitilarien Elkarteak txapelketak gehiegi bultzatu dituela akatsa izan daitekeela onartu du Larrañagak.

IZEN DEITURAK.....

HELBIDEA.....

Tnoa.....

HERRIA.....

Kp.....

HERRIALDEA.....

BANKUA/AURREZKI KUTXA.....

SUKURTSALA.....

Sukurtsalaren zka.....

KONTUAREN ZENBAKIA.....

Urte osorako harpidetza:
Hego Euskal Herria: 4.000 pzta.
Ipar Euskal Herria: 250 libera
Atzerria: 5.000 pzta.

izan zaitez
AIZU!ren
harpidedun

Baharrezko ikusten ditu Larrañagak indar, aurpegi nahiz ideia berriak, eta gazteek ikuspegi ezberdina eskaintzea Trikitilarien Elkarteak.

denekin.

A. *Batasun eza da izan al daiteke Trikitilarien Elkar-teak azken aldian behar den bezala ez jardutearen arrazoia?*

E.L. Bat hori da. Baina nik hartu nuenean bi proiektu nagusi zeuden: ikerketa lana egitea eta Europako soinu txikiaren batzar nagusia.

Lehendabiziko urtean nahi-ko lan egin zen proiektu ho-rietan, baina bigarrengoan Eusko Jaurlaritzaren dirula-

guntzarik jaso ez genuenez, apatian erori eta ez ginen gai izan beste ekimen bat sor-tzeko. Gipuzkoako Foru Al-dundiak 800.000 pezeta eman dizkigu urtero, baina diru horrekin ezin da gauza handirik egin.

Trikitilariak uda garaian oso lanpetuta egoten dira, beste batzuk irakasleak dira, eta oso zaila da biltzea. Gainera, pertsona baten gainean geratu zen dena, nire gainean, eta nik beste lanbide bat daukat.

A. *Zenbait bilera egin ditu orain arte trikitilari eta za-lez osaturiko taldeak.*

E.L. Proiektu ona dela uste dut. Patxadaz hasi dira. Gaiak aztertu nahi izan di-tuzte, bildu eta informazioa eman. Txapelketak ez direla edonola egin behar esan zuten eta beste taldeari ez zitzaion ondo iruditu. Zein erromeriari lagundu behar zitzaion aztertu behar zela ere aipatu zuten. Martinen taldeak Aia-San Pedrokoari lagundu behar zaiola esaten du, eta eztabaida handiak sortu ziren. Martinen ingu-ruan guraso asko daude, eta gurasoek Aia-San Pedro erromeria eta txapelketa bultzatu behar direla diote.

Bi proiektuak legeztatuta dagoen elkarteak sar daitez-ke elkarrekin lan egiteko. Imanol, Tapia eta beste hainbat partaidez osaturiko taldea prest zegoen, baina uste dut Martinen taldeak estatutuak egin eta onarpe-na eskatu duela Eusko Jaur-laritzan. Zaila izango da hauekin zerbait egitea.

■ **«Gure kulturako tresna zaharra defenditzeko lan egin dugu, emaitzak oso onak izan dira, baina orain beste urrats bat eman behar da» ●**

Otsailaren 9an beste bilera bat dago, eta Martinen ingurukoek bere proiektuaren berri emateko asmoa dute.

A. Kargua utziko zenuela iragarri zenuenean berebala martxan jarri zuen

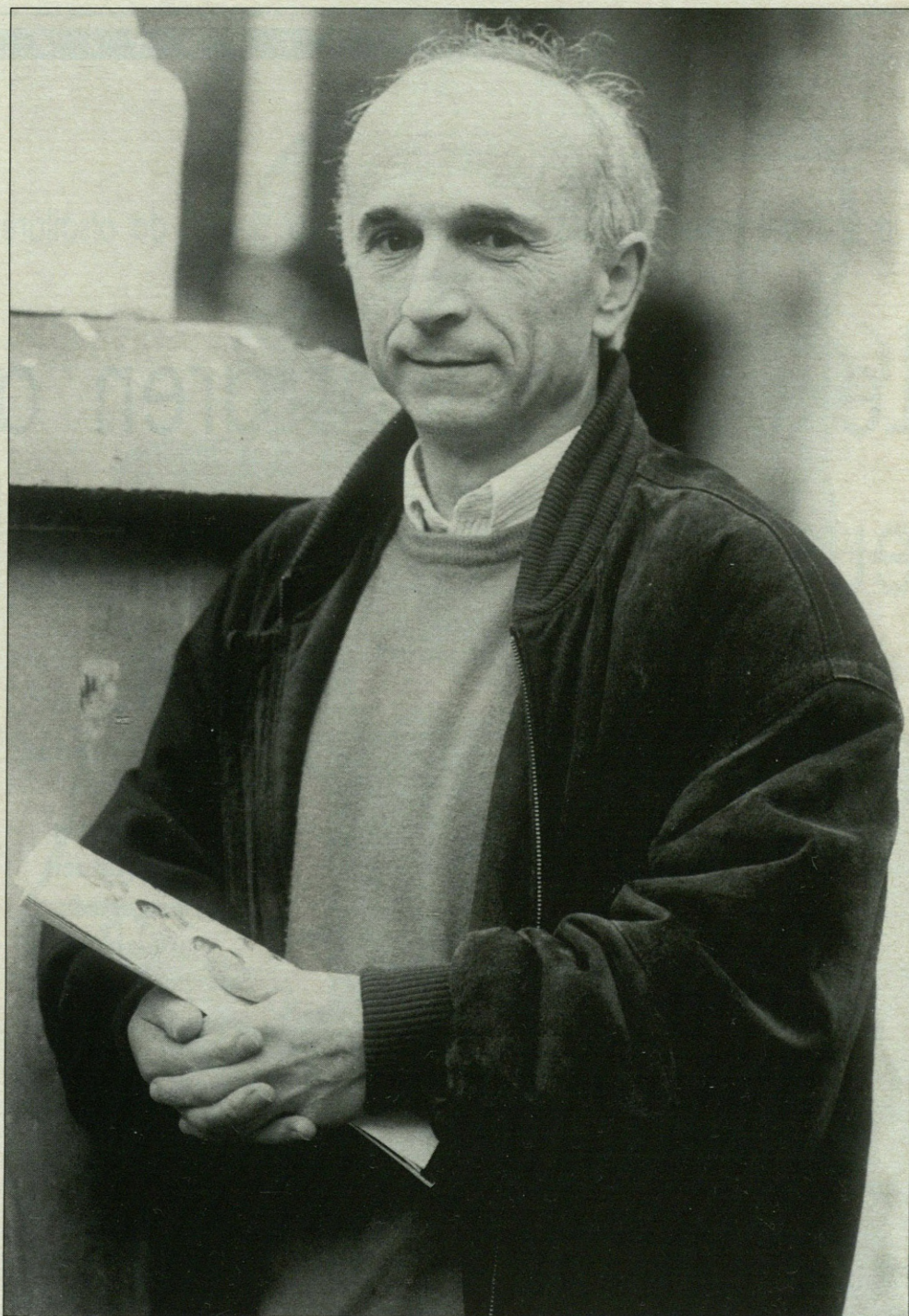
■ «Zalantzak agertzen dira zaletasuna ogibide bihurtzen denean» ●

*Martin Aginagaldek elkar-
tea eta lortu zituen bazki-
deak.*

E.L. Martin trikitixari esker bizi da. Berak dauka eskolarik indartsuena, eta hemengosoinuen eksklusiba. Bere metodoaren fruituak hor daude, trikitilari asko sortu ditu, baina zaletasuna ogibide bihurtzen denean zalantzak agertzen dira.

Ez nuke pentsatu nahi bere negozioa mantentzeko soilik aurrera egin nahi duela, denborak erakutsiko digu, baina azkar samar egin ditu gauzak. Ekintzak ez badituzte ikusten azkenik aspertu egingo dira hilero kuota ordaintzen duten gurasoak.

Guraso batzuek trikitixa haurren lanbide bezala hartu baitute eta beren haurrak onak izatea eta egunen batean trikitixari esker bizi ahal daitezen. Trikitixa batzuentzat laguntza izan daiteke, baina orain ikasten dabil-tzan zortziehun haurrak denak trikitixari esker bizitza ezinezkoa da. Azken batean, zergatik erakutsi diegu hurrei trikitixa, herri honetako kulturaren zati garrantzitsu bezala edo modan dagoelako eta ogibidea sor dezakeelako?

■ Zale bezala parte hartzen du Esteban Larrañagak Trikitilari Elkarteko bileretan.

A. Berrizale eta tradizionalen artean, txapelketaren aldeko eta aurkakoen artean... azken urteetan beti izan da istilurik trikitiaren munduan.

E.L. Mahai baten inguruan ez gara bildu. Egon daitezkeen akatsak eta konponbideak ez ditugu aztertu, eta

adostasunera iristeko ozto-poak ez ditugu arindu, eta orain ordaintzen ari gara guzti hau.

A. Egon bebar du adostasunera iristeko modurik.

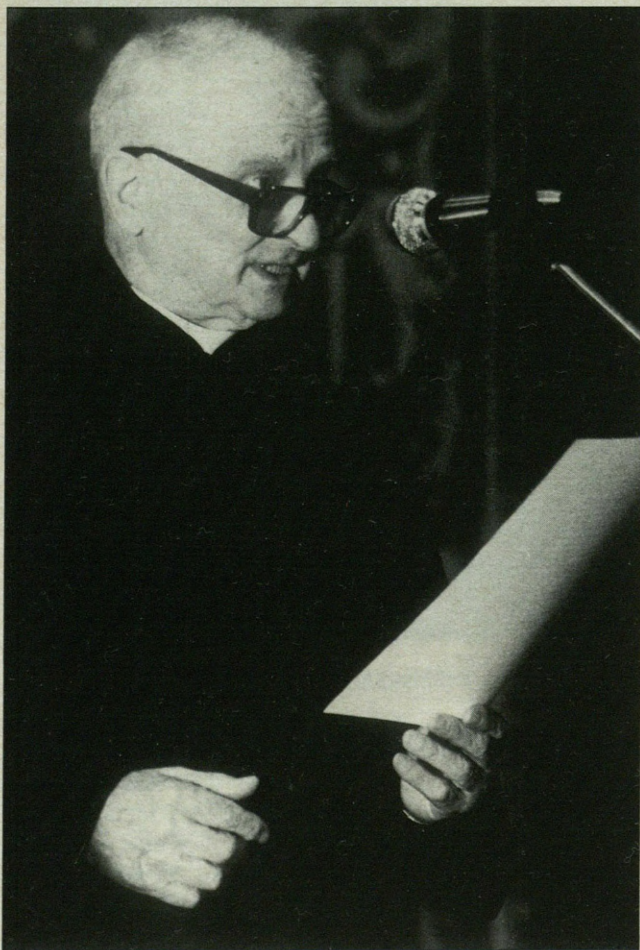
E.L. Ez dut uste inor dabilenik asmo txarrekin. Elkar-
tea geldirik dago eta oraingo

bi saiaketak positiboak izango dira. Azkenik biak mahai baten inguruan bilduko direla uste dut. Baitokorra naiz. Denek elkarrekin jardungo dugun momentua iritsiko da.

Joxi Goikoetxea

On Manuel Lekuona sortu zela mendeurrena beteko da otsailaren 9an

Lekuona zaharraren altxorra euskal tradizioaren lekuko

Hamaika hitzaldi eta txostenetan eremu-lanetan eginiko ikerketen maila erakutsi zuen.

O iartzunen sortua, 1894eko otsailaren 9an, 1987an hil zen artean urte luze eta emankorrak eskaini zizkien euskal ikerketei. Langile nekaezina zen eta oso intuizio onekoa. Monografikoez gain, ehundaka artikululu ere idatzi zituen zenbait euskal kultur aldizkaritan.

OIARTZUNGO ingurunea, etxea eta herria bera, giro egoki izan zuen ahozko tradizioa nahiz idatzia jorratzen hasteko: batetik osabaorde baten liburutegia etxera ekarri eta

bestetik aitaren bertsotarako zaletasuna eta etxeko ahozko tradizioa baliatuz (ipuinak, kantuak...).

Apaiz ikasketak Gasteizen egin zituen, eta bertan izan zen hogeitaz luzez, 1916an hasirik, euskara eta beste hainbat alorreko irakasle. Jardun horren eraginez nonbait, Euskaltzaindia sortzean, berak hogeita bost urte baino ez zituela, kide izateko deia jaso zuen. Berrogeita hamar urte luze bete zituen erakundean lanean.

Euskal kulturak kezkatu-rik zuen, eta gaztetandik ekin zien alor anitzeko ikerketa sakonei. Edorta Kortadik esan digunez, bera eta On Joxemiel Barandiaran garai oso baten azken adierazleak —agian esanguratsuenak— ziren, hots, eremu-lana jorratzen zuen ikerketa-motarena. «On Joxemielek askotan esana zuen kultura oinetatik hasten dela, eta definizio hori oso egokia da On Manuelen lana azaltzeko».

Espainiako gerrak eman zion amaiera Gasteizko irakasle-lanari, eta bere euskaltzetasunaren ondorioz —anaia Julian eta anaia Martin, gazteagoa eta bera bezala apaiza, fusilatua izan zen— bere buruaren segurtasunaz fio ez eta Lasarten ezkutatu zen lau urtez. Ondoren, Calahorrara bere egoera normaldu nahirik, erbesteratu egin zuten, eta Errioxa aldean hamasei bat urte eman.

Baliabide eza jasanagatik ere, oso gizon jantzia zen, asko irakurria eta azterlari bikaina. Beti ere eremu-lanari loturik, ez zuen Errioxako erbestea alferrik galdu eta Calahorra eta inguruetako erlijio-lan gehienak aztertu zituen.

Kulturgai ugarik deitu zuten haren interesa: ahozko literatura, etnologia, etnografia, artea, hizkuntzalaritza... eta oro har maila handiko lanak burutu zituen.

50 urte Euskaltzaindian

soko euskaltzain izatea proposatu zioten 1950ean. Aita Villasantek dioenez, «garai bartan Euskaltzaindia bilik zegoen, eta Federiko Krutwig izan zen Azkuerekin hitz egin eta gero berpizte-lanari ekin ziona, aita Lekuona eta beste zenbait euskal ikerle bilduz». Sarrera-hitzaldia Iruñean eman zuen Lekuona zaharrak. «Hari entzuten izan ginen hiru kaputxindar. Bertan esan zuten —goratzen du guretzat Aita Villasantek—, *bere euskalkia nafarrera zelako aukeratu zuen Iruñea, baina benetako arrazoia, garai bartan, Gipuzkoa, Bizkaia edo Arabako egoera politikoa*

errepresibo eta larria zela bide, Nafarroan euskal gaiez errazago hitz egin zitekeela iruditzen zait.

Andoainen eman zituen hogeit hamar urte, Errioxako desterrua iragan eta gero, eta bere urterik emankorrenak burutu zituen bertan.

Liturgia osoa euskaratzeko egitasmoaren buru izan zen, eta apaiz talde batekin

halaxe burutu ere. «*Lan bonetaz, Koldo Mitxelena esana zuen, 'h' batzuen faltan, bertan euskara batua eginga zela*», dio Edorta Kortadik. Beraz, ez da oso ulergarria zenbaiten esan duena, hots, euskara batuen aurkakoa zela. Izan ere, 1967an, Euskaltzaindiaren buru izendatu zutela, egosten ari ziren euskara

Abenduan, Euskaltzaindiak estrofismoaz jorratuko dituen jardunaldietan, besteak beste, eredu izan zuen Marcel Jousseren egungo eragina Frantzian baloratuko dute adituek.

Juan Mari Lekuona: «Artista zen batez ere osaba Manuel, zorrotza eta autoritate handikoa jorraturiko esparruetan»

ARGIA. Zein balorazio egiten duzu *On Manuelen* ekarriaz?

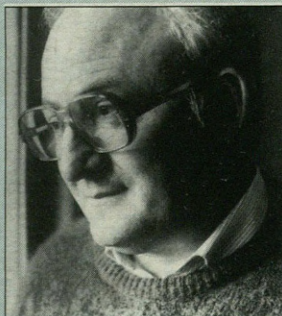
J. MARI LEKUONA.

Ikuspegi multidiziplinarra zuela esan behar lehenik, hots, gizon entziklopedikoa zen eta, beraz, edozein gai jorratzeko aukera zuen eta arlo guztietatik aztertzen zuen. Bestalde, aztertuturiko diziplina bakoitzean bere pentsamoldea formulaturik utzi zuen, idatziz: ahozko literaturan, artean, historian eta Euskal Herriaren sorreran alegia. Kriteriologia finkaturik, batez ere ahozkotasunean eta artean burutu zuen ekarri aberatsena.

Bere bizitzaren historia zatiketek zehazten dute, eta 36ko gerrak eta erbesteak bere bokazio handiena suntsitu zuten, irakaslegoarena hain zuzen ere. Eta gainera, arte ikerketatik historiara lerratu behar izan zuen.

A. Zein eragin izan zuen zuregan?

J.M.L. Bokazio aldetik bat egiteak hurbilpen handia ekarri zuen. Txikitatik izan nuen, euskal liburutik ia ez zen garai hartan, bere liburutegi aberatsa erabiltzeko baimena eta gomendioa. Gainera, beti prest neukan kontsultak egin ahal izateko. Lasarten zela, Añor-

gan, Oiartzunen... aukera ugari nuen berarekin sol-saldi luzeak izan eta irizpideak finkatzeko. Bere irakaspén zabaletik literaturan jarraitu nion. Beraz, irakasle eta gidari izan nuen neure lanean.

A. Ikerle bikaina izateaz gain, sorkuntza lanari ere

ekin zion.

J.M.L. Osabak literatur sen handia zuen, eta formazio mailan ere aberats. Baina bere burua intelektual mailan ikusten zuen, artean baino gehiago. Antzerkia eta kontapoesia jorratu bazituen ere, haur literaturaren bidetik puntakoa izan zen osaba, barru-barrutik ezagutzen baitzuen mundu hori. Esan beharra dago, ordea, zinetan ikerketa hartu zuela eta literatur sorkuntza denborapasa zen beretzat. Oso zorrotza zen, autoritate handikoa. Ondorio gisa, artista handia zela esan behar da.

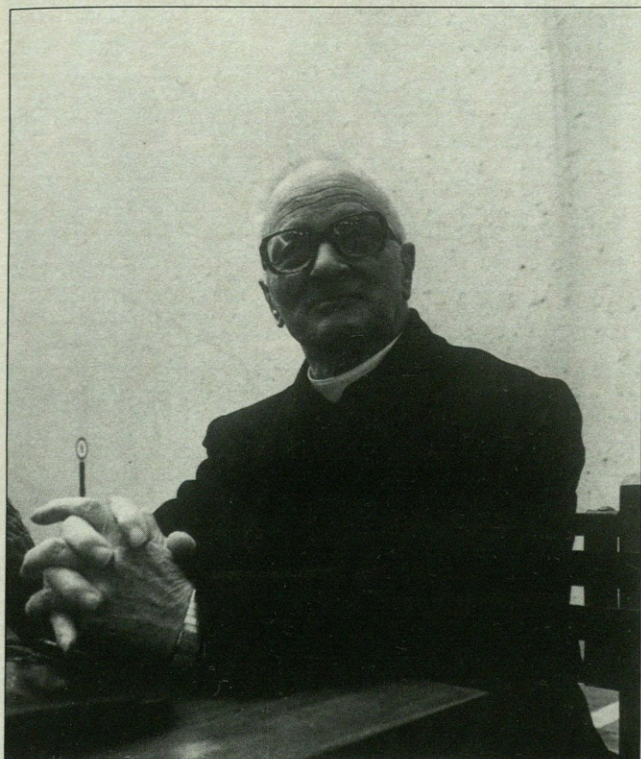
Urte luzetan bilduriko liburutegia aztertzen ari da orain Juan Mari, katalogazio eta mikrofilmaketa alorre helduz.

batuaren proiekturanzko lehen urratsak. Belaunaldikideen aldetik presio handiak jasan zituen baina zenbait iturrik esan digutenez, zorieko fonema hori eus-

kal alfabetoan sartzeari buruzko eztabaidetan isilik egon zen Leukona zaharra, eta ez zuen beraz aurkako jarrerarik erakutsi. Hala ere, ikusirik gazteek bultzatzen

zutela euskara batua eta Euskaltazindiak aurrera egin behar zuela, eta akademia egoera txarrean gelditu zela ikusirik, 1970ean kargua utzi eta hauteskundeak deitu zituen bere ordeztu behar zuten lehendakari izan zedin.

Goian esan bezala, euskal artegintzaren historia eta adibideak era sakonean jorratu zituen bere bizitza luzean. Edorta Kortadiren hitzetara berriro etorritik, «agian gaur egun atzeratu samar gelditzen da bark erabiliriko lan-metodologia, baina garai horietako egokiena zen eta maisu zen iker-tekniken erabilpenean; eredu pluridiziplinarra erabiltzen zuen, hau da, objektu bat aztertzeo orduan, 'erabateko historia' egiten zuen, hizkuntzalari-tza, toponimia, onomastika, artearen historia, historia eta etnologia mailan zituen ezagupenak objektu

Azken urteetan, Oiartzunen lan guztien bilduma prestatzen ari zela, omenaldi eta sari ugari jaso zituen.

borretan proiektatuz eta erabateko interpretazioa eginez».

Barandiaranen adiskide

Gogora ekarri behar da bi Greco eta Ribera bat aurkitu eta Euskal Herriko nahiz Errioxako erretaulak, kristoak, batai-ponteak, egungo eskultore eta margolari askoren lanak eta abar luze bat jorratu zituen Oiartzungo apaiz honek On Joxemiel Barandiaran adiskide zintzo izan zuela, eta elkarrengan eragin handia izan zutela biek, aholkuak eta esperientziak trukatzuz.

Balio handikotzat du Edortak arte alorreko On Manuelen ekarria. «Utziriko datuak eta azterlanak funtsezkoak dira gaur egun eta oso jarraituak izan dira, pista onak utzi zituen bere azterketarako sudur

onari esker. Osagai gutxi-rekin hipotesi ugari eraiki eta gero konfirmatuak izan dira gebienak. Bestalde, lehenetarikoa da ikerketa mailan tresna gisa euskara erabiltzen duena».

Azken urteak Oiartzunen eman zituen On Manuelek, bere idazlan guztien bilduma argitaratzen, eta 90 urte arte meza ematen aritu zen Donostiako Añorga auzategian. Hil aurretik, Juan Mari ilobari bere liburutegiaren inbentarioa egin eta gauza interesgarriak mikrofilmatzeko eskatu zion.

Orain, Oiartzungo Udala eta Euskaltzaindiaren artean, haren bizitza eta lanari buruzko bideoa prestatzen ari dira, Juan Mari bera arduradun dela, Joxe Martin Apalategi, Joseba Goñi eta Edorta Kortadi, eta abuztuan kaleratuko dute, Saneztebanetan.

Ritxi Lizartza

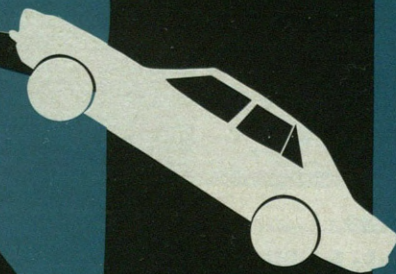
Harry Crews

idazle amerikarraren nobela

AUTOA

euskaratzaileak:
Eduardo Matauko - Kristin Addis

hitzaurrea:
Xabier Montoia

1993an SUSA argitaletxeak euskaraz

1994ean Gallimard argitaletxeak
lehen aldiz frantsesez

espainolez oraindik ezezaguna

Susa

☎ (943) 37 07 38

Hilaren bukaeran izango da Antzerki Zentro Andaluziarra Barakaldon

Garcia Lorcaren tragedia ikuspuntu herrikoiaz

Urriaren 19an estreinatu zuen Antzerki Zentro Andaluziarrak «Bodas de Sangre» Cadizeko Antzerki Jaialdi Iberoamerikarrean. Ariel Garcia Valdes zuzendariak Federico Garcia Lorcak idatzitako obraren ikuspegi herrikoia landu nahi izan du eta bere alde dramatiko arindu.

Otsailaren 25etik 27ra arte aurkeztuko du CATek muntaia hau Barakaldo Antzokian.

I 18 aktore gaztek parte hartzen dute «Bodas de Sangre» ikuskarian.

ANTZEZLANEKO

pertsonaien adin bera duten aktore gazteek parte hartu dute «Bodas de Sangre» Antzerki Zentro Andaluziarraren (CAT) muntaia berrian.

CATEko Antzerki Institutuan ikasketak bukatu berriak, hemezortzi aktorek dihardute Ariel Garcia Valdesek zuzenduriko ikuskarian.

Antzerki obrak zuzen-

tzeaz gain hainbat opera lanez ere arduratu izan da Garcia Valdes, eta orain dela zazpi urte aktore jarduera utzi zuen arte sei antzezlanetan parte hartu zuen

Lorcaren tragediaren sentikortasun berria landu nahi izan du Ariel Garcia Valdes zuzendariak muntaia honen bidez.

—William Shakespeare-ren «Hamlet», «Lear erregea» eta «Ricardo III» obretan, besteak beste—. Federico Garcia Lorcaren antzezlan eza-gunaren ikuspegi ezberdina landu nahi izan du: «Senti-kortasun berria; azken ba-tean, hain ezaguna den testu honen bizitza berria». Ikusleei proposamen herri-koia luzatzea izan da bere asmoa: «Lorcaren lana herri-koia bada, proposamen herri-koia sortu nahi izan dut; zati dramatikoena arindu eta zati poetikoena errealistagoa egin».

Garcia Lorcak behin esan zuen: «Goizero abantzten dut bezperan idatzitakoa». Bat dator esaldi honekin CAT antzerki taldeko zuzendariak: «Geldirik ez ego-

teko eta gauzak mugitzeko eta hunkitzeko modu bat da, nola irauten duten ikusteko». «Bodas de Sangre» prestatzeko garaian bide hori jarraitu behar dela ziur dago Garcia Valdes: «Oso

Frantzian jaio eta bertan jardun du orain dela gutxi arte Ariel Garcia Valdesek. 1990era arte Alpeetako Zentro Dramatiko Naziona-leko zuzendaria izan zen Grenoblen. Zerbitzu publi-

■ **«Ez dut Garcia Lorcan buruz asko jakin nahi; nahiago dut testu bat sentitzen dudana bezala hartu» ●**

ARIEL GARCIA VALDES

Lorca bizia izan dadin, tragediaren pisuaren azpian eror ez dadin, antzerki espainiarrean askotan gertatzen den bezala, obra hasi orduko dena esanda dagoe-la.

ko bezala, gizarteari zuzenduriko ondasun moduan ikusten du antzerkia. «Abalik eta modu poetikoenean mugitu behar duzun espazio librea da antzerkia. Kanpoan baldin bazaude

distantzia daukazu, gauza eta zure artean airea daukazu». Horrela, ez Andaluzia ez Federico Garcia Lorca ezagutzea berarentzat ego-kia izan dela aipatu izan du: «Obra bat egin aurretik dena dago zabalik. Ez dut Lorcan buruz asko jakin nahi. Nahiago dut testu bat sentitzen dudana bezala hartu, Andaluziari buruz etnologiarik egin gabe».

Intuizioa eta adimena dira nagusi berak zuzenduriko lanetan. Bere ustez, testua ulertu edo senti daiteke intuizioz eta adimenaz, «eta gero zure antzerki armak daukazazu, hau da, akto-reak ezagutzea».

Joxi Goikoetxea

OTSAILAK

4

■ AKITANIAKO ONDAREA ARTELEKUN

EGUNOTAN ikus daitezke Artelekun Akitaniako Arte Garaikideko Ondareko zenbait obra. **Stefan Bohnenberger, Juan Muñoz, Joachim Moga-
ra, Jeff Wall, Didier Vermeiren, Thomas
Ruff, Fabrice Hybert, Genevieve Cadieux,
Clegg & Guttman, Pascal Convert, Fischli
and Weiss, Patrick Van Caeckenbergh** hama-
bi artisten argazki lanek osatzen dute otsailaren
4era arte burutuko diren topaketak direla eta
antolatu den erakusketa.

**Bordele eta Bilboko Arte Ederretako Esko-
letako eta Artelekuko ikasleek** parte hartuko
dute Iñigo Royo argazkilariak koordinatzen di-
tuen topaketetan, eta tailer ezberdinetan topake-
tetan egin dituzten obrak erakutsiko dira Arte-
lekun otsailaren 4ean.

JAKE-MATE antzerki taldeak «Joku-Moku» lana aurkeztuko du otsailaren 6 eta 13an Donostiako Antzoki Zaharrean. Bideo-jokoen mundua baliatuz, gaztetxoek ondo pasatzea eta parte hartzea da Jake-Matekoen helburua obra antzezteko garaian. Bideo-makina batek haurren artean arrakasta handia duten zenbait programa ditu, baina matxura izan du eta azkenik bideo-jokoko pertsonaiek eta hurrek jolas berriak topatu behar izaten dituzte. Eguerdiko 12etatik aurrera ikusi ahal izango da Errenteriako taldeak hurrei zuzendurik prestatu duen ikuskari berria.

OTSAILAK

5

■ MUSIKA TAILERRA DONOSTIAN

IRAKASLE, hezitzaile zein musikariei zuzenduri-
ko musika ikastaroa antolatu dute Donostian.
Herrera auzategian, San Antonio kaleko 30. zen-
bakian burutuko da, **12 orduko iraupena izan-
go du** eta otsailaren 5 eta 6ean edo 26 eta 27an
egin daiteke.

**Berziklatutako materialez egindako musi-
ka tresnak** erabiliko dira ikastaroan, jokoak,
ipuinak eta irudimena landuz, eta izena emateko
edo informazio gehiago lortzeko 55 71 36 tele-
fona deitu behar da.

OTSAILAK

6

■ «IMAJINA EZAZU EUSKADI» LEHIAKETAKO OBRAK

SAN Telmo Museoak bildu ditu otsailaren 6ra
arte, «Imajina Ezazu Euskadi» lehiaketako pintura
eta argazkigintza sailetan finalera iritsi eta sari-
dunak izan diren lanak: **30 koadro eta 28 ar-
gazki**, hain zuzen.

Antonio Yaniz Aramendi izan zen irabazlea
pintura sailean, **Jesus Maria Corman** bigarrena
eta **Mikel Garate** hirugarrena. **Daniel Llanok**
jaso zuen lehenengo saria argazkigintzan, **Es-
teban Torres**-ek bigarrena eta hirugarrena **Rosa
Maria Ceballos**-ek.

OTSAILAK

7

■ FRANTSESA SUGESTOPEDIAZ

IRAKASKUNTZA integralerako metodoa den
sugestopediaz eskainiko da frantses ikastaroa
Donostian otsailaren 7tik **martxoaren 4era ar-
te**. Astelehenetik ostiralera arte burutuko da, eta
guztira 60 orduko iraupena izango du. 39 40 22
telefonoan lor daiteke informazio gehiago.

■ MUSIKA KLASIKOA GAIARRE ANTZOKIAN

IRUÑEKO Elkarte Filarmonikoaren 1993-1994
ikasturteko ekitaldien artean, zenbait zuzeneko
emanaldi antolatu dituzte. Horrela, urtarilaren
21ean Zoltan Kocsis pianojolea aritu bazen,
otsailaren 7an **Kristian Zimmermann** musika-
gileak bere kantu zerrendako zenbait pieza es-
kainiko ditu pianoaren laguntzaz ere. Arratsal-
deko 19.45etan hasiko da kontzertua.

OTSAILAK

8

■ ANTZINAKO GARAIETAKO TRESNAK GETARIAKO MUSEOAN

APIRILERA arte ikus daiteke Lapurdiko Getaria-ko Museoan **Dominique Delmas** arkeologoak azken 20 urteetan bildu dituen antzinako piezak.

Labana, ehiza-tresnak eta artelan moduan erabilitako mila baino gehiago harri dira, eta **Ipar Euskal Herrian, Landetan eta Biarnon** bildu ditu Delmasek urteotan.

OTSAILAK

10

■ EUSKARAZKO AZPITITULUDUN FILMEAK LUGARITZ KULTUR ETXEAN

DONOSTIA Antigua auzuneko Lugaritz Kultur Etxeak zenbait filmeren jatorrizko bertsioak eskainiko ditu euskarazko azpigituluekin. Lehen aldia da horrelako saioa egiten dela, eta lau luzemetraiaz osaturik dago zikloa.

Otsailaren 3an Martin Scorsese-ren «Raging Bull» filmeak eman zion hasiera zikloari, otsailaren 10ean Ted Posten «**Magnum Force**» ikusi ahal izango da, 17an Clint Eastwooden «**The Outlaw Josey Wales**», eta 24ean Martin Scorsese-ren «**After Hours**».

Arratsaldeko 8.15etan izango dira emanaldi guztiak Lugaritz Kultur Etxean, eta 250 pezetaren truke lor daiteke sarrera.

OTSAILAK

12

■ SALGADOREN ARGAZKI ERAKUSKETA

URTARRILAREN erdialdean zabandu zen Leioako Unibertsitatean «**Sahel, biderearen amaiera**», Sebastiao Salgado artistaren argazki bilduma. EHUK kudeatu du erakusketa, eta Leioan egon ondoren, urtarrilaren 12ra arte Gasteizen eta Donostian ikusi ahal izango da. Donostian Udal Liburutegiko erakustaretoan, eta Gasteizen Vital Kutxaren aretoan.

OTSAILAK

13

■ GRABATU LANAK BILBOKO MUSEOAN

EUSKAL Herriko lau artistak eta kanpoko batzuek egindako grabatu lanak bilduko ditu otsailaren 13ra arte Bilboko Arte Ederretako Museoak. San Fernandoko Kalkografia eta Arte Ederretako Errege Akademiak antolatutako «Grabatu Sari Nazional»-eko lan irabazleak eta aukeratutako hainbatek osatzen dute bilduma. **Bonifacio Alonso, Clara Gangutia, Gabriel Ramos Uranga eta Txema Elezpuru** dira egileetarikoz batzuk.

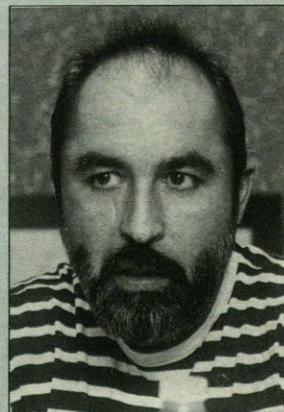
Joserra Bilbao: «Sentimendu ezberdinez aritzen dira bertsolariak BBK sariketan»

ARGIA. Hilaren bukaeran basiko da Bizkaiko Bertsolari Gazteen bigarren BBK sariketa.

JOSERRA BILBAO. Sei bertsolariz osaturiko lau eskolatak taldeek parte hartuko dute. Hiru bertsolarik 17 urteik beherakoak izan beharko dute, eta beste hirurek 18 urteik 25ra bitarteko adina. Denak denen aurka lehiatuko dira. Beraz, sei saio dira, eta saiorik gehien irabazten duten talde bien artean jokatu da finala.

A. Arrakasta izan zuen iragan urtean burutu zen edizioak.

J.B. Taldeka aritzea berrikuntza izan zen. Bai bertsolari nagusientzat, bai gazteentzat —batez ere gazteentzat—, txapelketa ugari antolatzen dira, baina normalean banaka aritzen dira, eta gehienez probintziaren ordezkari moduan. Hemen, aldiz, eskualdeka, eta sentimendu ezberdinez parte hartzen dute. Giroa ere politagoa

da, eta bertsolariak ziurtasun handiagoz sentitzen dira taldearen babesean.

Izena emateko epea zabalik dago oraindik, baina partaideak Durangaldea, Arratia, Busturialdea eta Lea-Aribai izango dira seguruena.

A. Aurten ere txapelketak arrakasta izatea espero duzue.

J.B. Uste dut antzera izango dela. Partaideak ere berak izango dira gehienbat. Funtsezkoa da Jon Lopategiren laguntza. Berarekin koordinatuta antolatu baitugu sariketa.

OTSAILAK

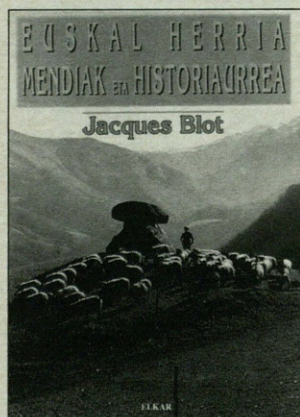
13

■ XIX. MENDEKO MARGOLARIAK BILBON

GASTEIZEN urrian eta Donostian azaroan izan ondoren, otsailaren 13ra arte ikus daiteke Bilboko BBKren aretoan XIX. mendeko euskal margolarien lanen erakusketa.

«**Euskal margolariak aurrezki kutxen bildumetan**» ekimenak BBK, Kutxa eta Vital Kutxak gordetzen dituzten azken bi mendeetako artisten obrak biltzen ditu. Zortzi erakusketatan banatuta daude lanak eta otsailaren 13ra bitarte «**XIX. mendea: Akademizismoa, Errealismoa, Modernismoa**» bilduma ikusi ahal izango da. Lekuona, Etxenagusia, Ugarte eta Zuloagaren obrak agertzen dira, besteak beste, erakusketan.

L I B U R U A K

«EUSKAL HERRIA. MENDIAK ETA HISTORIAURREA». JACQUES BLOT. ITZULTZAILEA: GEXAN LANTZIRI. ELKAR. 240 or.

LUXUZKO edizioaz agertzen du Elkargaitetxeak liburu hau. Gure mendietan arba-

soek utziriko historiaurreko testigantza biltzen da, azalpen, marrazki eta argazki ederrez emanik. Ibilaldi historiko baten ostean, mendiz mendiko aztarnen bilaketa proposatzen digu Blotek. Gomendagarria dokumentu eder eta apain hau ■

«BULARRETIK MINTZORA (HAURRA, AHOZKOTASUNA ETA LITERATURA)». JUAN KRUIZ IGERABIDE. EREIN. 125 or.

HAUR literaturak nabarmen egin du gorantz mundu zabalean. Gure artean ere idazleek behar besteko garrantzia ematen diote eta ezagunenek ere azpijenero honi eutsi diote behin edo

behin. Eta honek, atzetik, hainbat lan kritiko ekarri du. Ildo honetan kokatu beharra dago bide hau franko jorratu duen Igerabideren lana. Sarrera eta bibliografia egokia emateaz gain, lau arlo ditu: amandre ipuinak, haur literatura eta ahozkotasuna, haur literaturaren zenbait alde eta haur literatura eta garapen psikologikoa ■

«HIZKUNTZA, HEZKUNTZA ETA ELEBIDUNTASUNA». LORE ERRIONDO, XABIER ISASI ETA FITO RODRIGUEZ. UDAKO EUSKAL UNIBERTSITATEA. 191 or.

AZTERKETA honetan, hizkuntzen arteko ukipen egoeraren teoriar sakondu

eta metodologia aplikatzen da, atal hauetan banaturik: kultur gutxiagotuak eta pentsakeraren independentzia; giza-komunikazioa; elebitasuna, arazoa eta aztergaia; hizkuntz-oroimena elebidungoan, hizkuntzen ikaskuntza, elebiduntasunaren neurketa eta azken gogoetak ■

«LOKOTXA». ZUBIETAKO LOKOTXA ELKARTEA. 1993.EKO ABENDUA.

HIZKO atalez gain gehigarri berezia dakar ale honek. «Azken arnasa» izenez, gehigarri honen atal nagusiak Bertsolari Txapelketaren finalaren ostean bertso-bilduma berezia eskaintzen digu. Bertso afari batekoak di-

B E G I B E L A R R I

D I S K O A N

Goazen mendian gora!

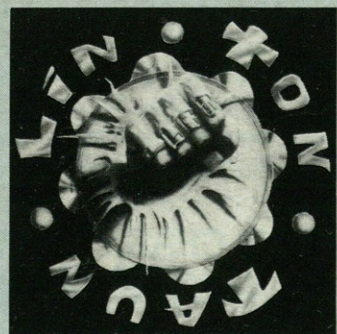
LEHENENGO maketaren agerpenaren ondoren ez dira gelditu ere egin Lin-Ton-Taun-eko mutikoak. Nahiz eta oraindik talde gazte eta berria izan esperientzia bikaina bizkarreratu dute azken bolada honetan. Kontzertu ugari burutu dituzte eta urteko euskal talde errebelaziotariko bat bihurtu dira.

Lan guzti honek izan du bere saria. Aipagarriena, Esan Ozenkiren bitartez disko bat kaleratzeko aukera. Hamar abestiz osatua, hauetatik bost aurreko maketakoak dira eta gainerakoak berriak. Dagoeneko maketak harrera ona izan badu, jendearengan diskoarena ez da gutxiagokoa izan-

go. Benetan lan polita egin dute Lin-Ton-Taunekoek, musika alai eta entzuterrezaren alde apostu eginez. Bestalde, ez da ahaztu behar Negu Gorriak-ekin egindako promozio lana eta honek dudarik gabe izango du eraginik diskoaren salmentan.

Hala ere, nire ustez, diskoak badu hutsune bat: ez dago dudarik soinu aldetik garbia eta txukuna dela baina taldeak zuzenean duen oinarri gogor eta erabateko hori faltan nabari dut.

Azken ohar bat: askotan esan dicate Lin-Ton-Taunen arrakasta pandero eta eskusoinuaren sarreraren oinarritzen dela. Zenbait abesti berrik ez dute bi instrumentu hauen apor-

«LIN-TON-TAUN». LIN-TON-TAUN. ESAN OZENKI RECORDS.

taziorik. Hala ere, ez da somatzen, inondik inora, freskotasan edo kalitate galerarik.

MIKEL LIZASO

ra orrialdeotan bildurikoak. Gainera, egutegia, gazte-txoen txokoa, eta abar ■

KOMUNIKAZIO EGINKIZUNAK

hizkuntza-aktibitate ereduak

I. ETA II. URRATSAK

«KOMUNIKAZIO EGINKIZUNAK.

**HIZKUNTZA-AKTIBITATE
EREDUAK. I ETA II
URRATSAK». AEK. 281 or.**

HELBURU orokor eta zeha-

tzei buruzko lanaren osagarria da hau euskalduntzearen lehen bi urratsei dago-kienez, alde praktikoa hain zuzen ere. Beraz, komunika-zio eginkizunen gida liburua izateko sortua izan da. Komunika-zioak bi alderdi di-tuenez, irakaslearen arloa eta ikaslearen arloa jorra-tzeko aukera ematen du ■

**«HAUR LITERATURAREN
INGURUAN». UDAKO EUSKAL
UNIBERTSITATEA. 102 or.**

AURRETIK aipaturiko gai haxe bera jorratzen zuen lanaren bidetik dator beste hau ere. Pako Aristi, Xabier Etxaniz, Juan Kruz Igerabi-de, Manu Lopez, Mariasun Landa eta Patxi Zubizarreta idazle eta teorikoez beren

ezagupenak bildu dituzte gai honen inguruan ■

**«DOGOEN HIRIA XV.
MENDEAN. VENEZIA» CH.
ETA G. DEL TORRE.
ITZULTZAILEA: ROBERTO
MIELGO MERINO.
MENSAJERO. 61 or.**

VENEZIAK, merkataritza eta

aberastasuna dela eta, bo-tere handia dauka. XV. men-deko hiri horren ikuspegi zabala ematen digute egi-leek, Maria Barbara Battis-tonen irudi ederren lagun-tzarekin ■

**«HITZ ORDENA, GALDEGAIA
ETA KOMAREN
ERABILERA». JUAN CARLOS
ODRIOZOLA, IGONE ZABALA.
EUSKAL HERRIKO
UNIBERTSITATEA. 124 or.**

LIBURU honek, sintaxi mai-lan horren eztabaidatua den galdegaiaren erabilera az-tertzen du. Euskara tekni-koari begira prestatua, ber-tako proposamenak tresna baliagarri izateko asmoaz prestatuak dago liburua ■

B I D E O A K

**«AZKEN MOHIKANOA».
MICHAEL MANN. EUSKO
JAURLARITZAREN KULTURA
SAILA. 1993.**

INDIOEN inguruko istorio klasiko eta ezagun honen gainean hamaika *remake* egin izan dira. Honakoa, az-kena orain arte, bikaina da, are gehiago argazkia eta jan-tziak direla. Oscar baten ira-bazlea da eta mohikanoek aurkitzen duten umezurtz geldituriko larruzuri baten bizitza kontatzen du ■

**«NON DAGO WALLY?».
MARTIN HANDFORD. EUSKO
JAURLARITZA. 1991.**

ORDUBETEKO iraupeneko bi istorio bildu dira bideo honetan. Batetik, «Pilota partidu nagusia» eta bestetik «Alfonbra gidariaren herrial-dea». Marrazki bizidunetako protagonista Wally zakurra da eta bere esku egongo da batean koroa aurkitzea eta bestean alfonbra gidarien lehiaketa batean garaile suertatzea ■

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

T E I L A K

■ IBILALDIA 94 BILBON

AURTENGO Ibilaldia Bilboko Abusu auzunean egingo da maiatzaren 29an, «Bilbon badabil. Bada Bilbon zer dabil?» leloari eutsiz. Duela 17 urte sortu zen Abusuko ikastola inguruan dagoen D ereduko bakarra da eta egun sei urte bitarteko 74 haur biltzen ditu. Ikasturte honetan 400 sarrera eskari atzera bota beharrean izan da, baina, lekurik ezean. Gauzak honela, egun Udalak utzitako lokalek Erreformak eskatzen dituen baldintzak bete ez, eta hazteko aukerarik ematen ez dienez, Ibilaldia-ko diruak «ikastola berria eraikitzeko» erabiliko direla adierazi dute antolatzaileek, non 16 urte bitartekoak hezi nahi dituzten.

Maiatzaren 29ko ekitaldi nagusiaren aurretik hainbat ospakizun beteko dira, kirolari eta kulturari lotuak. Logo-tipoan bestalde, itsas-txorien multzo bat ageri da, urdin, berde eta okre koloreetan.

■ «MAMUAK 1» IKUSKARIA

ANTZERKIA, marrazki originaletan oinarrituriko diaporamak eta bideoa uztarturik osatu den obra dugu «Mamuak 1» ikuskizuna. Inauteriak aitzakia harturik, Euskal Herriko tradizioen berri ematea du helburu, Katilu, Kattalin eta Kankailu pertsonaien bitartez. Goia Produkzioak ekoiztetxeak burutua, 30 milioi pezetako (1,3 milioi libera inguru) aurrekontuaz osatu da. Horietarik 15 milioi pezeta Kaiku etxeak ordaindu ditu, eta Eusko Jaurlaritzako Kultura Saila eta Euskadi Irratiak ere diruz babestu dute ekoizpena.

«Mamuak 1» (izen bereko ikuskizunaren lehen atala da) Donostiako Antzoki Zaharrean ikusi ahal izan da estreinako aldiz, eta Euskal Herrian zehar 150 herritan erakustea pentsatua dago arduradunek adierazi dutenez, batipat 5 urtetik 12ra bitarteko haurrei zuzendurik.

FERNANAKERRAN

«Arriaran urtegiaren egin dudan obra enblematikoa izango dela uste dut».

Nestor Basterretxea,
eskultorea.
El Mundo, 94-I-26.

«Hemen zinema euskal kulturaren itxurakeria mantentzeko egiten dela dirudi, ez jendeak ondo pasatu dezan».

Xabier Ibarretxe, zinegilea.
Egin, 94-I-25.

«Joxe Migel Barandiaran katedrak mesede handia ekarriko dio amerikar kanpusean euskarak eta euskal kulturak izan dezaketzen zabalkundeari».

Gloria Castresana,
Kaliforniako
Unibertsitateko
katedraduna.
El Diario Vasco, 94-I-25.

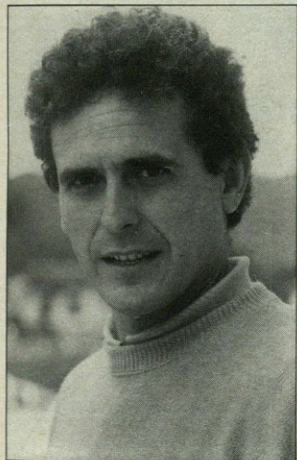

TXUTXU - MUTXUKA

MIKEL MARKEZEN HURRENGO LANA

BIGARREN diskoari helduko dio berehala Mikel Markez abeslariak. Martxoan hasiko da grabatzen, Elkarreko estudioetan. Dagoeneko, lanak oso aurreratuak ditu, Iñaki Salvadorrekin eskuz-esku aritu ondoren. Estudioan, bestalde, hainbat laguntzaile hurbilduko zaizkio: Tapia eta bere banda, Salbador bera... eta beste. Errenteriako gaztea, orain artean lortutako oihartzunari jarraipena emateko moduan dago, beraz, hilabete gutxi barru kaleratuko den lanari esker.

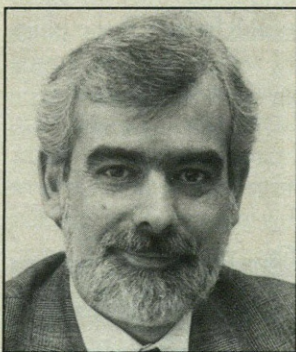

«Hutsune bandi bat nabaritzen da azken urteotan. Bertsolari Eguna denon oniritziz antolatzen dena eta Elkartearen Batzarrarekin batera bilgune garrantzitsuenetakoa izanik, gazterik gabe gelditzen ari da».

Iñaki Murua, bertsolaria. Egunkaria, 94-I-25.

«Nabiz erantzukizunak toki askotan izan, Iparraldean Hegoaldeko publikoak, Carrefour eta Pastoraletik aparte, dena oraindik deskubritzeke dauka».

Txomin Hegi, Euskal Kultur Erakundeko zuzendaria. Egunkaria, 94-I-25.

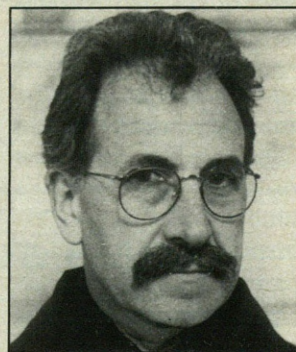
FERNANDO BUESA

Hezkuntza sailburuak haginka atera zuen Eskola Publikoaren Legearen ondorioz, Eusko Jaurlaritzak onartu berri ditu 52 ikastolaren publikazio dekretoak, hauen 2.500 milioi pezetako (109 milioi libera inguru) zorrak bere gain hartuz. Informazio falta salatu dute, haatik, ikastoletako arduradunek, zer bide egingo duten ez dakitelakoan. Buesa lehengo lepotik burua... ●

AINHOA ARTETARI

sariak etengabea datozkio. Azkena, Sabino Arana Fundazioak zuzendu dio (kultura munduan, Antonio Maria Labaien zein Karmelo Bernaolari eman zaizkie besteak). Opera munduko bi sari handi jaso zituen iaz tolosarrak, New Yorken eta Parisen, eta *bel canto*an jeinutzat jotzen dute aditu orok. Ainhoa Artetaren eztarrian trabatuko den «Traviata»-rik ez dago ●

KOLDO TAPIAK

Euskal Herriko Bertsolari Elkartearen izenean argitu zuenez, datorren urtean ez da omenaldirik egingo Bertsolari Egunean: «1986az geroztik modu honetan ospatzen dugun egun honek ez du derrigor bertsolari baten inguruan izan behar, ezta urtero ere». Beraz, bertso munduaren topagunea denak, omenaldiei begira atsedenaarako tarte hartuko du. Premiak aginduta ●

Ikazkinen lana ikus dezakezu Lagranera joanez gero. Txondarrak antzinako erara egiten dituzte bertakoek. Inguruetako pagadiak dira material iturri.

Lagrango mendialdea, ezagutu beharreko ezezaguna

ASTE honetan proposatzen dizugun irteera Arabako Mendialdean topatuko duzu. Edertasun eta balore handikoa da bere geografia ezaugarri, landaretza eta animaliei esker. Hain zuzen ere, Lagrango udalerrira hurbil zaitezke, non ibiltariaren gozamenarako zenbait bide hezgarri landu diren. Zailtasun eskaseko ibilbide hauek Lagrango udalerrira (Lagran, Pipaon eta Villaverde) mendi eta bideen antzinako xendetatik igarotzen dira.

ABIAPUNTURIK egokiena San Bartolomeko bidezidorra izan daiteke, ezen talde kanpaketarako prestatua baitago, mahaiak, eserlekuak, burduntziak, dutsak, komunak...

Bestalde Jaundel Mendia bidezidorrean zehar paisaia karstiko baten aspektu ezberdinak, urmahel artifizialen erabilerak, bi herrien arteko mendi ko-

munariak eta abar aipagarriak dira.

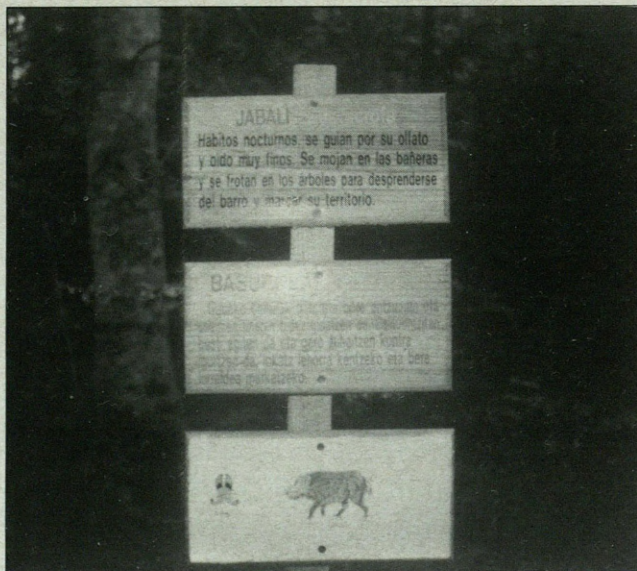
BIDAIAREN hurrengo bidezidorra Pipaonekoa litzateke. Ikusi dezakegunaren artean teileria, buztin-harrobi eta Lagrani argia ematen zion zentral hidroelektrikoaren hondakinak daude.

Pago baso baten hurrupakuntza ere azaltzen zaizu eta aldi berean, oso gustura ibil zaitezke bertan dagoen hegaztien behatokia.

Ondoren Lagrango ikuztegiaren hasiera duen Urritza mugariaren bidezidorrera abia zaitezke. Bidean zehar

antzinako karobia eta mendiko zerratoki baten hondakinak ikus daitezke, mugarien mendi erabilaren garrantzia ere azaltzen dela.

Azkenik, eta erakargarriena, Ikaztegiaren bidezidorra duzu. Ibilbide honek Lagranetik Gazteluaren gurutzera eramango zaitu. Antzina kantauri itsasoko portuak eta Errioxako herriak lotzen zituen, bien arteko merkataritza ahalbidetuz: olio, ogia, artilea... ikatza, kare, patatak eta abarren truke. Bidezidorra honetan eskualdean kultur aberastasun nagusienetarikoa den egurrikatza fabrikatzeko prozesua azaltzen da hiru errepresentazioen bidez. Bide hezgarri hau nazioarteko lan talde baten eskutik eta bertako artisauen zuzendaritzapean landu izan zen. Beraiei esker ezagut dezakezu egun inguru hau ■

Lagrango udalerriko leku desberdinetatik abiatzen dira bidexkak. Bertan topa dezakezu beraiei buruzko informazioa.

MOKO FINA

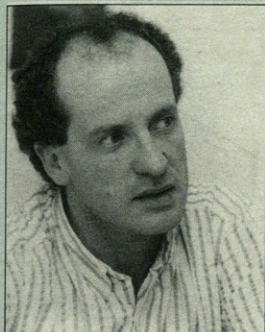
● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA

MENUA

HURA OTORDUA!

MARTXELO
OTAMENDI

«Egunkaria»ren
zuzendaria

Bost izarreko chef eta jale

«Egin» egunkarian 25 errezeta argazki eta guzti publikatua, denbora luzez sukaldari amorratua izana da tolosar hau. Ez nolanahiko sukaldaria gainera. Azken berrikuntzen jarraitzaile bilakatu zen. Ez zuen —eta ez du, oraindik ere— alferrikako gastu bezala ikusten sukaldaritzaren tenploetara joan eta sabela ongi betetzea. Berdin da ordainagiria, sukaldariaren lana trebea izan bada. Hala ere, ongi jatea oraindik gustuko duen arren, aspalditxotik hasia da sukaldeko lanen aurrean alfertzen. Karguak energia handiegia eskatuko dio agian. Ohituen artean, mantentzen du oraindik urtean behin Frantziako jatetxerik hoberenetarikoa batera joatearena. Michel Guerardarekin geratzen da. Babarrun zuririk irentsi ezinda, edozein erataria prestaturiko izokinak gozatzen dio ahoa gehi en egun. Eta nori ez?

Muskuilu krema

OSAGAIK

SEI LAGUNENTZAT

Tipula 1 ● Apio eta porru zati bana, azenario bat ● olio koilarakada bat ● 4 ale ziape, piperrauts eta piperrauts gorri ● 2 ipuru baia ● hosto bat erramu ● 1/4 limoi ● litro bat ur ● kilo t'erdi muskuilu ● 6 koilarakada esnegain ● 2 arrautza gorringo ● ardo txuri pittin bat ● koilarakadatxo bat t'erdi perrexil txikitu

PRESTATZEKO ERA

URTEKO edozein sasotian topa ditzakezun muskuiluak ditu osagarri nagusientzat aste honetako platerak, eta beraien bitartez gorputzarentzat hain garrantzizkoa den burdina, oso aberatsak baitira molus-

Muskuiluek burdina kantitate handia dute. Oso komenigarria da, beraz, osagarritzat duen edozein plater aldiro jatea.

ku hauek osagarri honetan. Tipula zuritu, barazkiak garbitu eta ongi zatitu. Oliotan erregosi, espezieak eta ura gehitu eta 15 minutuz edo, su oso txikitik eduki. Bitartean, muskuiluak garbitu eta irekiak edota apurtuak daudenak kendu. Saldatara bota, 5 minutuz edo su handitan egosi eta, egostean, gutxienez behin ongi irabiatu pertza. Xukatzaila batez xukatu guztia, salda

hartu, eta 1,3 litro lortu arte ura gehitu. Muskuiluei oskola kendu. Gurina urtu zartaginean, eta irina bota bertan. Irabiatzeari utzi gabe, aldeztu aurretik zetabetutako salda bota, eta egosten utzi une batez; gainera eta azafrai pittin batez osatu. Muskuiluak, bi gorringoe-kin nahastutako gainera eta ardo txuria gehitu eta gatza bota. Zerbitzerakoan, perrexila bota gainetik ■

BARATZAKO BOTIKA

Salbia, eztarriak salbatzera etorria

SALBIA, modu basatian Euskal Herrian soilik Nafarroako ingururik harritsu eta lehorrenetan ematen den landarea, gero eta ugariagoa

da gure lorategi eta parkeetan apaingarri zereginetan. Kosmetika, lurrinen osaketan eta fitoterapiari sarri erabilia, antiseptiko legez, ez-

tularen aurka, urdailaren gaitzentzako eta beste hainbat gauzatarako erabiltzen da. Guk erabilera batzuk aipatuko dizkugu.

ORBAINAK ixteko, hosto batzuk egosi eta ur horrekin igurtzi, edota enplastoa egin eta orbainez ezarri. Infusio legez, urdaila lanean arin jartzeko ona da oso, gasak botatzeko edota beheko arinak lehertzeko.

Eztarria, ahoa eta hortzak gozatzeko oso ona da salbia. Menopausia molestiak ere leuntzen ditu. Hala ere, ez da dosi handiegirik hartu behar ■

70
zentimetro-
ko altuera
lortzen ditu
landare
honek.
Loreak
urdin-liliak
ditu.

Punken artean punkena, zalantza barik, argi-oilarra

HEGAZTIEK ere euren ezaugarri estetikoak dituela zalantzan jartzen duenari, oker dabilela frogatu dake. Punkek zerbait berria asmatu zutela uste dutenei ere, berdin. Argi-oilarra baina *punkagorik* ez baitago Euskal Herria osoan. 25-27 zentimetroko luzeroko hegazti hauek, une batean hazten baitira noiznahi zabaltzen duten gangar arrosa eta beltzari esker. Inork ez beraiek bezain motots tente eta gogorra. Crema koloreko gorputza, luma beltzak hegatsetan, moko luzea eta bihurritua du, iraunbizitzeko beharrezkoak dituen zomorro, har, sugandila eta abar ezkutalekuetatik ateratzeko.

BIKOTEKA bizi da normalean, eta udaberri amaieran, taldeka. Udaberrian da, hain zuzen ere, kukuaren antzeko abestia erabiltzen dueneko sasoi. 5-8 arrautza jartzen ditu, habiarik gabe, eta 15-19 egunez berotzen egon ondoren, ireki egiten dira. Txitoak 3 astez egoten dira zuloan sartuak. Zuloan, enbor batean, pareta arraildura batean edota edozein lekutan koka daiteke. Topatzen baduzu, segituan ezagutuko duzu bere izaera, usain txarragatik. Arrazoiak hegazti hauen higiegi falta da. Lehen esan bezala, Euskal Herria osoan aurki dezakezu, baina herrialderik aproposena, kopuruari begira, Nafarroa da. Ez die,

gainera, beldur handiegia gizakiei, euren gaitasun hurbil bizitzeko joera hartzen baitu sarritan. Legeak babestua dago ■

Argi-oilarraren umeak gordetzen dituzten zuloak kirastuak egoten dira, euren higiegi falta dela eta.

BATA ZURIA ERANTZITA

JOXERRA
AIZPURUA

Elhuyar-eko kidea

Ohekidearen berotasuna probetxatuz

Aurtengo negua benetako negua dela ezin uka. Oheratzean, zenbaitetan, erroa kentzea baino jartzea nahi izaten dute ba-

tzuek. Hotzaren fisiologia gorputzean, ez da batera erraza aztertzeke, are eta gutxiago zutabe bateko lerro-kopuru murriztean. Alderdi psikiko edo psikologikoak alde batera utziz, gorputaren hotza edo beroaren azterketa fisiko soilari ekingo diogu.

Demagun bikote bat oheratzen dela eta ohean edredoi eta manta bat daukela. Bikote horietako bat kamiseta eta txandalarekin oheratzen den bitartean bestea erroparik gabe edo gehienez kamiseta batekin oheratzen da. Azter dezagun egoera honetan gertatzen diren bero-transmisioak.

Jantzita sartu dena beroa galtzen hasten da eta

galdutako beroa konduktzioz (solidotik solidora) galtzen da, kamiseta eta txandala berotu arte. Txandala berotu ahala beroa inguruko airea pasatzen hasiko da, baina bero-transmisio hau konbektzioz (solidotik airea) izango denez nekezago burutuko da. Beraz, erropadun pertsonak haisera azkar galduko du beroa (txandala berotu arte) eta gero polikixego.

Erroparik gabekoak inguruan airea basterik ez duenez konbektzioz galduko du beroa, hau da poliki-poliki eta ohe barneko airea beroagoa den heinean are eta polikiago. Gainera, azken honek lagunaren erroa gero eta

beroagoa dela sentituko du beste gorputzaren berotasuna eta bere gorputzari energia erretzen segi dezan aginduko dio. Bero hau inguruko airea berotzen ezezik ondoko laguna berotzen, beti ere bi gorputzak elkar ukitzen ari badira, erabiliko da.

Fisikaren aldetik, ohekideak erroparik gabe oheratzea da egokiena, bi gorputzek parte hartuko baitute inguruko airea berotzen eta konduktzioz garraiatuko den beroa ia nulua izango baita. Dena den, ohekidea erroparik gabe ohera dadin konbentzitzen ez baduzu, gutxienez zu oheratu erroparik gabe haren beroaz baliatu ahal izateko.

Apalak, zure liburuak gordetzeko atalak

APALATEGIAK etxe gehienetan erabiltzen diren altzariak dira. Zuk zeuk ere egin ditzakezu, baina horretarako, oso garbi izan behar duzu zertarako nahi dituzun eta zenbaterainoko lekua behar duzun apa-lentzat.

Kalkulu bat egin dezazu, poltsikoko liburu kolezio batek erraz eskatzen du 3,5 metroko ohola, 15 zentimetroko sakonerarekin. Kontuan izan, apalak beti behar baino pixka bat sakonagoak egin behar dituzula.

ALTUERA kontuan, gogora ezazu poltsikoko liburuek normalean 17,5 zentimetroko altuera dutela. 2,5 gehiagoko tartea bota gutxienez, lekuz aldatu ahal izateko liburuak.

Normalean, apalen euskarrien arteko tartea 75 zentimetrokoa izaten den arren, erabiliko dituzun oholen kalitatea eta malgutasuna kontuan hartu behar dituzu, horren arabera tarte hori asko gutxitu baitaiteke.

MATERIALEZ hitz egiten hasita, esan behar merkeena aglomeratua duzula, eta egokia izan daitekeela gainera oso apalak egiterakoan, euskarrien arteko tartean asmatzen baduzu. Horretarako, egokiena ohola erosten duzun lekuan neurri egokienak eskatzea.

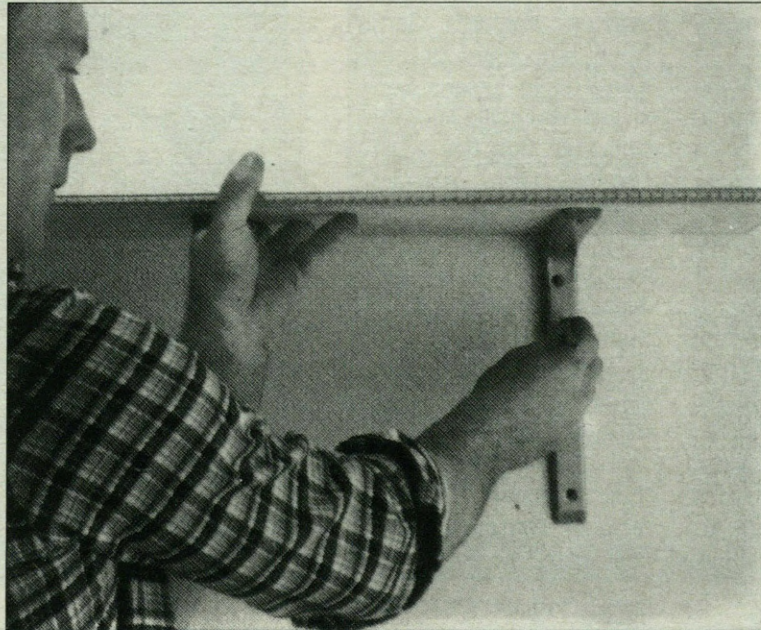
Beezko zura garestiagoa da eta bihurtzeko joera du. Hala ere, erabil dezakezu. Hori bai, 22,5 zentimetro baino sakontasun handiagoko oholak topatzea zeharo zaila egingo

zaizu.

EUSKARRIAK, eskudra modukoak dira erabilie-

nak, zuzenean hormara josten direnak. Eskudrak paretarekiko hartu behar

duen sakontasunak apalen loditasuna baino 25 mm txikiagoa izan behar du ■

Apalak egitean, material merkeena eta ziurrenik egokiena, aglomeratua da, edozein neurrikoa eta malgutasun handikoa topa baitezakezu.

Arkatzez eta paperean egiteko apalak

ETXEKO edozein txokotan apalak jarri nahi baldin badituzu, urrats berak jarraitu behar dituzu beti. Hona hemen oinarrizko legeak.

Lehenik, planotxo bat egin ezazu. Apalen arteko tartea aldeztu aurretik kalkulatzeko ere beharrezkoa da. 75 eta 150 zentimetro artean kalkulatu ezazu tartea.

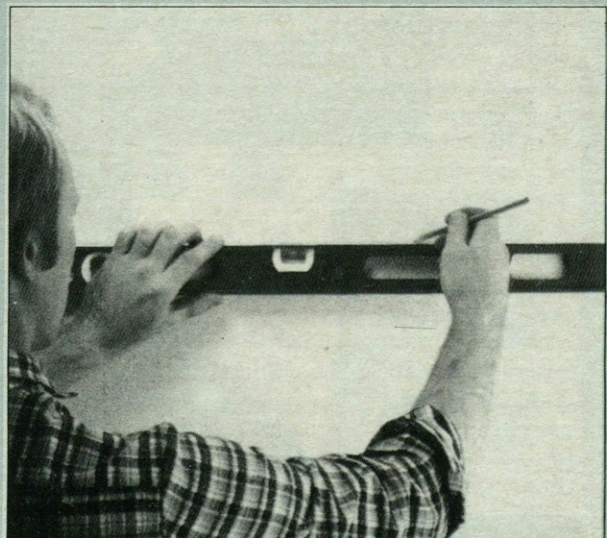
SAKONTASUN handieneko apalak goian jar itzazu, eta estuenak behean, praktikotasuna iragaztearren.

Apaletan jarri behar dituzun trasteak eta goiaren artean gutxienez 3 zentimetro geratu behar dira, eskuz erraz hartu ahal izateko.

teko.

Pisu handia jasan behar duten apalen (liburuak eta antzekoak, adibidez) euskarriak euren arteko

tarte txikia izan behar dute. Aldiz, pisu gutxi jasoko dutenek (landareren bat edota erlojua) tarte zabalagoa onartzen dute.

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA ●

IKUSI BAIETZ

● Milioi bat pezetako saria irabazteko aukera eskaintzen du «**Hor dago koska**» lehiaketak. Saio horretan 140 lehiakidek jarduten dute. Asteazkenean, otsailaren 9an, 20.50etan.

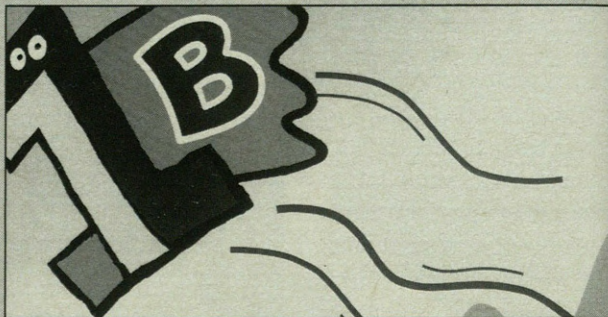
● «**Egunbete**» saioko taldeak gertakizun bat jarraitzen du 24 ordutan zehar lekuko eta protagonista nagusien irtizi eta kontakizunak bilduz. Ostegunean, otsailaren 10ean, 23.35etan.

● Ostiralean, otsailaren 11n, 22.35etan, «**Txinarranzko bidaialdi luzea**» abenturazko filmea izango dugu ikusgai. Asiako zokoren batean galdu den aitaren bila abiatuko da alaba. Zuzendaria: Brian

Hutton. Antzezleak: Tom Selleck, Bess Armstrong eta A. Wildford Brimley. Igandean berriz, otsailaren 13an, «**All that jazz**». Broadway-en arrakasta lortu zuen koreografo eta zuzendariaren historia kontatzen du pelikulak. Zuzendaria: Bob Fosse. Antzezleak: Roy Scheider, Jessica Lange eta Ann Reinking. 22.30etan.

● Kirolen atalean, «**ETB kantxa**» saioak, pilota eta futbola jarraitzeaz gain, hirugarren ardatz bati eutsiko dio aurrerantzean, «**Sprint**» deituriko txirindularitzari zuzendutako tarteak eskainiz. Larunbatean, otsailaren 12an, 17.00etan.

TXORI BATEK ESAN DIGU

«Superbat kluba» gaztetxoek zuzendutako programak formula berririk ekarri du ETBra, ikusleei bazkide izateko aukera luzatzen baitie. 21.000 egin dituzte dagoeneko. Hauentzat eskaintza segidakoak da: urtebetzean bazkidearen argazkia pantailan ateratzen da eta pizza bat oparitzen diote. Athletic, Real Sociedad, Osasuna, Taugres eta Caja Bilbao ekipoen partiduak doan ikusteko aukera dute. Candanchu, Formigal, Astun nahiz Panticosan eskian aritzeko %25eko deskontuak dituzte. Berdin Euskal Herriko hipika klubetan zaldiz ibiltzeko. Eta beste... 9 urtetik 13ra bitartekoak dira bazkide gehienak, mugaz goiti eta behetikoak, programako arduraduna den Karlos Epaltzak adierazi digunez.

ren denborapasa gehigarria zenbakia

ARGIA etxean jasotzen dutenentzat dohainik 125 pezeta

Orduzuzuk
Jaki
badi

Afrkako
estatu
Bietu
agurak

40
Ale
landre

Desentia
Moda

Jokoa
Kampot

500
Zuherrak
magan

Erra
Haurak

Enopia
Kamp

Desent
Zir-eda
enbaki

Analeko
Iehen bi
hekikak

Ipar
Arduak
Pantot

Bidaia baten zozketa
erdiko orrialdeetan!

SALGAI

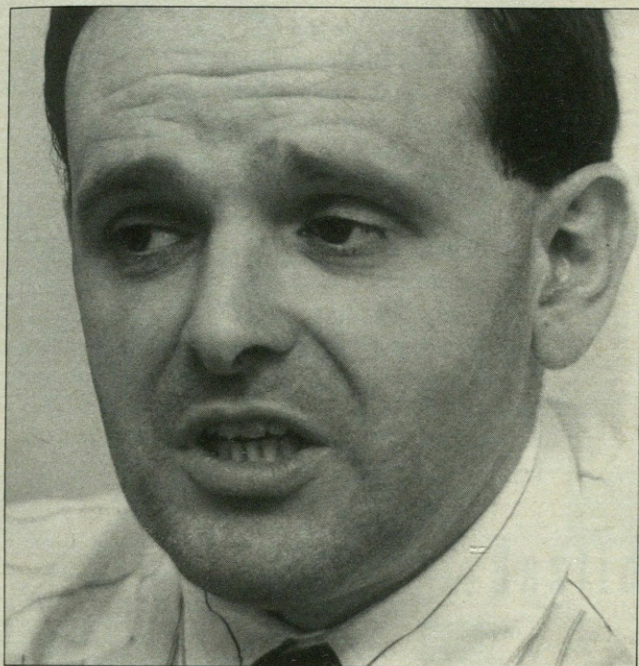
OHIZKO LIBURUDENDA ETA KIOSKOETAN

3. ale honetan: Poema presoa, gurutzegramak, zopa test, begi flash, abaraska, hitz gezidunak, logika jokoak, gezi eroriak, haur jolasak... eta gainera

LEHIAKETA

ERDIKO ORRIALDETAN
KANARIAR IRLETARA
ASTEBETEKO BIDAIA,
BI PERTSONENTZAT

Xabier Otaegi: «Txiste kontalaria baino, txiste zurrupatzailea naiz»

Txirri izenez ezagutzen dute haur guztiek, baina Xabier Otaegi da BBVn Donostiako Amaran duen sukurtsalean. 22 urte beteko ditu aurten beste bi lagunekin Txirri, Mirri eta Txiribitoen pailazoen proiektua martxan jarri zuenetik. Haur guztien onespena eureganatzea lortu dute. Gazteenengana ere heltzea dute helburu ETBn beteko duten etapa berrian.

ARGIA. Zer sentitzen da Euskal Herriko pailazorik pailazoena izatean?

XABIER OTAEGI. Horiak al gara gu? Ez dakit. Inoiz ez dugu pailazoegi izanaren zentzu handiegirik. Naiz eta urte asko eraman honetan, oraindik ez zait gertatu horrelakorik.

A. Hala ere, Txirri da itxuraz serioena.

X.O. Guapoena.

A. Zu ere serioa al zara?

X.O. Ez dut uste. Hori nahiko subjektiboa den arren, alai naizela uste dut.

A. Banku-langilea, txistu-

laria eta matematika irakaslea, hirurak pailazo. Ez al da barregarria?

X.O. Horregatik bildu ginen. Inongo arazorik gabe eramaten dugu. Hasierako planteamentua ez zen goizeko lanari beste bat gehitzea. Euskararengatik hasi ginen, ez profesional izateko. Euskal Herri honetan haurtxoentzat zerbait behar zelako. Gero, urteak pasatu ahala, bilakaera izan du.

A. Zertan izan da bilakaera hori?

X.O. Oso zaila litzateke zehaztea. Baina ez da iraul-

tzarik egon, garapena baizik. Kalitatearen aldetik gero eta gehiago jotzen dugu, batez ere gero eta telebistagarritasun handiagoa eman nahian.

A. Zerbait ere galduko zenuen horretan.

X.O. Garai bateko freskotatuna. Ilusioa ez. Agian garai bateko entusiasmoa. Gaztetan izan dezakezun jarrera gal dezakezu. Alde guztietatik ona dela uste dut. Azken batean esperientzian irabazten dugulako. Gure lana mediora egokitzen ikasi dugu.

A. Rap bat ere kantatzen duzue.

X.O. Hori demasa da. Oso kurioa izan da. Batipat nire kasuan, kantagintza tradizionalan mugitu izan naitzelako. Rock bat kantatzea beste urrats bat zen, baina rap-arena jauzi koalatiboa nabarmena izan da. Hasieran ez genekien zer ahots jarri, zer egin... Gero, lehen aldian asmatzea nahikoa dela konturatu gara.

A. Charlie Rivel ala Fofa?

X.O. Bakoitza bere neurrian. Charlie Rivel oso gogoko dut, eta Fofok, inguruan zituenekin konparatuta, ona zirudien.

A. Charlot edo Harold Lloyd?

X.O. Charlot.

A. Txiste ordenagailu horietako bat al zara?

X.O. Normalean txiste kontalari fama jartzen digute, baina kontalari baino gehiago, zurrupatzailea naiz. Jende askok kontatzen dizkit, baina oraintxe ez naiz gogoratzen.

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Dragoi Bola

Joan zen udan telebista kateek umeentzako programazioan biolentzia ezabatzeko akordioa sinatu zuten. Akordio horren arabera ETB-1 eskaintzen duen Dragoi Bola marrazki biziaren derie japoniar programaziotik kanpo egon beharko luke, baina zoritxarrez ez da horrela gertatu. Hona hemen ETB-ko zuzendaria, Luis Alberto Aranberri edo «Amatiño»k, urtarilaren 21ean «El Correo Español» egunkarian eman zuen arrazoia marrazki biziaren serie honek jaso dituen kritikei aurre egiteko: «Ulertzen dugu fikzio serie bat den heinean ez dagokiola batzutan egiten zaion kritika. Helduak biolentzia erreala eta fikzioaren artean desberdintzen dakigunez, mundu guztiak daki 'Dragoi Bola'ko biolentzia fikzioa dela. Informatiboak baina gauza biolentoagorik ez dago».

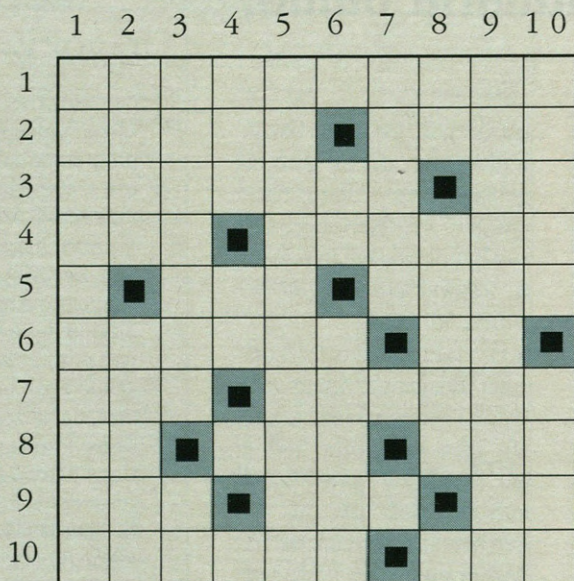
Nik dakidanez «Dragoi Bola» haurrei zuzendutako programa da. programa biolentoak ez emateko akordioa sinatu zutenek ongi dakite umeek eskaintzen zaien saiotean biolentzia beti dela fikzioa baina beti ere biolentzia. ETBko buruzagiek kontrakoa pentsatzen badute ez dut ulertzen zergatik sinatu zuten akordioa. Arrazoia ez da berriz izango «Dragoi Bola»k audientzia handia duela?

JAIONE OGIZA

AMAGOIA IBAN

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKERESKUIN: 1.- Arau eta legeen multzoa. 2.- Izua. Zein pertsonari. 3.- Eserlekuak. Jainko egyptiarra. 4.- Gizon izena. Sumendietako aho. 5.- Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. ... de Janeiro, Brasilgo hiria. Haizezko musika tresna. 6.- Ekialdeko borroka mota. Idi, hitz elkarketan. 7.- Juntagailua. Iruten duena. 8.- Musika nota. Ukapen. Ihardun. 9.- Iratzea, garoa. Algerian ihardun zuen talde terrorista frantziarra. Euskal atzizkia. 10.- Aipamenak. Egunaren atal.

GOITIK BEHERA: 1.- Likitskeria. 2.- Nafarroako herria. Atertu. 3.- Arabako urtegia. Espainiar alderdi ohia. 4.- Gaiso. Kasik. Uranioaren sinbolo kimikoa. Bokala. 5.- Narkosiari dagokiona. 6.- Boroaren sinbolo kimikoa. Ez eme. Zoroak. 7.- Perukoak. Bokala. Sufrearen sinbolo kimikoa. 8.- Musika nota. Teilatuetako pieza. Kontsonantea. 9.- Gipuzkoako hiria. 10.- Arabako herria. Adi ezazu!

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Animalia
Garapena
Maratila
Tantaiak

7 letra

Artilea
Lerratu
Oteitza
Zikinak

4 letra

Aetz
Argi
Aroa
Arta
Auto
Auzi
Azao
Edan
Egin
Ekai
Ekia
Ekin

Elai
Enea
Erne
Ezak
Ezti
Igel
Irak
Lana
Lelo
Nano
Nota
sara

3 letra

Dik
Ira
Ter
Tua

2 letra

Aa
Al
Az
Ez
Ka
La
Po
Ri

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, Getariako olerkari baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	

	Eluzat har intoketena	Mamia Ask	Munta Iratzea, garoa	Portua
	7			12
Alana Presidente	Galizak Hamalau eta bat	Zura Sodioa	3	
Bizkaiko hirta Pisua			Bokal bikoitza Eguzkia	
	5	Geunden Egonkor-tasuna	2 11	Bokala
Basetxe Igelaren familiako Kolore ilun		Agiri mota Idi, hitz elkarketan	1 13	6
		10	Aurrizkia (Gip.) Zain	Naizen honek
Musika nota Modu arinean	Euskal polizia Bi kontso-nante		Bokala Tona	Interjek-zioa Kontso-nantea
Bokala	Halere	4		Potasioa

—Hieroglifiko a—

1

Nola bururatu zitzaion hori?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

				K	O	L	D	O	
				I	Z	A	G	I	R
				●	Z		G		●
				Z	I	L	A	R	R
●	G		●	A		B	A	L	O
S	A	I	L	K	A	P	E	N	●
●	I	N	D	O	●	I	R	A	U
A	T	O	I	●	I	K	A		N
●	A	R	O	A	●	O		A	L
A	S	I	R	I	A	●	O	L	A
●	U	●	O	S	P	E		E	R
○	N	A	●	I	A		N	A	I
●	A	L	D	A	R	E	A		A

EZKER ESKUIN: 1. Lagunartea. 2. Eleberriak. 3.

Hori. A. A. Z. 4. Eredugarri. 5. N. Ze. Or. Oo. 6. Eni

Lira A 7 Nioke Ete 8 Gangrahako 9 Ondra Alak

10. A. O. Kikara.

GOTTIK BEHRA: 1. Lebenggoa 2. Alog Nian 3.

Gereziundo 4. Ubide Kor 5. Ne. U Lerak 6. Aragoi

A 1 7 Br. Argebak 8 Tiar. Atala 9 Pa. Ro. Fkar 10

Aktion Oka

Hieroglifikoa: Koldok

U	Z	K	I	E	D	A	N
E	R	I	A	E	A	R	O
L	A	N	T	E	G	I	A
E	K	A	K	I	T	A	N
A	O	K	I	N	S	T	L
I	S	U	N	A	T	Z	O
K	A	M	E	M	E	A	A
A	N	G	E	L	U	A	K
L	A	I	U	R	K	A	B
E	U	L	I	I	R	E	N
K	E	P	A	T	I	R	A

Kate hitzak

ZAILDU EZAIGUZU

**"DISEINU ESKLUSIBO ETA KALITATE
BIKAINETZKO BETAURREKOEN BILA NABIL"**

"GARANTIA OSOA ESKATZEN DUT"

"ETA PREZIO ONA, JAKINA"

MULTIOPTICASen Sara eta Berto
eustura eskusiboak

MULTIOPTICA Sen garantia txartelak
EUROPAko 3000 optiketan balio ditu

2.850 pta. bakarrik

ZINKUNEGI OPTIKAN ERRAZTUKO DIZUGU

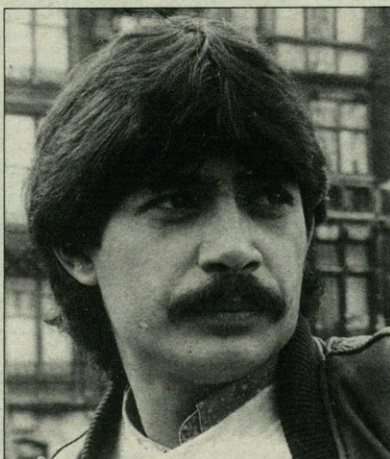
**ZINKUNEGI
OPTIKA**

MultiOpticas
Hernani, 4 - DONOSTIA

Chiapas, inortarren eskualdea

1988. Orain ospetsua den San Cristobal de las Casas-eko jatetxe txiki batean nago. Estreinakoz etorri naiz kontraste handi, etxalde izugarri eta oinutsik dabiltzan indioen herrialde honetara. Errefuxiatu guatemaldarren kanpamenduak bisitatzera etorri nintzen inguru hauetara. Eskerrak Martin (indio quiche guatemaldarra) aldamenean dudan. Osterantzean ez nituzkeen indigena mexikarren eta errefuxiatuen arteko *champa* menderak (etxeak) bereiziko. Gogoetan murgilduta, ez nuen sartzen ere ikusi. Chamula etniako neskatoa nuen aldamenean kolore bizi eta txikitako eskuturrekoak eskaintzen: «Etxera zer bait eraman nahi dut» esaten zidan haren aurpegiak. Hitzik egiteko ere beta kenduta, jatetxearen jabeak bidali egin zuen. *Apartheid*-aren zokorik ilunenean sentitu nintzen eta arrapaladan irten nuen handik, berehala ohartuta indioak besteentzat hutsaren hurrengo zirela, eta ez bakarrik tabernan.

1992. Atzera Chiapasen. Hiru hilabeterako etorri naiz, errefuxiatu guatemaldarrekin lan egitera. Laster batean jabetu naiz kanpamenduetan atzeneko izan nintzenetik hobera egin dutela gauzek. Halaber, indigena mexikarren kanpamenduak berean diraute; eta aurten mila eta bostehun kilometroko ibilaldia egin dute hiribururaino hainbat eskakizunekin: edateko ura, seme-alabak erregistratu

JUAN CARLOS VAZQUEZ

Mugarik Gabeko kidea

ahal izatea, EEBBek fin hornitutako Armada eta Polizia ustel batek bakean utz ditzatela (neure patrikak berak ezagutu zuen gorputz hauek zenbateraino agintzen duten).

1993. Chiapasen berriro. Urduritasuna suma liteke nekazari eta indigena mexikarregan. CPR izenekoez aipurik aditu liteke (erresistentziako herrien komunitateak). Ez dira CPR guatemaldar ezagunak, herri mexikarrak baizik: tzontil, tojolaval eta tzental etniak, oihasan bizi diren herriak, Gobernuari eta Aramadari *nabikoa da!* esaten diotenak. Mendian ibiltzeaz unatuak diren indioak, gizateriak ezagutu ere egiten ez dituenak.

1994. EZLN armada indigena mexikarraren oldartzea. Ez ninduen egunkarian irakurtzeak ustekabean

harrapatu, aitzitik, lokikoa iruditu zitzaidan *inortarrek*, jendeak ezagutzen ez dituen gizon eta emakumeek, entzun ditzaten nahi izatea. Urte asko dira Amerikako indioek zapalkuntza jasaten dutela eta, bidaiatzeko aukera izatekotan, igerriko diezue aurpegietan, oinetan, eskuetan... Lehenik, Espainiako koroa, beren kultura ostu, unibertsoarekin zuten oreka hautsi eta esklabu egin zituen. Lurjabe maltzurra jarraitu zitzaion, ondoren, haiek esklabu egin eta azpiratzen; eta orain, arma gutxiko suizida multzo bat oldartu da askatasuna eta lurra eskatzen. Igoaleko konturatu dira indio ero hauek beraiek izugarrizko piramideak eraikitzen zituztela Europak amestu ere egiten ez zituenean! Agian gogoratu zaie beren arbasoek planeten orbita zehatz asmatu eta kontatzeko zeroa erabiltzen zutela! Euren jainko maiek esango ote zieten gizon zuria agertu artean Amerikan ez zela goserik, eta beraiek lan eta txerto bidez arto izeneko landare magiko eta ahaltsua sortu zutela? Goibeldu egiten nau jakiteak hau guztia laster ez dela albiste izango, eta ez zaigula axola ere egingo hauei zer gertatuko zaien. Goibeldu egiten nau gizon zuriak, izaki ahalguztidunak, moden arabera funtzionatzeak eta ez ohar-tzea indio hauek, atzeratu deritzogun kultura hauek, oso inportanteak direla merkatu eta gerra-makinen bidez galdu dugun oreka berreskura dezagun.

URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE

I · R · A · T · I · A

eggn

F.M. 103.0

Tfno. (943) 55 47 70

The logo for ETB 1, featuring the letters 'E', 'T', and 'B' stacked vertically in white inside a blue rectangle.The number '1' in a stylized font, with a blue outline and a yellow fill, set against a white circular background.The letters 'E', 'T', and 'B' stacked vertically in black inside a white circle.The number '2' in a stylized font, with a blue outline and a yellow fill, set against a white circular background.

UHIN BERRIA.
IRUDI BERRIA.